

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»
Факультет гуманітарних наук
Кафедра загального і слов'янського мовознавства

Кваліфікаційна робота
освітній ступінь – бакалавр

на тему: **“ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ТА ФОНОГРАФІЧНІ
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАВАННЯ АВТОРСЬКИХ НОВОТВОРІВ У
ПЕРЕКЛАДАХ РОМАНІВ ДЖ. РОУЛІНГ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ”**

Виконала: студентка 4-го року навчання,
напрямку
035.01 «Філологія»

Балабаш Анастасія Вікторівна

Керівник Куранова С. І.,
кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент

Рецензент Кучерова О.О.

Кваліфікаційна робота захищена
з оцінкою «_____»

Секретар ЕК _____

«_____» _____ 20__ р.

Київ – 2025

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. ЛІНГВОКРЕАТИВНІСТЬ АВТОРСЬКИХ НОВОТВОРІВ ..	6
1.1. Роль лінгвокреативності у впровадженні авторських новотворів. Інтерпретації та історія виникнення значень “оказіоналізм” та “неологізм”.....	6
1.2. Типи неологізмів та оказіоналізмів. Феномен явища лінгвокреативності	10
1.3. Функції новотворених лексичних одиниць. До питання про розмежування термінів <i>неологізм</i> та <i>оказіоналізм</i>	12
1.4. Способи творення нових лексичних одиниць. Ідіости́ль письменниці Дж. Роулінг	15
1.5. Методи перекладу художніх текстів (на прикладі мовної адаптації “Гаррі Поттера” В. Морозовим).....	18
Висновки до першого розділу.....	26
Розділ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАВАННЯ МОВНИХ ЯВИЩ УКРАЇНСЬКОЮ	27
2.1. Лексико-семантичні особливості неологізмів.....	27
2.2. Фонографічні особливості мовотворчості Дж. Роулінг	36
2.3 Українізація англійськомовних лексем.....	42
Висновки до другого розділу.....	56
Висновки	57
Список використаних джерел	60
Додатки	69

ВСТУП

У фокусі уваги сучасного мовознавства перебувають новотвори, що їх використовують письменники. Таке новаторство можна простежити як в українській, так і в світовій літературах. Метою запровадження новоутворених одиниць є збагачення власного художнього тексту, поглиблення змісту, надання йому новизни та актуальності. Нерідко, автори прагнуть вербалізувати незвичайні, фантастичні реалії, які складно відтворити загальноживаними лексичними засобами. Ці мовні одиниці відіграють важливу роль у стилістиці художнього твору.

Яскравим прикладом унікального ідіостилю є творчість письменниці Дж. Роулінг, авторки однієї з найвідоміших у світі серії книг “Гаррі Поттер”. Романи письменниці, частково і завдяки екранізації, здобули значну популярність та перекладалися майже всіма мовами. Джоан Роулінг використала чимало прийомів для побудови стилістично якісного тексту, впроваджуючи численні новоутворення, а також вдаючись до фонетичної та семантичної реінтерпретації загальноживаних лексем.

Водночас текст є доволі нелегким для перекладу, оскільки в творі присутня значна кількість авторських новоутворень (*неологізми, okazіоналізми, магічні терміни*), а також простежуються чимало англійських ідіом та сталих виразів, які обумовлені певними культурними та мовними чинниками.

Серію книг “Гаррі Поттер” у 2000-х роках переклав Віктор Морозов. Донині це є одним з найкращих перекладів у світі. Водночас, він зіткнувся з численними труднощами, як-от адаптація зовсім нових, незнайомих термінів, важливість доцільного фонетичного відтворення *гри слів*, а також збереження звукового та смислового навантаження лексем.

У нашій науковій роботі ми розглянемо, якими українськими мовними засобами В. Морозов передав новоутворені лексеми та сталі вирази. Простежимо, чи відтворилися мовні та культурні особливості нашого регіону, та чи збереглася атмосфера текстів та ідіостиль письменниці. Для цього ми дослідимо лексико-семантичні та фонографічні особливості адаптованих лексем.

Виокремимо методи та стратегії перекладу новоутворень. Простежимо, яким чином мовні засоби були *українізовані* при адаптації.

Важливим аспектом нашої роботи є класифікація, розмежування *неологізмів* та *оказіоналізмів* в художніх творах, а також виділення поняття неосентементизму. Це питання досліджували низка науковців, як от Г. Вокальчук, О. Дзюбіна та інші.

Актуальність роботи полягає в необхідності дослідити загальновідомий художній твір крізь призму передачі авторських новоутворень українською мовою, завдяки лексико-семантичним та фонографічним особливостям.

Новизною роботи є те, що вперше класифіковано та розмежовано новоутворені лексеми на *оказіоналізми*, *неологізми* й *тематичні групи*. Досліджено, який українських говір переважає в адаптаційному мовленні лісника Гегріда. Простежено, яким чином В.Морозов *українізував* численні фраземи, інтерпретував сталі англійські ідіоми.

Об'єктом дослідження є новоутворені одиниці, а також інші ідіоми, сталі вирази та фразеологізми з оригіналу та перекладу художніх творів “Гаррі Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната”.

Предметом дослідження є лексико-семантичні та фонографічні особливості новотворів у перекладі українською мовою.

Метою нашої роботи є проаналізувати семантичні, лексичні та фонографічні особливості новоутворених одиниць авторки Дж. Роулінг в перекладі В. Морозова.

Для реалізації поставленої мети необхідно:

1. Опрацювати та зібрати теоретичну базу досліджень.
2. Виокремити новоутворені одиниці у творах “Гаррі Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната”.
3. Класифікувати *оказіоналізми* та *неологізми* за тематичними групами, дослідити їх функціональні відмінності.
4. Виокремити фонографічні особливості перекладених лексем.

5. Проаналізувати у перекладному варіанті тексту питома українські слова, вирази, фразеологізми.
6. Опрацювати теоретичні матеріали українських діалектів.
7. Здійснити компаративний аналіз мовлення героїв у оригінальному тексті та його перекладі; дослідити якість адаптації художніх творів “Гаррі Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната” В. Морозовим.

Матеріалом дослідження є оригінал та переклад романів “Гаррі Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната”; 221 новоутворена одиниця, відібрана методом суцільної вибірки.

У роботі були застосовані порівняльний, описовий, зіставний метод та класифікація.

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел.

Окремі положення роботи пройшли апробацію на ІХ Всеукраїнській науковій конференції студентів, аспірантів і молодих учених “Мовний простір сучасного світу” і будуть опубліковані в збірнику тез.

РОЗДІЛ 1. ЛІНГВОКРЕАТИВНІСТЬ АВТОРСЬКИХ НОВОТВОРІВ

1.1. Роль лінгвокреативності у впровадженні авторських новотворів.

Інтерпретації та історія виникнення значень “оказіоналізм” та “неологізм”.

Явище “лінгвокреативності” в українському мовознавстві відносно нове, тож закономірно, що ми не можемо виокремити однозначне визначення цього поняття з авторитетних джерел. Адже в сучасній лінгвістиці й досі виникають значні дискусії щодо значення та інтерпретації цього терміну. Прийнято вважати, що лінгвокреативність репрезентує особливості мовного стилю, активізує нову лексику, яка підсилює експресивне значення. Г. Монастирецька зазначила, що цей термін утворюється методом словоскладання: латинська лексема *lingua* (мова) + англійська лексема *creative* (креативний – від лат. *creatio* – створення). Тому буквально термін розуміється як “мовнокреативний” [42]. Е. Герасименко трактує поняття “лінгвокреативності” у мові так: це певне креативне мислення індивіда, завдяки якому відбувається переосмислення уже наявних мовних одиниць [15].

Питання *лінгвокреативності* комплексно та змістовно досліджує науковиця Т. Космеда. Т. Космеда та Д. Янчура подають своє визначення цьому терміну. Наведемо цитату: “лінгвокреативність – особлива людська діяльність, що виробляє унікальний мовний продукт. Мовні новотвори – наслідок лінгвокреативної діяльності мовної особистості, її творчого мислення” [34]. Зокрема, Т. Космеда додає: “основою лінгвістики креативу, безперечно, є людська психіка, що виявляється в прагненні людини до моделювання гострослів’я, жарту, іронії, мовної гри, мовного експерименту, зумисної актуалізації мовних аномалій, девіацій, порушення чинних мовних норм чи моделювання нової прагматичної норми. Зазначене стосується вербалізації емоцій, моделювання експресії, різних типів конотацій. Таку мовотворчість розглядаємо як вияв “свободи слова”, креативність мовної особистості, здатної вербалізувати оригінальність мислення, демонструвати ламання стереотипів та ін” [33].

На думку Т. Космеди: “сучасне вишукане мовлення проектується на вишукану мовну особистість, яку номінують “мовним гурманом”: така мовна особистість прагне до вияву лінгвокреативності, репрезентації не лише актуальної інформації, але й до вираження своїх почуттів і емоцій, моделювання й сприйняття мовної гри, карнавалізації мовлення; вона здатна конструювати й інтерпретувати, дешифрувати приховані глибинні смисли” [32] ; “Лінгвокреативність розглядаємо як ланцюжковий модальний процес переходу від актуального до потенційного, що згодом може трансформуватися в нову актуалізацію” [33]. Ми поділяємо погляди науковиці і наводимо додаткове твердження, що в світі сучасних технологій та стрімкого розвитку, активізується і мовна еволюція, зокрема в авторських текстах. Письменники прагнуть реалізувати та впровадити нові лексичні одиниці, які будуть доповнювати та формувати їх індивідуальний авторський стиль, водночас гармонійно та влучно відображати динаміку світового прогресу.

Історію виникнення вищезазначеного терміну аналізує Г. Монастирецька. Науковиця стверджує, що в українському мовознавстві поняття *лінгвокреативності* вперше було зафіксовано в статті М. Алефіренка [42]. Варто зазначити, що у своїй праці автор не встановлює чітких меж поняттю, проте “можна знайти окремі аспекти розгляду фразеологічної семантики, що, без сумніву, корелюють із аналізом лінгвокреативного потенціалу певних мовних одиниць” [42]. Український мовознавець посилається на теорії В. Телії щодо специфіки лінгвокреативних процесів: “лінгвокреативність фраземотворення в історичному розвитку мови полягає в “породженні” фразем шляхом трансформації (передусім смислової) вже існуючих у мові одиниць” [42].

Згідно з поглядами С. Шабат-Савки лінгвокреативність виявляється:

- 1) Як потенційний засіб, який слугує джерелом для вияву емоційності та акцентування уваги в текстах та реченнях.
- 2) У певних жанрах чи усному мовленні, де чітко простежується оригінальність оформлення, головна мета вислову.

3) У контексті індивідуального письменницького стилю, зумовленого прагненням продемонструвати оригінальність та нестандартність мовлення, з урахуванням не лише словотвірних інновацій, а й інших мовних засобів.

4) У застосування культурно значущих висловів (прислів'їв, афоризмів та іншого) як маркер елітарного мовлення особистості [71].

Отже, лінгвокреативність передусім – це про здатність трансформувати усталені вирази, поняття чи створювати нові лексичні одиниці, які забезпечують текстуально-стилістичну унікальність. А певні нововведення мають потенціал для закріплення в загальноживаній лексиці.

Таким чином унікальна мова письменника проявляється у його лінгвокреативних інноваціях. До них можемо залучити неологізми, okazіоналізми та інші одиниці авторських нововведень.

Для нашого дослідження актуальними виступають неологізми та okazіоналізми, які проявляються, як одна з форм лінгвокреативності. Розглянемо ці терміни детальніше.

За СУМ-11: “неологізм – це нове слово або вислів, що з’являється у мові” [1]. Це поняття має й альтернативну назву – ковані слова. Виникнення неологізмів спричинене потребою позначення нових понять, предметів, явищ, процесів. Фіксуємо, що в мовознавстві існують як лексичні неологізми так і семантичні, які певний час перебували у пасивному стані [46; с.93].

За М. Медведєвою простежуємо, що мовознавці розглядають неологізм як лексичну одиницю, визначальною рисою якої є новизна, хоча інші дослідники вважають неологізмами слова, які не зафіксовані в словниках [41]. Про впровадження новотворень у щоденне мовлення зазначав Ю. Зацний. Дослідник вважає, що є декілька критеріїв, за якими можна розуміти, що неологізм перейшов в активну лексику, а саме: відтворення лексеми поза певним контекстом, художнім твором, а також залучення до словотвірних та семантичних процесів. Також, фіксуємо, що для того, щоб певний неологізм міг бути внесений у словники, необхідно аби ця лексема неодноразово з’являлася в

численних друкованих чи оцифрованих джерелах протягом великого періоду часу [23; с. 7].

Дослідженням неологізації у різні часи та періоди займалися: П. Горещкий, Ю. Шевельов, Є. Грицак, Є. Єрмоленко, В. Жайровонок, О. Муромцева, Л. Полюга, М. Навальна, І. Андрусак, Г. Ковальчук, О. Пономарів, О. Ставицька, О. Стишов, Д. Мазурик, С. Волков, Т. Гурєва, М. Яворська, І. Шашкін та інші. Низка яких, створила нову галузь лексикології, яка вивчає виникнення та функціонування неологізмів – неологію [41].

Поняття “неологізм” та “неологія” мають глибоке наукове опрацювання. Про походження значення каже Ж. Колоїз, яка вважає, що “виокремленню цієї особливої царини лінгвістичних знань сприяла висока “неогенність” ХХ століття, “неологічний бум” і, відповідно, активізація уваги з боку мовознавців до проблем нових явищ у мові та мовленні” [29]. Термін *неологія* фіксується ще в ХІХ столітті, його вживали для називання нової лексичної сукупності [41, с. 57]. Питання виникнення та закріплення у мові новотворів є дискусійним.

Згідно з поглядами М. Медведевої: “Поява новотворів зумовлюється двома факторами: потребою однослівного позначення певних, здебільшого нових предметів чи явищ дійсності, для яких у минулому не було спеціальних слів, і потребою заміни окремих існуючих слів на нові, бо вони здаються носіям мови незадовільними” [40, с. 107]. Ми погоджуємось з думкою науковиці щодо першого аспекту. Беремо сміливість припустити, що поява авторських неологізмів передовсім продиктована бажанням письменника закріпити у мову нову лексичну одиницю, інтегрувати у текст елементи креативності.

Типологічно-функціонально класифікуються неологізми таким чином:

1. За способом появи.
2. За тривалістю існування (одноразове вживання, частотне та постійне використання).
3. За ступенем новизни.
4. За класифікація по відношенню до мови та способу словотвору (семантичні; фразеологічні; лексичні) [21].

На протиставлення неологізмам, *оказіоналізація*, як явище, є менш опрацьованим та потребує подальшого вивчення. За визначенням онлайн-бібліотеки “Горох”: *оказіоналізм* – це певна лексема, яка не є загальноживаною і висвітлює мовні особливості мовця; використовується з конкретною стилістичною метою [44]. Фіксуємо і синонімічне існування терміну, а саме “оказіональне слово” [74, с. 13].

І. Рогоза трактує це поняття, як авторський неологізм, пасивну одиницю, яка не входить до лексичного складу мови [52, ст. 11]. До обговорення питання про синонімічність термінів *неологізм* та *оказіоналізм* ми повернемося у наступному розділі.

В українському мовознавстві явище *оказіоналізації* вивчали низка науковців, як от: Г. Вокальчук, Л. Павленко, В. Чабаненко та інші.

Отже, ми розглянули поняття “неологізм” та “оказіоналізм”, проаналізували інтерпретації різних науковців. Підсумовуємо, що новотвори є важливими лексичними одиницями, які відображають невідпинний прогрес мови. Не зважаючи на синонімізацію поданих понять, у наступному розділі необхідно виявити спільність та відмінність їх характерних ознак.

1.2. Типи неологізмів та оказіоналізмів. Феномен явища лінгвокреативності.

Неологізми, як лексичні одиниці, які можуть зберігатись у подальшому загальному вжитку, та *оказіоналізми*, які проявляються крізь призму авторської креативності і використовуються одноразово, мають різні призначення у мові. Ми можемо класифікувати їх види та категорії.

У цьому розділі ми проаналізуємо, яким чином науковці поділяють та систематизують новотворені одиниці. А також розширено прослідкуємо у чому проявляється феномен явища “лінгвокреативності”.

Як ми зазначали у попередньому підрозділі, термін *лінгвокреативність* з'явився відносно недавно, тож закономірно, що виникають численні дискусії про те, чому науковці розглядають це поняття, як складову мовної системи. На це питання вдало відповів С. Воропай. Науковець гадає, що існують причини:

“одна з них – погляд на мовотворчість як сприятливе підґрунтя для okazіонального словотворення, а також – спроба з’ясувати яким чином і у яких контекстах найчастіше і найпотужніше реалізується лінгвокреативний потенціал мовців” [13, с. 8]. Ми фіксуємо підтвердження тези про те, що неологізація та okazіоналізація є одним з проявів мовної креативності.

Н. Шатілова зазначає низку підходів до аналізу мовної креативності авторів:

1. Семантико-стилістичний (аналіз лексико-семантичних особливостей авторського стилю).
2. Власне-ідіостилістичний (дослідження взаємодії нормативних та індивідуально-авторських мовних засобів у межах ідіостилю).
3. Системно-структурний (акцентування на певному мовному явищі та його функції в ідіостилі автора).
4. Лінгвокогнітивний (аналіз тексту крізь призму авторського світобачення).
5. Лінгвопоетичний (аналіз лінгвістичних та стилістичних засобів творення образів у художньому творі).
6. Соціолінгвістичний (аналіз впливу індивідуальної авторської мовотворчості на становлення сучасної української літературної мови).
7. Лінгвостатистичний (дослідження авторського стилю завдяки базуванню на цифрові дані) [72; с. 381].

У нашому дослідженні доцільно застосовувати системно-структурний та лінгвокогнітивний методи аналізу.

Наш світ динамічно еволюціонує, водночас з цим змінюється і наша мова, у якій необхідно виокремити нові терміни, які можуть інтерпретувати ці зміни. Водночас, літературний світ також зазнає масштабних трансформацій: з’являються унікальні, нові сюжети. Для того, щоб їх реалізувати, автори звертаються до методу впровадження новотворів у тексти.

За способом утворення поділяємо неологізми на: запозичені, словотвірні та семантичні. Ю. Рибка зазначає, що неологізми утворюються завдяки

словоскладанню, афіксації, контамінації, абрєвіації, а також – конверсії, скороченню [51].

Оказіоналізми поділяються на: індивідуально-авторські та потенційні слова – нові лексеми, які схожі на певні одиниці, що вже існують у мові [57].

В. Головенько та О. Залужна фіксують, що згідно наукових теорій, існує п'ять основних видів оказіоналізмів: фонетичні, лексичні, семантичні, граматичні та оказіональні словосполучення [17]. Ж. Колоїз додає до цього списку: морфологічні, фраземні, та синтаксичні [30].

Отже, неологізми та оказіоналізми, як вияв лінгвокреативності є фундаментально важливими компонентами мови. Ми виокремили, що неологізми поділяють на: авторські та загальномовні. Аналогічно оказіоналізми класифікують як індивідуально-авторські та потенційні слова. Різні види оказіоналізмів та неологізмів формують на основі способів утворень, методів вживання та ін.

1.3. Функції новотворених лексичних одиниць. До питання про розмежування термінів *неологізм та оказіоналізм*.

Оказіоналізми та неологізми систематично розвивають і поповнюють мову, підкреслюють її оригінальні та нестандартні аспекти. Оскільки ці явища класифікуються як відносно сучасні, тож не дивно, що часто їх не розмежовують. Проте, зважаючи на характерні ознаки цих термінів, їх роль та функції у текстах ми можемо простудіювати різницю між цими дефініціями. Це необхідно для коректної інтерпретації та класифікації нових слів, які інтегруються в мову. Щоб правильно виокремити різницю між неологізмами та оказіоналізмами необхідно проаналізувати їх диференціальні ознаки.

Відносно дискусійна думка науковців щодо синонімізації термінів *оказіоналізм та неологізм*. Про відмінність понять говорить О. Дзюбіна, яка фіксує, що оказіоналізм, не зважаючи на час його виникнення, не є неологізмом чи активним словом у лексиці [20]. І. Васкул та М. Пігур також вважають, що оказіоналізми і неологізми не можна вважати однаковими поняттями [9].

Водночас, І. Козинець підкреслює, що частка науковців переконані, що “неологізми” та “оказіоналізми” – це тотожні поняття [28].

Ми поділяємо точку зору, що терміни нерівнозначні. Щоб довести цю думку, необхідно виокремити ознаки кожного поняття.

Простежуємо риси неологізмів:

1. Це є діахронне явище, яке фіксує виникнення нового слова у конкретний період.

2. З часом неологізм може увійти до загальноновживаної лексики [20].

Оказіоналізм – це новостворене слово, яке вживається одноразово з певною метою. Існують два типи оказіоналізмів: потенційні та індивідуально-авторські (еологізми) [48].

О. Дзюбіна визначає такі риси оказіоналізмів:

1. Оказіоналізми вживаються лише однією особою або групою людей.

2. Оказіоналізми залишаються новими за змістом, незважаючи на час їх створення.

3. Ці одиниці не присутні в словниках. “Вони спотворюють його, створюють, відтак, неправильне уявлення про словниковий склад мови” [20].

5. Не мають тривалого існування в мовному просторі.

6. Одноразові, не входять в загальноновживану лексику.

7. Утворюються від існуючих слів за допомогою афіксації [20].

Ми прослідкували, що головна відмінність між цими поняттями полягає у тому, що оказіоналізми вживаються одноразово, а неологізми можуть входити у подальший загальний вжиток. Ю. Піотрович підтверджує цю думку і зазначає, що оказіоналізми були створені і вживаються лише в певному контексті [49].

Для того, щоб проаналізувати релевантність використання та вживання неологізмів та оказіоналізмів у художніх творах, необхідно прослідкувати функції, які виконують ці значення, дослідити з якою метою та у якій ситуації використовується певна лексична одиниця.

До питання про функціонування неологізмів зверталися низка науковців, як от: Т. Попова, Є. Грицак, Т. Третьякова, О. Ликов, Ж. Колоїз та інші.

Неологізмам найбільш притаманна стилістична та семантична функції. Ю. Рибка додає у цей список: експресивну, замінну, уточнюючу, збагачувальну, відтворюючу, номінативну та оновлюючу [51]. В окремих випадках виокремлюють також діагностичну. Найбільш продуктивною функцією виступає семантична.

Ж. Колоїз вдало окреслила функції та причини утворення авторської неологізації. Вона переконана, що новотвори надають тексту експресивності та емоційності, а також активно продукуються “прагненням автора реалізувати суб’єктивно оцінну модальність” [29; с. 342].

Т. Третякова окреслює такі види впровадження неологізації у художні тексти:

1) Раніше відоме слово семантично реінтерпретується для позначення певної реалії.

2) Раніше відоме слово набуває додаткового значення для позначення сучасних реалій. Головною причиною неологізації виступає прагнення до експресивності та впровадження незвичної мовної образності.

3) Одиниця не повністю трансформується, а лише актуалізує характеристику об’єкта, якого позначає [66].

Функції okazіоналізмів вивчали низка науковців, як от: О. Жижома, О. Турчак, О. Серебряков, О. Ликов, М. Макеева та інші. Ю. Нагорна та В. Олексенко виокремлюють такі функції okazіоналізмів:

1. Власне-номінативна функція (яка розкриває та впроваджує нові поняття).

2. Номінативно-оцінна функція (яка допомагає читачеві інтерпретувати семантику, закладену автором у цю лексему).

3. Експресивна функція.

4. Оцінна функція (яка характеризує предмет, явище, персону та інше).

5. Стилiстична функція [45].

Ми маємо підстави включити до цього списку художньо-естетичну (завдяки якій забарвлюється й збагачується текст) та креативну функції. Можемо

виокремити, що найпродуктивнішими функціями okazіоналізмів виступають: креативна, номінативно-оцінна та експресивна .

Г. Гайдученко обширено окреслила функції okazіоналізмів у текстах. Наведемо цитату: “Вони завжди свідомо творяться лише тим мовцем, що прагне до самовираження. Виступаючи джерелом мовленнєвого новаторства, okazіональні слова використовуються з художньо-виражальною метою і виконують експресивну функцію. Враховуючи характер експресії, розмежують експресивно-оцінні та експресивно-емоційні утворення. Оскільки більшість okazіоналізмів називає явище з погляду емоційного сприйняття реципієнтом зображуваного, то головною метою таких утворень є вплив на нього. На експресивність новотворів впливає насамперед незвичайна природа їх виникнення, незвичайні способи творення. Okazіональні слова, які виконують експресивну функцію, містять у собі надзвичайну виразність, посилену емоційність. Уведені в контекст, вони співіснують з іншими лінгвістичними засобами і сприяють досягненню образності висловлюваного на рівні тексту” [14].

Отже, попри те, що неологізми та okazіоналізми мають схожі ознаки та виконують спільні функції у текстах, демонструють схожу основу у мовній інновації, проте, відповідно до окреслених рис ми можемо вважати, що ці явища є різними. Для того, щоб зрозуміти чи належить слово до okazіоналізмів чи неологізмів, необхідно здійснити його аналіз за вищезазначеними ознаками.

Можна вважати, що okazіоналізм – це новотворення, яке впроваджує у текст емоційні аспекти, створює естетичну складову твору та не входить у подальше вживання. В той час, неологізми також репрезентують певну експресивність, але й демонструють прогресивність та, зазвичай, входять у широкий вжиток певних індивідів, групи людей чи й цілого суспільства.

1.4. Способи творення нових лексичних одиниць. Ідіостиль письменниці Дж.Роулінг

Британська письменниця Дж. Роулінг стала культовою авторкою ХХ століття. Її серія книг про Гаррі Поттера має свою аудиторію по всьому світу.

Звісно, якщо брати до уваги магічні події твору, а також фантастичні елементи у тексті, ми прослідковуємо чимало новостворених одиниць, які вдало інтегруються в реалії незвичного для нас світу. Багато з яких, навіть увійшли у загальний вжиток великої групи людей, а певні лексеми відомі кожному. Щоб зрозуміти, які способи для утворення нових одиниць використала авторка, спершу необхідно простудіювати, яким чином можуть поставати новостворення.

Т. Шумило зауважує, що в мовознавстві серед новостворених одиниць можна виокремити такі: неологізми, okazіоналізми та потенційні слова [74]. Спершу проаналізуємо методи утворення okazіоналізмів.

Ю. Васецька пропонує поділяти okazіоналізми на потенційні слова та okazіональні утворення [6]

Науковиця виокремлює такі методи творення okazіоналізмів:

1) Створення лексеми на основі уже існуючих слів, використовуючи метод додавання афіксів до основи одиниці.

2) Вживання слова в іншій частині мови, нетипової для нього в звичному контексті.

3) Сполучення певних звуків, які репрезентують конкретне явище.

4) Зрощення, телескопія.

5) Скорочення [6].

Можна прослідкувати, що найпродуктивнішою моделлю творення okazіоналізмів є: додавання до основ афіксів та зрощення.

Авторські неологізми формуються за схожими методами. О. Бодик підкреслює, що виокремлюють шість способів творення індивідуально-авторських неологізмів, а саме: конверсія, скорочення слова, афіксація, змішані форми, словоскладання, зміни у затверженому правописі [5].

Авторський стиль Дж. Роулінг привернув увагу чималої кількості дослідників. Навіть пересічний читач, без певної фахової освіти, підкреслює унікальність та креативність письменниці.

А. Лагутік зазначає, що “індивідуальний стиль автора актуалізують епітети, метафори, метафоричний епітет, порівняння, іронія, антитеза. Ці

стилістичні фігури є дистинктивними рисами ідіостилю автора, цілеспрямовано відтворюють когнітивно-емоційну картину твору та сприяють його прагматичному впливу на читача” [38]. Ці критерії влучно описують і стиль Дж. Роулінг. У. Петришин коментує авторську мову письменниці так: “Оскільки головні герої твору є підлітками, письменниця часто використовує молодіжну лексику, щоб цілісно зобразити їх образи та зробити їх мовлення більш експресивним та сучасним. Джоан Роулінг використовує різноманітні види okazіоналізмів, зокрема магічні терміни - назви заклять, чаклунських знарядь; назви предметів, що вивчаються в школі чаклунства; їжа та напої магічного світу; антропоніми та топоніми - імена людей та назви місць, що пов'язані зі світом книг; назви магічних тварин. Крім того, okazіоналізми у творах Роулінг можуть позначати соціальні та культурні аспекти світу, який вона описує, такі як ієрархія чаклунського світу, традиції та звичаї” [65].

В. Кузєбна класифікувала найбільш продуктивні способи творення okazіоналізмів письменницею Дж. Роулінг (подаватимемо перелік від найбільш продуктивного до найменш):

1. Словоскладання.
2. Афіксація (у Дж.Роулінг фіксується творення okazіоналізмів виключно суфіксальним методом).
3. Семантична деривація.
4. Запозичення.
5. Конверсія.
6. Модель комбінованого словотворення [37].

Думку науковиці підтримує і О. Сеньків, який зазначає, що Дж. Роулінг використовує метод словоскладання, при створенні okazіоналізмів, а також активно застосовує суфіксацію [60].

Отже, ми прослідкували, що найбільш поширеним способом при утворенні нових лексичних одиниць виступає зрощення та додавання до основ афіксів. Письменниця Дж. Роулінг вдається до словоскладання та афіксації. Таким чином, ми аналізуємо, що більшість новотворень є звичними для читача

(оскільки складаються з частин, які поширені у мовному вжитку), водночас набувають нового семантичного значення.

1.5. Методи перекладу художніх текстів (на прикладі мовної адаптації “Гаррі Поттера” В. Морозовим)

Магічний світ Дж. Роулінг багатогранний та незвичний. Авторська мова письменниці є унікальною, наповненою безліччю новостворених одиниць та незвичних форм побудови речення. Тож, щоб майстерно передати текст іншими мовами, зберегти сенс, стиль, емоції написаного, необхідно якнайпрофесійніше підійти до цієї справи.

Для того, щоб правильно відтворити okazіоналізми чи неологізми, які створюються у межах уявного, нового світу, необхідно глибоко проаналізувати та осмислити вигаданий автором концептуальний вимір, з'ясувати контекст у якому вживається те чи інше слово.

В процесі перекладу художніх текстів використовуються низка методів, як от: адаптація, вільний переклад, комунікативний, еквівалент, дослівний, описовий, ідіоматичний, калькування, буквальний, функціональний, адекватний та семантичний [18].

На думку С. Вискушенко та О. Мосієнко процес адаптації неологізмів на іншу мову є складною роботою, яка вимагає від перекладача не лише бути обізнаним та кваліфікованим, але й вміти виявляти креативність та гнучкість мислення [10]. М. Стефанюк та Б. Гулян підтримують цю тезу і доповнюють, що потрібно враховувати стилістичні й контекстуальні особливості мовних одиниць оригінального тексту [63].

Найбільш вдало охарактеризували шлях перекладу неологізмів Д. Ходжикян та І. Шумська. Науковиці зазначають, що він проходить у два етапи:

1. Вияв первинного значення новотвору, аналіз словників, з'ясування семантики лексеми, беручи до увагу структурну побудову й контекст.
2. Адаптація новоствореної одиниці певними засобами українською мовою [75].

Можемо виділити шість лексичних способів перекладу okazіоналізмів та неологізмів:

1. Транскрипція – передача новотвору згідно його фонетичної структури [7].

2. Транслітерація. Відтворення слова з англійської мови українськими літерами. Транслітерація і транскрипція найчастотніше продукує у власних назвах. “Одна частина слова може бути перекладена на рівні графем, а друга – на рівні фонем” [63]. Хоча, таких випадків є вкрай мало.

3. Калькування. Адаптація одиниць завдяки підбору лексичного відповідника [19].

4. Описовий переклад. Використовується тоді, коли слово не має еквівалентів в українській мові, передається значення, а не форма лексеми [47]. На думку Т. Данкевич метод описового перекладу актуальних лише у тих випадках, коли інші способи не є доцільними [22].

5. Пряме включення. Це метод, за яким слово без перекладу потрапляє в іншомовну версію тексту (лексема постає мовою оригіналу). Цей спосіб є відносно новим та рідковживаний у перекладознавстві. Такий метод є доволі сумнівним, адже у таких випадках втрачається цілісність тексту, можливість для читача правильно інтерпретувати нову одиницю.

До цього списку включаємо приблизний переклад. Завдяки цьому методу зберігається сенс та значення слова, але в той час змінюється його оригінальна форма. Цей тип перекладу найкраще розкриває зміст тексту, допомагає читачам інтерпретувати сенс художнього твору та поодинокого слова. Але, в той час, втрачається стилістичний, фонетичний, фонографічний фон лексичної одиниці.

До вищеперерахованих методів необхідно включити і спосіб аналогії. І. Багаєва інтерпретує цей підхід так: “це переклад шляхом вибору одного із деяких варіантів, слова або словосполучення, який є доволі близьким до слова мови оригіналу. Аналог знаходять шляхом аналізу синонімічного ряду, в результаті чого зупиняються на слові, що найбільш відповідає контексту” [2] .

Варто дослідити ще й такий вияв перекладу, як креативний. Під таким ми розуміємо, той за яким прагнуть якнайточніше передати сенс слова (а не його форму), адаптувати певну лексичну одиницю до культурного аспекту того чи іншого регіону. Є. Феськів характеризує цей метод так: “Креативний переклад створюється в результаті обов'язкових змін мови оригіналу. Це може бути зумовлено мовними нормами, мовною системою, вимогами рими або прагматичними умовами; креативні вирази є необхідними компонентами перекладу. Інформація, що активізується в пам'яті перекладача за допомогою мовного (текстового) матеріалу, не містить готових, закінчених виразів і формулюється перекладачем інакше, ніж в мові оригіналу, що забезпечує можливість для креативного перекладу” [67].

Процес перекладу okazіональних одиниць є одним із найскладніших завдань в перекладацькій практиці. Проблема полягає у раціональному та правильному виборі методу, адже створення okazіоналізму здебільшого є результатом авторського задуму [7]. Тож, без особистого, ґрунтовного дослідження чи інтерв'ювання автора, яке допомогло б виявити першоджерело чи походження одиниці, доволі складно підібрати вдалий український відповідник.

Не завжди перекладачі успішно трансформують новостворені лексичні одиниці. Як зазначає В. Карпушина, новотвори не мають аналогу в інших мовах, тож перекладач змушений обирати власну стратегію адаптації лексеми та з увагою ставитися до одиниці, яку запровадив письменник чи письменниця [25].

Отже, цей аспект перекладознавства має ознаки незавершеності. Адже, не існує сталих правил чи кроків за якими перекладач може абсолютно точно адаптувати текст на іншу мову.

Мовні адаптатори, які намагаються трансформувати необхідне новотворення, звертаються до базових правил перекладознавства.

I. Рогоза пропонує чотири способи перекладу okazіоналізмів:

1. Оперувати словом, яке вже існує, проте надавати йому нового сенсу.

2. Завдяки суфіксам, кореням та існуючим словам створювати нові фрази та одиниці.

3. Транскрибування.

4. Асоціативний метод [52].

На нашу думку, найпродуктивнішими методами є транскрибування та асоціативний метод. За допомогою асоціативного методу, найкраще відтворюється та передається контекст, у якому вживають нововведена одиниця.

Т. Ніколаєва виокремила найпоширеніші помилки, які допускають перекладачі при трансформації нових одиниць:

1. Відмова від перекладу новотворів.

2. Заміна однієї лексеми іншим словом.

3. Зосередження уваги на не важливих деталях [43].

До вище перерахованих ознак необхідно додати те, що кожен перекладач повинен працювати, у схожому на першоджерело, стилі. А також, маємо сміливість припустити, що перекладена одиниця не може вибиватися із загальної картини художнього тексту, виглядати занадто “чужою”, незвичною та штучною. Тож, погоджуємося з думкою, що “обов'язок перекладача – передати не тільки те, що сказано, але й те, як сказано” [50].

С. Вискушенко та О. Мосієнко виокремили основні складнощі та перепони, з якими стикається перекладач при відтворенні нових мовних одиниць:

1. Наявність незвичного значення чи форми одиниці, яке розуміють читачі, які живуть в певному регіоні.

2. Надзвичайно стрімка поява новостворених одиниць. В таких випадків перекладач не має можливості опрацювати та проаналізувати відповідний еквіваленти при перекладі.

3. Новоствореним одиницям притаманні інші культурні або історичні конотації, які важко адаптувати в мову.

4. Використання слів, які ще не мають усталеного відповідника у мові перекладу. Власне, у такому разі перекладачеві необхідно додатково пояснити значення певної лексеми або ж створювати нові вирази [11].

Перекладачеві найскладніше підібрати вдалий відповідник саме через певні чинники, які не притаманні українському суспільству. У таких випадках, переклад здійснюється з урахуванням контексту, соціально-культурних, історичних аспектів, способу життя цільової аудиторії, для якої призначений перекладений текст. Звісно, у таких випадках може втратитись унікальна, незвична форма та побудова слова, проте лексичні одиниці стають більш зрозумілими та звичними для читачів.

Як відомо, фаховість, літературна освіченість, обсяг знань та наукові надбання перекладача відіграють вагому роль у створенні якісного адаптованого матеріалу. Цю думку підтримує О. Байлем, вона зазначає, що: “для того, щоб йти в ногу з часом і бути в курсі останніх тенденцій, перекладач повинен не тільки відслідковувати нові граматичні явища, але і займатися вивченням поповнення словникового складу мови” [3]. Фактично, в епоху інновацій, перекладачеві необхідно прогресувати та еволюціонувати в мовознавчих та соціокультурних аспектах.

Отже, для вдалого перекладу новостворених одиниць є необхідність ознайомитися з періодом, особливостями подій художнього твору, а також з обставинами та часовими межами етапу текстотворення. Це необхідно, аби якісно та вірно передати суспільно-культурну складову того періоду.

О. Касаткіна-Кубишкіна та Ю. Курята переконані, що необхідно звертатися і до національних, мовних, а також екологічних “відтінків” нововведених слів [26]. Адже, більшість новостворених лексем можуть представляти певні історичні або ж культурні аспекти, які не є звичними та зрозумілими для іншомовних читачів. В такому випадку перекладач повинен мати сильні знання як і мови оригіналу, так і мови перекладу.

Отже, налічується значна кількість методів перекладу, проте не існує незмінного підходу до переформатування авторських новостворень. Більшість перекладачів послуговується базовими правилами, обирають методи відповідно до контексту.

На заваді перекладачеві може стати брак відповідних знань, а також відсутність аналізу соціокультурних, історичних та інших аспектів новостворених одиниць. Для точного та влучного перекладу необхідно підібрати відповідний метод (транскрипція, транслітерація, калькування, описовий чи пряме включення), бути кваліфікованим спеціалістом (знати мову оригіналу та мову перекладу), а також використовувати креативний підхід до цієї справи.

Перекладацька справа у контексті адаптації нововведених слів є складною та вимагає багато знань та умінь перекладача. Лексичні одиниці майже неможливо перекласти з точністю, без фонографічних чи лексичних втрат. Звісно, зважаючи на те, що окремих правил перекладу новостворених слів немає, перекладачі змушені обирати індивідуальну стратегію. Погоджуємося з думкою Ю. Васецької, яка підкреслює, що досі не має чітких покрокових дій чи методів, за допомогою яких, можна якісно і точно перекласти художній текст [6].

У другій половині 1990-х років Дж. Роулінг написала перші книги про Гаррі Поттера, які одразу стали феноменом серед дитячої та дорослої аудиторії. В цей період української чи російської версії тексту ще не було, тож відомий український співак, композитор та перекладач Віктор Морозов виявив намір розпочати роботу над адаптацією тексту для нашого читача.

В. Морозов пояснив, що таким чином прагнув запровадити своєрідну “українізацію”. Наведемо цитати з його інтерв'ю: “коли вже на Заході перші дві або три книжки “Гаррі Поттера” вийшли, були опубліковані, ні українського, ні російського перекладу ще не існувало. А вже мав виходити на екрани кінофільм перший. І я так тоді й подумав: “О, вийде фільм, діти подивляться фільм, кинуться читати, шукати книгу. Російського перекладу немає, а якщо я швидко перекладу і швидко видам український переклад, їм не залишиться нічого іншого як читати українською мовою, і таким чином буде м’яка така українізація”” [62].

Проте, через брак попиту та зневіру видавців щодо популярності майбутньої перекладеної книги, Морозов зміг взятися до справи лише через два роки. Як зазначає сам перекладач, хоч в той час вже були опубліковані перші книги російською, проте йому вдалося наздогнати й перегнати іноземних

видавців. Згодом українські варіанти текстів публікувалися на кілька місяців раніше [62].

План фахівця реалізувався вдало. Морозов зазначає, що отримувач безліч листів з сходу України, у яких батьки дякували перекладачеві, за те, що через його адаптацію текстів діти почали читати українською мовою. “Одна мама написала з Миколаєва, зі Східної України: “Наш Петя (або Міша, я вже не пам’ятаю) підійшов до нас і питає, після того, як прочитав “Гаррі Поттера” (причому російською мовою пише): “Мамо, а чому ми не говоримо українською?”” [62].

Український переклад книги видався настільки якісним та досконалим, що був визнаним одним із найкращих у світі [62].

Звісно, займаючись адаптацією художнього тексту світового масштабу відчувається величезна відповідальність, як перед автором оригіналу, так і перед українськими читачами. Особливо, це актуально для книг, сюжет яких розгортається у фантастичному, незвичному світі, насиченому численними новими назвами, артефактами, істотами, термінами чи іншими елементами. Тож, такі новотворення необхідно як найретельніше проаналізувати, адаптувати та втілити у перекладі відповідно до норм та звичаїв окремих країн.

В. Морозов зазначає, що повна адаптація тексту до певного регіону є недоцільною, оскільки це може призвести до втрати смислової суті. Перекладач каже, що потрібно завжди дотримуватися балансу та визначати межі допустимої адаптації. В поодиноких випадках “враховувати діалектну специфіку та культурологічну особливість тексту. Для передачі лексем, які відсутні в українській мові, Віктор Морозов використовує ближчі українському читачеві аналоги, або додає власну стилізацію, при цьому зберігає стиль написання самого автора” [73]. Перекладач дотримується думки, що адаптований дитячий текст повинен бути “живим”, читатися природно, ніби першочергово він був написаний українською мовою [12].

У. Білик виокремила основні аспекти перекладу власних назв В. Морозовим:

1. Передавання одиниць за допомогою підбіру відповідників.

2. Транскрибація географічних назв, імен, прізвищ персонажів, опираючись на український правопис.

3. Заміна англійських літер h, g на українські – г та ґ [4].

Перекладач, при адаптації власних назв вдається до транслітерації та транскрибування. Все ж, науковиця ставить під питання доцільність такого методу. Адже тоді, коли Морозов використовує транскрипцію для перекладу вулиць, то втрачається розуміння походження певної назви [4].

У. Білик виокремлює негативні аспекти перекладу, як от: “назви з досить прозорим походженням, які можна було б передати за допомогою еквівалентів або авторських новотворів з вже існуючих у мові елементів, передаються В.Морозовим за допомогою транскрипції (Flourish and Blotts - Флоріш і блотс), Для україномовного читача вони постають лише як набір звуків, що має англійське забарвлення, але не несе ніякого змісту, тому образність твору звичайно втрачає багато від такого способу передачі назв” [4]. Щодо позитивних моментів варто виділити адаптацію гри слів та співзвучність. “У ряді випадків це призводить до докорінної зміни змісту, проте перекладач вважає цю заміну необхідною заради збереження стилістики оригіналу” [4].

Думку про неточність перекладу підтримує і О. Литвинюк, яка підкреслює, що: “український перекладач робить дослівний переклад імен тільки у тому випадку, якщо семантика збігається в обох мовах. В інших випадках – ім’я залишається незмінним і не завжди пересічний читач може зрозуміти його підтекст” [39].

Все ж, ми більш схилиємось до теорії В. Ковальчук, яка переконана, що найголовніше при перекладі - це вірно адаптувати текст для іншомовного читача.

В. Морозов послуговувався використанням калькування, членування речень, граматичних заміन та транслітерацію [27]. Такий підхід допоміг сформуванню правильного вигляду художніх текстів для української аудиторії.

Отже, ми проаналізували методи В. Морозова при перекладі творів Дж. Роулінг. Транслятор найчастотніше вдається до транскрибування, транслітерації

та інших способів передачі тексту, демонструє наявність високого рівня креативності. Перекладач реалізує українізацію певних лексичних одиниць, задля органічності тексту. Звісно, такі підходи часто піддаються критиці, проте, в кінцевому варіанті, художній твір стає зрозумілішим для читача.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ

Отже, у першому теоретичному розділі ми дослідити низку мовознавчих явищ, як от “оказіоналізми”, “неологізми”, “лінгвокреативність”, “переклад”. Лінгвокреативність є унікальною мовою автора, це певні креативні мовні інновації, які підсилюють текст, надають йому експресивності, оригінальності, формують ідіостиль письменника.

Розмежували поняття *оказіоналізм та неологізм*. Виявили, що *оказіоналізми* є новоствореними одиницями, які не входять у загальний вжиток, вживаються одноразово; діляться на індивідуально-авторські та потенційні слова. Водночас, *неологізми*, є також новими лексемами, проте можуть набувати загального значення та використовуватися у повсякденному мовленні; поділяються на авторські та загальномовні. Ці одиниці доповнюють та збагачують мову. Найбільш продуктивним методом утворення нових лексем є зрощення та додавання до основ афіксів.

Ми виявили, що не існує чіткої послідовності та правил, за якими можна перекладати новостворені лексеми. При адаптації перекладач дотримується загальних правил перекладознавства, вивчає культурні, історичні особливості твору, аналізує стиль письменниці та застосовує власні креативні навички. Таким чином, перекладений твір передає семантику тексту, водночас враховуються особливості української аудиторії художнього твору.

Віктор Морозов, перекладач творів “Гаррі Поттер” найчастіше послуговувався такими методами як от: транскрибування та транслітерація. Завдяки цьому створюється цілісність та оригінальність текстів.

Розділ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАВАННЯ МОВНИХ ЯВИЩ УКРАЇНСЬКОЮ

2.1. Лексико-семантичні особливості неологізмів.

Серія книг “Гаррі Поттер” розповідає про хлопчика, який зміг пережити смертельне закляття найсильнішого чаклуна магічного світу. У той день він втратив батьків, його виховували тітка та дядько, які не мали здібностей та приховували від героя його справжню сутність. Попри всі перешкоди, хлопчик потрапляє в магічну школу Гогвортс, знаходить справжніх друзів, вивчає найцікавіші закляття та продовжує боротися зі злом.

Зважаючи на специфіку сюжету та магичні події художнього твору, письменниця Дж. Роулінг впровадила чимало новотворень у текст.

У цьому розділі ми проаналізуємо лексичне значення цих одиниць, їх функції, виявимо найпродуктивнішу тематичну групу, переосмислимо значення уже існуючих лексем та дослідимо частотність вживання їх у книгах завдяки вияву денотативного й конотативного значення слів.

А. Стадній зазначає: “Денотація як предметно-логічний аспект значення визначає синтагматичну модель функціонування слова в мовленні. Конотація, відображаючи оцінку, почуття, настрої, визначає прагматичну направленість мовного знака. Денотація – об’єктивне значення, конотація – суб’єктивне значення” [61]. Тобто, трактуємо термін “денотація”, як буквальне значення, а “конотація” – приховане або ж переносне. Ю. Теглівець так розуміє термін *семантичний неологізм*: “Семантичний неологізм, або неосемант, – це вже наявна у мові лексема, яка розвиває нове значення” [64, с.3 5]. Ці підходи ми використаємо у процесі аналізу окремих одиниць у двох художніх творах, а саме “Гаррі Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната”.

Щоб проаналізувати обрані лексеми нам необхідно обрати *лексико-семантичний метод*, за допомогою якого визначимо значення та сенс одиниць у певному контексті.

Вдаємося до поділу окремих одиниць на певні тематичні групи, задля вдалого інтерпретування. Класифікуватимемо слова відповідно до змісту, а

також з урахуванням контекстних чинників. Оскільки аналіз усіх одиниць є неможливим у межах дипломної роботи, ми подаємо їх у додатку В для забезпечення системності та чіткості представлення даних.

Подаємо детальний аналіз кількох лексем (див. додаток А).

Ми виділили 14 тематичних груп, а саме: “імена людей та клички тварин”, “імена або вид магичних істот”, “магічні заклинання”, “географічні назви (+вулиці, магазини)”, “магічні артефакти”, “магічні гроші”, “назви закладів”, “назви робочих місць, історичних подій, гуртків”, “лайка або вислови”, “речовини та рослини”, “магічний сленг”, “привиди”, “магічні книги”, “факультети гуртожитків, предмети та назви шкільної атрибутики”.

Імена людей та клички тварин

Серед досліджуваних одиниць окрему групу складають ті, що вже існували в мові, наприклад певні імена чи прізвища. Проте у контексті тексту набули нового значення, таким чином, у більшості людей, асоціюються виключно з персонажами з серії книг.

«Той-Кого-Не-Можна-Називати» [54, с. 73] – «*Who-Must-Not-Be-Named*» [56, с. 67] – альтернативне ім'я Лорда Волдеморта, найсильнішого темного чарівника та антогоніста у серії книг “Гаррі Поттер”. Одиниця є власною назвою. Простежуємо певну гру слів. Ім'я персонажа при народженні – «*Том Ярволод Редл*» – «*Tom Marvolo Riddle*», що при зміні певних літер дає назву його альтернативному імені “Лорд Волдеморт” [54, с. 8], «*Lord Voldemort*» [56, с. 8]. “Французькою «*vol de mort*» означає «втеча від смерті» [69]. Слово вживається з метою уникнення згадки справжнього ім'я антигероя, оскільки таким чином маг може відслідковувати точне місце розташування адресанта. Лексема є okazionalizmom, хоча набуває яскравих неологічних ознак, адже вживається поза межами тексту, до прикладу у фанатських спільнотах та інтернет ресурсах. Згадана одиниця виконує експресивну та власне-номінативну функції. Фіксуємо негативну конотацію, слово вживається чаклунами, які виступають проти темної магії та діяльності Лорда Волдеморта. Наведемо приклад з тексту: “усі лихі чаклуни та відьми були в Слизерині. І Відомо-Хто також” [58, с. 41].

Простежуємо те, що одиниця викликає у оповідача та читачів негативні емоції, лексема відображає зло, страх, могутність та небезпеку. Характеризуємо денотативного значення: Волдеморт – антагоніст, головний персонаж книг “Гаррі Поттер”, один з наймогутніших чаклунів, який усіма методами намагався жити вічно. У тексті “Гаррі Поттер і філософський камінь” одиниця вживалась 18 разів. Лексему перекладено методом калькування.

До цієї групи зараховуємо й інші лексеми та аналізуємо їх методи перекладу (див. додаток А). Фіксуємо, що у цій тематичній групі більшість власних назв перекладено завдяки **методу транскрипції**.

Імена або вид магічних істот

До цієї тематичної групи ми зараховуємо новостворені одиниці, які охоплюють магічних істот, а також імена, прізвиська чи прізвища цих видів.

«Гобліни» [54, с. 53] – «Goblins» [56, с. 48] — невеликі чудернацькі істоти, переважно працюють у магічному банку Грінґотс. За визначенням Вікіпедії: “в германському та британському фольклорі, мандрівні духи, що збиткують з людей. Переважно уявлялися як потворні карлики. Мешкають групами в лісах і, найчастіше, в гірських печерах, але можуть пробиратися в людські житла. Ними могли ставати деякі померлі люди” [16]. Вважаємо цю одиницю прикладом лінгвокреативності, а саме семантичною реінтерпретацією (семантичним okazіоналізмом). Слово набуває нового, ширшого значення в контексті художнього твору. Одиниця виявляє власне-номінативну та експресивну функції. Денотативне значення та фізична характеристика персонажа: “Гоблін був майже на голову нижчий від Гаррі. Він мав смагляве кмітливе обличчя, гостру борідку і, як помітив Гаррі, довжелезні пальці та ступні” [58, с. 37]. Слово набуває нейтральної конотації, корелює з станом безпеки та сили. Наведемо приклад: “Заходь, чужинцю, та — вважай: гріху жадоби не сприйай. Хто візьме незароблене, тому відплатять гобліни. Бо як шукатимеш у нас багатств, яких ти не припас, тоді, злочинцю, не забудь, що не лише скарби є тут” [58, с. 37]. У текстах “Гаррі Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната” одиниця вживалась 22 рази. Лексему перекладено методом транскрипції.

До цієї групи зараховуємо й інші лексеми та аналізуємо їх методи перекладу(див. додаток А)

Магічні артефакти

До цієї тематичної групи ми відносимо магичні артефакти чи предмети, які були створені виключно в межах книг “Гаррі Поттера” та репрезентують певне символічне значення.

«Золотий сніч» [54, с. 139] – «*Golden Snitch*» [56, с. 135] – магичний предмет, який застосовують чаклуни у грі “Квідич”. Гравець, який перший зловить “золотий сніч” отримує 150 балів для своєї команди та перемагає. Одиниця виступає власною назвою. Слово є okazіоналізмом, який вживається у певному контексті, проте, набуває й неологічних ознак, оскільки застосовують у спільнотах і є предметом високого попиту у магазинах, орієнтовані на фанатські аудиторії. Лексема виконує низку функцій, як от: власне-номінативну (слово позначає нову реалію, демонструє раніше невідомий артефакт), експресивну (допомагає читачеві сприймати це слово у контексті гри, демонструє емоції для опису матчів) та символічну (репрезентує перемогу та тріумф). Найчастотніше слово вживається у позитивній конотації. Подеколи у нейтральному, технічному значенні. За денотативним значенням, об’єкт характеризується так: “проти квафела і бладжера він був маленький — десь такий, як великий горіх. Був золотавий і мав невеличкі срібні крильця” [58, с. 88]. У текстах “Гаррі Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната” одиниця вживалась 32 рази. Лексему перекладено методом адаптації.

До цієї тематичної групи також включаємо інші одиниці та аналізуємо методи перекладу цих лексем (див. додаток А).

Магічні заклинання

У магичному світі заклинання можемо поділяти на негативні, позитивні та нейтральні. Вони виконують експресивну функцію, вважаються okazіоналізмами та вживаються одноразово.

«Вінгардіум Левіоза» [54, с. 140] – «*Wingardium Leviosa*» [56, с. 136]– закляття, завдяки якому можна підняти у повітря предмет, річ або ж людину.

Вживається як і в позитивній конотації, наприклад, коли головні герої рятувалися від печерного троля: “Рон вихопив свою чарівну паличку і, не знаючи, що робитиме з нею, раптом почув, як він викрикує перше заклинання, яке спало йому на гадку: — Вінгардіум Левіоза!” [58, с. 92], так і в негативній конотації, зокрема, у випадку, коли Рон та Герміона посварились на уроці в декана Флітвіка: “Вінгардіум Левіоза — вигукував він, розмахуючи своїми довгими руками, немов вітряк. — Ти не так кажеш! — дратувалася Герміона.— Має бути “Він-гар-діум Леві —о-за”. “Леві” треба вимовляти протяжно й легко” [58, с. 89]. “Вінгардіум Левіоза” корелює у свідомості читачів з першими заклинаннями, які вивчали учні в Гогвортсі, а також з формуванням дружби головних героїв, адже саме завдяки цьому закляттю, нам продемонстрували зближення “Золотого Тріо”. У тексті “Гаррі Поттер і філософський камінь” одиниця вживалась 3 рази. Лексему перекладено методом транскрипції.

До цієї тематичної групи включаємо інші одиниці та аналізуємо метод перекладу цих лексем (див. додаток А).

Речовини та рослини (див. додаток А)

Географічні назви (+вулиці, магазини)

До цієї тематичної групи ми віднесемо географічні назви світу чаклунів, які були вигадані для передачі атмосфери магичний реалій.

«Платформа номер дев'ять і три четверті» [54, с. 75] – «*Platform Nine and Three-Quarters*» [56, с. 69] – магична платформа, звідки відправляється потяг у школу “Гогвортс”, знаходиться між станцією №9 та №10 на Кінгс-кросс у Лондоні. Лексема є прикладом okazіоналізму, виконує експресивну функцію та вживається у межах серії книг та фанатських спільнотах. Одиниця виконує низку функцій, як от: власне-номінативна, експресивна та символічна (місце, з якого починається та завершується головний сюжет книг, символ початку та кінця, переходу від буденного до магичного). Лексема демонструє позитивну конотацію, викликає у читачів передчуття нових пригод та змін. Водночас підкреслюється її недоступність для “маглів”, що підсилює ідею ізоляваності магичного світу. Одиниця виступає власною назвою. У текстах “Гаррі Поттер і

філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната” вживалась 3 рази. Лексему перекладено методом адаптація.

До цієї тематичної групи включаємо інші одиниці (див. додаток А).

Магічні гроші

Магічні гроші у художньому творі виступають як ілюстративний приклад okazіоналізмів, виконують власне-номінативну й стилістичну функції. Наведемо приклад таких лексем із тексту: «*Кнати*» [54, с. 53] – «*Knuts*» [56, с. 47] (транскрипція), «*Сімнадцять серпиків*» [54, с. 61] – «*Seventeen Sickles*» [56, с. 55] (адаптація), «*Гелеони*» [54, с. 65] – «*Galleons*» [56, с. 58] (транскрипція).

Назви закладів

До цієї тематичної групи ми віднесли заклади освіти, праці та місця харчування (див. додаток А).

«*Гогвортс*» [54, с. 41] – «*Hogwarts*» [56, с. 36] – магічна школа. Слово виступає okazіоналізмом, проте в процесі виходу книг, набуло неологічних ознак, одиницю вживають у розмовній лексиці, в фанатських спільнотах, в “Інтернет-мемах”. Лексема демонструє стилістичну та власне-номінативну функції. Проілюструємо денотативне значення одиниці: “школа чарів та чаклунства” [58, с. 26]. Простежуємо цікаву гру слів. Якщо перекладати назву буквально, то “Hog” – це свиня, а “Warts” – бородавка. Таким чином, авторка намагалася продемонструвати унікальність, гумористичність, незвичайність, хаотичність та магічність самої школи (приховане значення (для маглів вся магія – це суцільна нісенітниця). Особливо це перегукується з дивакуватістю самого директора та корелюється з дивними подіями у школі (як от сходи, які змінюють свій напрямок, заплутані коридори, таємні кімнати та інше). Слово проявляє позитивну конотацію, адже співвідноситься з позитивними подіями у творі, найважливішими моментами з учнівського життя, а також домашнім теплом, затишком та доброю магією. Можемо підтвердити цю тезу цитатою з тексту: “Він почувався в цьому замку як удома, причому значно краще, ніж будь-коли на Прівіт-драйв” [58, с. 89]. Одиниця виступає власною назвою. У творах “Гаррі

Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната” одиниця вживалась 166 разів. Лексему перекладено методом транслітерація.

Назви робочих місць, історичних подій, гуртків(див. додаток А)

Лайка або вислови

У текстах Дж. Роулінг виявляємо ненормативну, обценну лексику, що повсякчас проявляється у мовленні героя Рубеуса Гегріда. Проте, зважаючи на вік читачів творів, письменниця впровадила власні оказіоналістичні вирази, які репрезентують лайку. Наведемо приклади таких одиниць із тексту: «Могутні Гортони» [54, с. 43] – «*Gallopin' Gorgons*» [56, с. 39] (адаптація), «Ненаситні Гаргуйлі» [54, с. 45] – «*Gulpin' gargoyles*» [56, с. 42] (адаптація).

«Бруднокровка» [53, с. 83] – «*Mudbloods*» [55, с. 81] – лайливий та образливий термін у магічному світі. Так позначають чаклунів та чаклунок, батьками яких є маглі. Слово є оказіоналізмом, виконує експресивну та оцінно-номінативну функції. Продемонструємо денотативне значення терміну: “Бруднокровцями називають тих, хто народився серед маглів, тобто не мав батьків чарівників” [59, с. 62]. Слово демонструє тенденцію до негативної конотації, адже є дискримінаційним та зневажливим у чаклунському суспільстві й спільноті. У тексті “Гаррі Поттер і таємна кімната” одиниця вживалась 15 разів. Лексему перекладено методом адаптації.

До цієї тематичної групи включаємо й інші одиниці (див. додаток А).

Магічний сленг

У цій тематичній групі ми виокремили магічний сленг, який притаманний чаклунському світу та був вигаданий для стилізації тексту.

«Маглі» [54, с. 4] – «*Muggles*» [56, с. 3] – люди, які не володіють магічними силами. Слово є неологізмом, оскільки перейшло до активної лексики та було включено до “Оксфордського словника”. У тексті виконує оцінну, власне-номінативну та експресивну функції. Зазвичай, вживається в нейтральній або негативній конотації, у випадку зневажливого ставлення чаклунів до цієї групи людей. Слово утворює асоціативний зв'язок з чимось звичним, стандартним та нецікавим. Наведемо приклад з твору: “Не розумію, як ті маглі дають собі раду

без чарів. ...І ще він казав, що тих, хто належить до маглів, узагалі не треба пускати... Штовхаючись у натовпі, вони прямували до переходу в маглівський світ” [58, с. 34]. Денотативно характеризується так: “Магл, — повторив Гегрід. — Ми так називаємо людей, які цураються чарів” [58, с. 27]. У текстах “Гаррі Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната” одиниця вживалась 114 разів. Лексему перекладено методом транскрипції.

До цієї тематичної групи зараховуємо й інші одиниці (див. додаток А).

Привиди

До цієї тематичної групи ми віднесли імена привидів, які символізують та демонструють риси факультетів, які вони представляють та характеризують їх.

Лексеми є okazіоналізмами, виконують експресивну функцію, адже існують лише для забарвлення та збагачення тексту і подій. Позитивною конотацією наділений персонаж-привид Грифіндора «*Сер Ніколас де Мимзі-Порпінгтон*» [54, с. 73] – «*Sir Nicholas de Mimsy-Porpington*» [56, с. 99] (транскрипція), або як частіше його називають «*Майже-Безголовий Нік*» [54, с. 101] – «*Nearly Headless Nick*» [56, с. 99] (адаптація), який повсякчас проявляє люб'язність до інших. Негативну конотацію демонструє привид Слизерину «*Кривавий Барон*» [54, с. 102] – «*The Bloody Baron*» [56, с. 99] (адаптація) та привид-шкідник – «*Півз [Полтергейст]*» [54, с. 95] – «*[Poltergeist] Peeves*» [56, с. 91] (транскрипція).

До цієї тематичної групи включаємо й інші одиниці (див. додаток А).

Факультети гуртожитків, предмети та назви шкільної атрибутики

До цієї тематичної групи ми віднесли всі поняття, які стосуються навчання та проживання у магичній школі Гогвортс.

«*Слизерин*» [54, с. 68] – «*Slytherin*» [56, с. 60] – гуртожиток Гогвортсу. Слово є okazіоналізмом, проте широко відоме у фанатських спільнотах. Виконує стилістичну, номінативно-оцінну, експресивну функції. Лексема набуває негативної конотації та наступних асоціативних значень: хитрість, зло та мудрість. Наведемо приклад з тексту: “Краще вже Гафелпаф, аніж Слизерин, — спохмурнів Гегрід. — Усі лихі чаклуни та відьми були в Слизерині” [58, с. 41].

Одиниця виступає власною назвою. У текстах “Гаррі Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната” слово вживалося 183 рази. Лексему перекладено методом транскрипції.

До цієї тематичної групи включаємо інші одиниці (див. додаток А).

Магічні книги (див. додаток А)

Отже, у художніх текстах “Гаррі Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната” ми виявили 221 новотворену лексему. Певні одиниці не є фонетично новими, проте набувають нового значення, семантики та сенсу у контексті подій твору. Такі одиниці ми можемо класифікувати як семантичні новотворення.

Зазначаємо, що С. Романчук так трактує відмінність між поняттями “оказіоналізм” та “неологізм”: “оказіоналізми існують лише в певному контексті і поза цим контекстом не відтворюються, створюються мовцем для одноразового використання в мовленні, в той час як неологізми створюються для того, щоб дати назву новим поняттям, які викликані потребами суспільства. Випадки, коли письменницькі оказіоналізми входять до мови є рідкими” [57].

У додатку наведемо таблицю, відсоткове відношення та діаграму з поділом цих елементів на оказіоналізми (які не мають ширшого застосування) та неологізми (див. додаток В, С).

До неологізмів ми віднесли наступні одиниці: «Відомо-Хто» [54, с. 4] – «You-Know-Who» [56, с. 3], «Готвортс» [54, с. 41] – «Hogwarts» [56, с. 36], «Волдеморт» [54, с. 8]– «Voldemort» [56, с. 8], «Той-Кого-Не-Можна-Називати» [54, с. 73] – «Who-Must-Not-Be-Named» [56, с. 67], «Магли» [54, с. 4] – «Muggles» [56, с. 3], «Квідич» [54, с. 66] – «Quidditch» [56, с. 60], «Добі» [53, с. 10] – «Dobby» [55, с. 17], «Азкабан» [53, с. 170] – «Azkaban» [55, с. 167]. Певні неологізми є власною назвою, проте ці терміни стали частиною культурної спадщини, загальновідомі і тим, хто не ознайомлений з літературним першоджерелом. Ці лексеми зустрічаються з відносно високою частотою у мемах та розважальних відео.

Новотворені одиниці ми поділили на 14 груп. Наведемо результати дослідження (див. додаток D).

1. Імена людей та клички тварин *(35 одиниць)*.
2. Імена або вид магічних істот *(25 одиниць)*.
3. Магічні заклинання *(15 одиниць)*.
4. Географічні назви (+вулиці, магазини) *(18 одиниць)*.
5. Магічні артефакти *(29 одиниць)*.
6. Магічні гроші *(3 одиниці)*.
7. Назви закладів *(5 одиниць)*.
8. Назви робочих місць, історичних подій, гуртків *(15 одиниць)*.
9. Лайка або вислови *(8 одиниць)*.
10. Речовини та рослини *(9 одиниць)*.
11. Магічний сленг *(6 одиниць)*.
12. Привиди *(8 одиниць)*.
13. Магічні книги *(33 одиниці)*.
14. Факультети гуртожитків, предмети та назви шкільної атрибутики *(12 одиниць)*.

Найбільш продуктивною тематичною групою виступає *“імена людей та назви тварин”* (15.5%). А також – *“магічні книги”* (15%) та *“імена або вид магічних істот”* (11.4%). Зафіксували, що найбільш вживаною є лексема *«Слизерин» – «Slytherin»* [укр. с. 68 ; англ. с. 60] *(вживалась у текстах 183 рази)*, а також *«Готвортс» – «Hogwarts»* [укр. с. 41 ; англ. с. 36] *(вживалась у текстах 166 разів)* та *«Магли» – «Muggles»* [укр. с. 4 ; англ. с. 3] *(вживалась у текстах 114 разів)* [з урахуванням різних відмінків]

Виявили 8 неологізмів (3.6%) та 213 okazіоналізмів (96.4%). Більшість новотворень виконують експресивну та власне-номінативну функцію, позначають позитивну конотацію. Зафіксували, що перекладач В. Морозов найчастотніше вдається до перекладу нововведених одиниць за допомогою методів адаптації та транскрипції.

2.2. Фонографічні особливості мовотворчості Дж.Роулінг

У творах “Гаррі Поттера”, щоб наблизити стиль розповіді до усного мовлення, Дж. Роулінг вдалася до введення фонографічних засобів актуалізації. Задля оцінки цих явищ ми вдамося до компаративного аналізу синтаксем та лексем з тексту оригіналу та українського перекладу В. Морозовим. А також поділимо віднайдені явища на певні групи.

- **Евфонія** – до цієї фонетичної групи ми можемо зарахувати більшість магічних заклять, які додають тексту милозвучності – **14 прикладів** (див. додаток Е).
- **Алітерація** – повторення однорідних приголосних – **17 одиниць**.

Як відомо, алітерація впроваджується саме у поетичних творах, проте Дж. Роулінг й перекладач В. Морозов також інтегрують цей засіб у текст, а саме при згадці власних назв (імен засновників магічної школи та географічних лексем). На нашу думку, можна виокремити низку чинників, що спричиняють таку специфіку введення цих одиниць: читачі легше запам'ятовують імена; назви стають більш звучними, ритмічним, мелодійними та унікальними, а також, як відомо, алітерацію часто використовують у дитячих художніх творах для ефекту впізнаваності.

Дідалус Дігл [54, с. 7] – Dedalus Diggle [56, с. 7] (повторення приголосних звуків [д] [d]); [Квірініус] Квірел [54, с. 59] – [Quirinus] Quirrell] [56, с. 54] (повторення приголосних звуків [к, в, р] [r, q, u]); Професор Віндиктус Віридіан» [54, с. 69] – Professor Vindictus Viridian [56, с. 63] (повторення приголосних звуків [в] [v]); Берті Бот [54, с. 83] – Bertie Bott [56, с. 82] (повторення приголосних звуків [б] [b]); Годрик Грифіндор [53, с. 115] – Godric Gryffindor [55, с. 114] (повторення приголосних звуків [г, р] [g, r]); Гелга Гафелпаф [53, с. 115] – Helga Hufflepuff [55, с. 114] (повторення приголосних звуків [г] [h]); Ровіна Рейвенклов [53, с. 115] – Rowena Ravenclaw [55, с. 114] (повторення приголосних звуків [р] [r]); Салазар Слизерин [53, с. 115] – Salazar Slytherin [55, с. 114] (повторення приголосних звуків [с, л] [s, l]); Фенікс Фоукс [53, с. 159] – Phoenix Fawkes [55, с. 155] (повторення приголосних звуків [ф]); Борджин і

Беркс [53, с. 47] – **B**orgin and **B**urkes [55, с. 45] (повторення приголосних звуків [б] [b]); Відьомський тижневик [53, с. 75] – **W**itch **W**eekly [55, с. 71] (повторення приголосних звуків [w]); **В**ойовнича **в**ерба [53, с. 57] – The **W**homp**ing** **W**illow [55, с. 53] (повторення приголосних звуків [в] [w]); Плаксива Мірта [53, с. 102] – **M**oaning **M**urtle [55, с. 101] (повторення приголосних звуків [m]); Безутішна вдова [53, с. 104] – **W**ailing **W**ido [55, с. 103] (повторення приголосних звуків [w]); Голова Кабана [54, с. 214] – **H**og's **H**ead [55, с. 212] (повторення приголосних звуків [h]); **П**ескі-**П**іксі-**П**емтерномі [53, с. 82] – **P**eski**p**iksi **P**esternomi! [55, с. 79] (повторення приголосних звуків [п] [p]); Багатозільна настійка [53, с. 122] – **P**olyjuice **P**otion [55, с. 120] (повторення приголосних звуків [p]).

- **Субституція** (“заміна в запозичених словах чужого звука своїм. Англійський звук [h] замінюється українським фрикативним гортанним [г]” [36, с. 141] – **13 одиниць**.

Оскільки В. Морозов дотримується перекладу згідно української орфоєпії, то ми простежуємо, що іншомовний звук [h] переходить у звук [г]. Відповідно до традиційної адаптації, на відміну від русифікованих варіантів, як от “Хогвартс”.

Гогвортський експрес [54, с. 77] – **H**ogwarts Express [56, с. 73] [заміна [h] → [г]]; **Г**огвортс [54, с. 41] – **H**ogwarts [56, с. 36] [заміна [h] → [г]]; **Г**елга **Г**афелпаф [53, с. 115] – **H**elga **H**ufflepuff [55, с. 114] [заміна [h] → [г]]; Рубеус **Г**егрід [54, с. 41] – Rúbeus **H**ágrid [56, с. 36] [заміна [h] → [г]]; **Г**енгіст Вудкрофтський [54, с. 86] – **H**engist of Woodcroft [56, с. 82] [заміна [h] → [г]]; **Г**ебридій Чорний [54, с. 184] – **H**ebridean Black [-] [заміна [h] → [г]]; Алогомора [54, с. 131] – Alo**h**omora [56, с. 127] [заміна [h] → [г]]; **Г**олова Кабана [54, с. 214] – **H**og's Head [56, с. 212] [заміна [h] → [г]]; Школа Стоунвол-**Г**ай [54, с. 26] – Stonewall **H**igh [56, с. 23] [заміна [h] → [г]]; **Г**ербалогія [54, с. 108] – **H**erbiology [56, с. 106] [заміна [h] → [г]]; **Г**афелпаф [54, с. 68] – **H**ufflepuff [56, с. 60] [заміна [h] → [г]]; Мафальда **Г**опкірк [53, с. 17] – Mafalda **H**orkirk [55, с. 21] [заміна [h] → [г]]; **Г**оморфус [53, с. 123] – **H**omorphus [55, с. 122] [заміна [h] → [г]].

• **Спрощення подовжених приголосних звуків в умовах перекладу** – 19 одиниць.

Дідалус Діл [54, с. 7] – Dedalus Diggle [56, с. 7] [[gg] → [г]]; Маккінони [54, с. 46] – McKinnons [56, с. 43] [[nn] → [н]]; [Квірініус] Квірел [54, с. 59] – [Quirinus] Quirrell [56, с. 54] [[ll] → [л]]; Містер Олівандер [54, с. 71] – «Mr. Ollivander [56, с. 64] [[ll] → [л]]; Скеберс [54, с. 83] – Scabbers [56, с. 79] [[bb] → [б]]; Друїдська Кліодна [54, с. 86] – Druidess Clidna [56, с. 82] [[ss] → [с]]; Флоріш і Бломс [54, с. 69] – Flourish and Blotts [56, с. 63] [[tt] → [т]]; Берті Бом [54, с. 83] – Bertie Bott [56, с. 82] [[tt] → [т]]; Квафел [54, с. 138] – Quaffle [56, с. 133] [[ff] → [ф]]; Гелеони [54, с. 65] – Galleons [56, с. 58] [[ll] → [л]]; Магли [54, с. 4] – «Muggles [56, с. 3] [[gg] → [г]]; Квідич [54, с. 66] – Quidditch [56, с. 60] [[dd] → [д]]; Гафелпаф [54, с. 68] – Huffleruff [56, с. 60] [[ff] → [ф]]; Еррола [54, с. 71] – Errol [56, с. 68] [[rr] → [р]]; Годрик Грифиндор [53, с. 115] – Godric Gryffindor [55, с. 114] [[ff] → [ф]]; Гелга Гафелпаф [53, с. 115] – Helga Huffleruff [55, с. 114] [[ff] → [ф]]; Том Ярволод Редл [53, с. 237] – Tom Marvolo Riddle [55, с. 231] [[dd] → [д]]; Добі [53, с. 10] – Dobby [55, с. 17] [[bb] → [б]]; Маглологія [53, с. 191] – Muggle Studies [55, с. 187] [[gg] → [г]].

• **Спрощення подовжених голосних звуків в умовах перекладу** – 5 одиниць.

Друбл [54, с. 83] – «Drooble's [56, с. 80] [[oo] → [у]]; Клінсвіп-7 [53, с. 125] – Cleansweep Seven [55, с. 120] [[ee] → [і]]; Мандрувати з порошком Флу [53, с. 39] – Travelled by Floo [55, с. 40] [[oo] → [у]]; Клінсвіпи-5 [53, с. 87] – Cleansweep Fives [55, с. 86] [[ee] → [і]]; Бруднокровка [53, с. 83] – Mudbloods [55, с. 81] [[oo] → [о]];

• **Подовження приголосних:** – 5 одиниць

Найчастіше спостерігаємо це явище в українському перекладі текстів.

Абіссінські зів'ялі фіги [53, с. 203] – Abyssinian Shrivelfigs [55, с. 199] [подовження приголосних [сс] і [ss]]; Контрзакляття [54, с. 176] – Countercursel [56, с. 174] [подовження приголосних [тт]]; Щоденний віщун [54, с. 54] – Daily Prophet [56, с. 49] [подовження приголосних [нн]]; Поттер-компоттер [53, с.

156] – Oh Potter, you rotter [55, с. 152] [подовження приголосних [тт] і [tt]]; Маглологія [53, с. 191]– Muggle Studies [55, с. 187] [подовження приголосних [gg]].

- **Подовження голосних – 1 одиниця.**

Опалоок Антиподний [54, с. 184] – Antipodean Opaleye [подовження голосних[оо]].

- **Асонанс – повторення голосних звуків – 10 одиниць.**

Гільдерой Локарт [53, с. 29] – Gilderoy Lockhart [55, с. 32] (повторення голосних звуків [о] і [o]); Годрик Грифіндор [53, с. 115] – Godric Gryffіндор [55, с. 114] (повторення голосних звуків [о, и] і [o, i]); Гелга Гафелпаф [53, с. 115] – Helga Hufflepuff [55, с. 114] (повторення голосних звуків [а, е] і [e, u]); Ровіна Рейвенклов [53, с. 115] – Rowena Ravenclaw [55, с. 114] (повторення голосних звуків [о] і [e]); Фініте Інкантатем [53, с. 146] – Finite Incantatem [55, с. 144] (повторення голосних звуків [і, е] і [i, e]); Середньовічна асамблея європейських чарівників [53, с. 112] – The Medieval Assembly of European Wizards [55, с. 112] (повторення голосних звуків [е, і, а, о] і [e, a]); Поттер-компоттер [53, с. 156] – Oh Potter, уо rotter [55, с. 152] (повторення голосних звуків [о, е] і [o, e]); Абіссінські зів'ялі фіги [53, с. 203] – Abyssinian Shrivelfigs [55, с. 199] (повторення голосних звуків [і] і [i]); Смертенини [53, с. 95] – The Deathday Party [55, с. 94] (повторення голосних звуків [е, и] і [e, a]); Парселмова [53, с. 148] – Parseltongue [55, с. 146] (повторення голосних звуків [а, е] і [a, e]).

- **Ономатопея або ж звуконаслідування – письмове або усне відтворення певних звуків (природи, стукоту, і інше) – 7 прикладів**

1. “Ще хвилинка, і йому буде одинадцять. Тридцять секунд... двадцять... десять, дев'ять... — може, розбудити Дадлі, просто, щоб подратувати його, — три... дві... одна... **БУМ!!!**” — імітація звуку удару [58, с. 23].

2. **“Тсс!”** — запанікував Гаррі і підштовхнув Добі назад на ліжко, де той почав гикати, нагадуючи якусь велику і потворну ляльку” — імітація стану тиші [59, с. 7].

3. “Настала тиша. А далі — **ТОРОХ!!!** Хтось із такою силою гупнув у двері, що вони зірвалися з завісів і, оглушивши всіх, хряпнулися на підлогу” — імітація гучного звуку (коли падають речі, відкриваються двері та інше) [58, с. 24].

4. “А ось і тітка Петунія грюкає в мої двері”, — подумав Гаррі, і серце йому опустилося. Але він і далі не розплющував очей. Адже був такий гарний сон. **Тук-тук-тук!**” — імітація звуку, який з’являється коли стукаєш в двері [58, с. 31].

5. **БАХ!** Удар, страхітливий хрускіт, і ось уже Невіл незграбною грудкою лежить обличчям у траві” — імітація гучного звуку (коли падають речі, відкриваються двері та інше) [58, с. 76].

6. **БАБАХ!!!** Знизу долинули обурені вигуки грифіндорців: Маркус Флінт зненацька налетів на Гаррі збоку, штурхнувши його мітлу так сильно, що Гаррі ледве втримався на ній” — імітація гучного звуку (коли падаєш, вдаряєшся та інше) [59, с. 98].

7. **ХРРУСЬ!!!** Машина, оглушливо скреготнувши металом, зіткнулася з грубезним стовбуром і важко гепнулася на землю” — імітація звуку, коли ламається гілля [59, с. 39].

- **Рима:** – 2 приклади.

1. “Ой, **Поттере компоттере**, ну що ти **витворяєш?** Для власної для втіхоньки нам учнів **убиваєш!**” [59, с. 109].

2. “Ти не дивись, що я старий — зрадлива зовнішність **моя**, я з’їм себе, якщо знайдеш когось мудрішого, ніж **я**; Це може бути Грифіндор — живуть відважні учні **там**, сміливі, горді, як орли — вони приносять славу **нам**; Старенький добрий Рейвенклов дарує щедро всім **знання**. Хто мудрість цинить, той знайде там шану, честь і **визнання**. Або, можливо, в Слизерин сьогодні ще потрапиш **ти**, — чого лише не зроблять там задля досягнення **мети!..**” [58, с. 61].

- **Контамінація** – поєднання двох слів або їх частин в одну лексему – 8 прикладів.

«Трольциклопедія» [54, с. 146] – «Trollcyclopedia» – від двох лексем: [троль] [енциклопедія]; «Самотасувальні карти» [53, с. 34]– «Self-Shuffling playing cards» [55, с. 35] – від двох лексем: [самотійні] [тасувати]; «Чароскотч» [53, с. 77] – «Spellotape» [55, с. 74] – від двох лексем: [чарівний] [скотч]; «Бруднокровка» [53, с. 83] – «Mudbloods» [55, с. 81] – від двох лексем: [брудна] [кров]; «Смертенини» [53, с. 95]– «The Deathday Party» [55, с. 94] – від двох лексем: [смерть] [іменини]; «Чистокровка» [53, с. 167] – «Pure-blood!» [55, с. 165] – від двох лексем: [чиста] [кров]; «Нагадайко» [53, с. 119] – «Remembrall» [55, с. 115] – від двох лексем: [remember] [ball]; «Косторіст» [53, с. 134] – «Skele-Gro» [55, с. 131] – від двох лексем: [кістка] [рости].

Отже, ми виявили 11 фонографічних явищ у художніх творах “Гаррі Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната”.

Найпродуктивнішими виступають такі тематичні групи: *спрощення подовження приголосних (18.8%), алітерація (16.8%), евфонія (13.9%), субституція (12.9%), асонанс (9.9%)*. Також виділяємо наступні явища: *контамінація (7.9%), звуконаслідування (6.9%), спрощення подовження голосних (5%), подовження приголосних (5%), рима (2%), подовження голосних (1%)* (див. додаток Е).

Ці явища допомагають значною мірою емоційно збагатити текст, додати йому унікальності, а також динамічно відтворити мову персонажів твору. Перекладач В. Морозов, в процесі адаптації тексту українською, не відмовився від вищезазначених фонографічних термінів, а по своєму ввів їх у художній твір, завдяки чому вдалося передати магічну атмосферу та не відхилитися від початкового змісту.

2.3. Українізація англійськомовних лексем.

У процесі написання художніх творів про Гаррі Поттера Джоан Роулінг реалізувала креативну стратегію. Авторка впровадила низку лінгвістичних, фонографічних, синтаксичних та лексичних елементів. Упродовж опрацювання матеріалів ми зафіксували чимало лінгвокреативних одиниць, які вдало інтегруються в події твору, а саме неологізми, okazіоналізми, перерформатування

вже існуючих слів, запозичення іншомовних виразів та інших ідіом, гру слів, використання різних форм гумору(сарказму, іронії).

Зазначимо, що авторка також оперувала значною кількістю англійських ідіом та питомих висловів, що відображають лексичні особливості британського варіанту англійської мови, які не є притаманним та зрозумілим українській аудиторії, що створює проблему, яка полягає у тому, що перекладачеві важче відтворити національно-культурну специфіку окремих елементів. Аби адаптувати серію книг відповідно до перекладацьких норм, не порушуючи та не змінюючи ідіостиль письменниці, необхідно вдало підібрати українські традиційні відповідники, що не спотворюватимуть зміст твору, форму й семантику вбудованих, новостворених одиниць.

Водночас редакційний варіант має відповідати рівню сприйняття української аудиторії. Тобто, лінгвокреативні одиниці та інші фрази необхідно відтворювати численними засобами, що властиві нормам української мови. Перекладач Віктор Морозов вдало інтерпретував унікальні специфічні, оригінальні фрази, діалоги персонажів та мовлення героїв, відповідно до української орфоєпії та забезпечив збереження авторського стилю та атмосфери.

Простежуємо, що діалоги та монологи передані живою, розмовною мовою, а не літературною, з використанням, лише звичних для нас, сленгових виразів та питомих слів. А також перекладач використовував сталі українські вирази, впроваджував питомі фразеологізми. В. Морозов наповнив їх новим семантичним значенням та зміною конотації певних одиниць, завдяки перебудові форми слова та лексичного наповнення. А також змінив певні лексеми на римовані відповідники.

Щоб виокремити взаємодію оригінального та перекладного варіантів текстів здійснимо компаративний аналіз.

У нашому дослідженні ми будемо звертати увагу не лише на стилістичну передачу матеріалу, але й на збереження чи відхилення від оригінальної форми та змісту певних мовленнєвих конструкцій. В. Морозов враховував специфіку та

особливості художнього тексту, водночас, відтворив зміст, який був вкладений авторкою, більш притаманними українськими конструкціями.

Віктор Морозов неодноразово зазначав, що, хоча його переклад і вважається найбільш точним, та все ж, не бездоганним. Перекладач діяв відповідно до вимог авторки оригінального тексту, він підкреслює: “літературні агенти Джоан Роулінг погодилися нам надати права, вони надіслали нам величезний список слів, які вони просто забороняли перекладати інакше. Тому нічого не залишалося робити, окрім як усе залишати, як воно було в оригіналі: Гаррі Поттер, а не Грицько Гончар і так далі. І тільки в окремих випадках вирішував змінювати назву, якщо дуже важко було вимовити її” [62]. Морозов первинно мав намір в більшій мірі українізувати оригінальний текст, аніж це вийшло в кінцевому варіанті [70].

О. Шитлюк підкреслює, що “Джоан Ролінг, створюючи романи, використовує у творах різноманітні лексеми, яких в українській мові немає. Тому Віктор Морозов при їх перекладі часто вдається до принципів українізації певних понять. У Віктора Морозова гостра необхідність знайти гідний оригіналу, наявний на українських теренах, замітник” [73].

О. Шитлюк актуалізувала дискусію навколо теми про українізацію мови головних героїв тексту, а саме лісника магічної школи Рубеуса Гегріда, близького друга Гаррі Поттера. Як відомо, в оригіналі, письменниця наділила його діалектом місцевості Вест Кантрі [73]. Сам Морозов В. зазначає, що чоловік говорить: “дуже дивною сумішшю шотландсько-ірландської мови” [12]. Перекладач коментує видозмінену мову лісника так: “мені не хотілося, щоб він говорив звичайною нормальною літературною мовою. Я під впливом перекладу Лорки дав Гегріді суміш західноукраїнських говірок: гуцульської, лемківської, бойківської, покутської. Коли перша книжка вийшла, казали: він помиляється, так гуцули не говорять. Але була задумка зробити як в оригіналі - неіснуючу суміш мов” [12].

Отже, ми дослідимо низку діалектів та їх риси, порівняємо їх з фразами та одиницями, які вживає герой у розмовній мові. Зараховуватимемо спірні лексеми до говору, де та чи інша риса є більш поширеною.

Гуцульський діалект

1. *[и або і замість я]*; у частці-постфіксі *ся* послідовно виступає голосний *[u]*: : “Я сподіваюси, що у Вас **всьо файно**” [58, с. 27]; “Кажуть, **він стрівси** у Чорному лісі з вампірами, а тоді мав **прикру пригоду** з якоюсь відьмою, — і відтоді геть **змінівси**” [58, с. 36]; “**Не журиси**, він не міг далеко відійти з такими ранами, ми зможемо... **ХОВАЙТЕСЯ ЗА ДЕРЕВО!**” [58, с. 45]; “...якби до школи **приперси** Луціус Мелфой, бо ти заляв його сина” [59, с. 62].

2. *[и замість і]*: “**І Локартови** сказав, що тобі воно ні до чого. Ти й так відоміший за нього”; “вона б не відмовилась від **знимки з...**” [59, с. 62].

3. *[пом'якшені шиплячі]*: “**Я си вибачю**, — пошепки додав Гегрід на вухо Гаррі, — але йому буде тяжче налякати тебе, а нам треба **довершити** нашу справу” [58, с. 134].

4. *[є замість а, я]*: “**декую**, Роне”; “Хата майже завалилася, але я забрав **дитєтко** ще до того, як збіглися магли” [58, с. 102].

5. *[диспалаталізація приголосних [ц'], [с'], [т'] у кінці слова та перед голосними]*; *[тверда вимова кінцевого [т'] у дієслівних формах третьої особи множини дієслів першої дієвідміни, третьої особи однини дієслів другої дієвідміни і другої особи множини наказового способу]*: “Якщо хтось **знаходит** єдинорога”; “**Уявіт**, що б то було” [58, с. 131].

Волинський говір

1. *[варіанти частки ся: ся — сі, си, се]*: “Я **си** трохи його **притовк**, але смакує **файно**”; “**Він си** боїть учнів, свого предмета...” [58, с. 24]; “**Чого ти си** лазив по тій алеї Ноктерн?” [59, с. 29]; “**Як то ся** стало, що ти ні разу мені не відписав?” [59, с. 29]; “**Та я си** жартую, — сказав

Гегрід, добродушно поплескавши Гаррі по спині, від чого той аж луснувся головою об стіл. — Я знав, що насправді ти цього не робив [59, с. 62]; “**Він си зник. Щез**” [59, с. 29]; “Коли у тому всьому є хоч півслова правди, **я си готовий з’їсти свого чайника**” [59, с. 61]; “як він **си позбув** Баби Яги...” [59, с. 61].

Діалектна лексика Зборівщини

1. “**Видиш?** — сказав Гегрід. — І ще кажеш, що ти, Гаррі Поттер, — не чарівник” [58, с. 30];

Простежимо й наступні унікальні риси мовлення. Запозичення з польської мови слова “*файно*”, яке найбільш поширено в гуцульському діалекті: “**Всьо файно, пане**” [58, с. 8]; “**Всьо файно, він просто схопив мій чобіт!**” [58, с. 125]; “... — стріляє вгору зеленими іскрами, **файно?..**” [58, с. 131].

Фразеологічні вислови

- “**А так ти бодай не матимеш клопоту**” [59, с. 62].

Вживання русизмів замість нормативних українських відповідників

- “**Нє!**”.

Лексеми, що поширені на Гуцульщині

- “... Я би не хтів, щоб тебе там хтось **видів...**” [59, с. 29].

Помічаємо у мовленні лісника і лайливі слова, які властиві українській розмовній мові, до прикладу: “Це, Гаррі, **таке кляте місце**” [59, с. 29]; “**Йой!.. Ти шибенику малий!..**” [58, с. 125]; “**І варнякав**” [58, с. 62]. А також, стали звертання, що походять з польської мови та властиві західноукраїнським регіонам: “Та нє, **прошу пана**” [58, с. 8].

Вживання зменшено-пестливих слів, наприклад: “Е-е... Просто забавляється, він ще **дитинка...**” [58, с. 125].

Отже, ми простежили, що В. Морозов наділив мовлення Гегріда здебільшого гуцульськими рисами говору, проте, переважають й інші західноукраїнські діалекти. Також, фіксуємо використання зменшено-пестливих слів. Таким чином, для більшості читачів персонаж став одним з улюблених, адже наділений близькою для нас розмовною мовою.

Простежуємо численні лексеми та вирази, які можна виокремити в основні чотири тематичні групи:

1. Фразеологізми.
2. Лайки та негативні звертання.
3. Сленг.
4. Загальні звертання, вирази, імена та прізвиська персонажів.

Фразеологізми

Простежуємо, що в перекладі В. Морозов трансформував більшість фразеологізмів на український лад. Тож, ми порівняємо, яким чином змінилась конотація, сприйняття того чи іншого виразу та як адаптовані лексеми функціонують у тексті.

Варто зазначити, що в оригіналі здебільшого відсутні фразеологізми, на відміну від українською перекладу. Припускаємо, що В. Морозов прийняв рішення використовувати питомі українські вирази задля забезпечення живих діалогів, кращого сприйняття тексту українськими читачами. Також, впровадження фразеологічних одиниць є вдалим методом передачі певних нюансів, оскільки вони краще відтворюють зміст в цільовій мові.

Щоб це довести, розглянемо вживання деяких фразеологізмів:

1. “А мене нагородили гарним, блискучим призом з викарбуваним моїм ім'ям і попередили, **щоб я тримав язик за зубами**” [59, с. 130]. “They gave me a nice, shiny, engraved trophy for my trouble and warned me **to keep my mouth shut**” [55, с. 180].

Оригінал: *to keep my mouth shut.*

Переклад: *щоб я тримав язик за зубами.*

Фіксуємо, що в українському варіанті фразеологізм вживається більш м'яко та метафорично, аніж в оригіналі. Вираз **to keep my mouth shut** буквально перекладається як “**щоб тримати мій рот закритий**”, що звучить більш різко та буквально, без прихованих сенсів. Обидва значення вказують на дію, а саме мовчати. Отже, стилічно вираз передається доволі точно, з незначною зміною конотації (з частки негативної на нейтральну).

2. “Він ще не розумів, що діється, але його, здається, не виженуть, тож тепер він потроху **повертався до тями**” [58, с. 79]. “He didn’t have a clue what was going on, but he didn’t seem to be being expelled, **and some of the feeling started coming back to his legs**” [56, с. 113].

Оригінал: *and some of the feeling started coming back to his legs.*

Переклад: *повертався до тями.*

Український фразеологізм частково виражає семантику оригінального простого виразу (опис повернення чутливості). Проте, в перекладі прослідковуємо певну зміну змісту та розширення значення. Перекладач робить акцент на психологічному аспекті (психологічне повернення до тями), в той час, як в оригіналі акцентується увага на фізичному стані. Отже, прослідковуємо своєрідну втрату фізичного аспекту моменту. Проте, якщо автор використав би буквальний переклад “почуття повернулися до його ніг”, то такий варіант був би стилістично дивним та незрозумілий для носіїв української мови.

3. “**Не пхай свого носа до чужого проса!** — відрубав Гаррі” [58, с. 81].
“**And it’s really none of your business,’ said Harry**” [56, с. 115].

Оригінал: *And it’s really none of your business.*

Переклад: *Не пхай свого носа до чужого проса!*

В українському варіанті у фразеологізмі з римованим зворотом помічаємо заклик до дії, емоційне обурення та певну вказівку – “не пхати свого носа”. В той час, в англійській ідіомі не фіксуємо такої ж семантики, адже Гаррі лише вказує на те, що “це є не твоє діло”. Український варіант є більш експресивним, додає розмовного сенсу, проте втрачає нейтральну конотацію оригінального задуму.

4. “А тоді, бачте, їх висадили в повітря, а **ти звалився на нашу голову!**” [58, с. 27]. “And then, if you please, she went and got herself blown up and **we got landed with you!**” [56, с. 44].

Оригінал: *...we got landed with you!*

Переклад: *...ти звалився на нашу голову!*

Перекладач використав фразеологізм в українському варіанті. Порівняємо ці вирази. Фраза “we got landed with you!” означає “ти нам дістався” (з негативним підтекстом). В українському варіанті фразеологізм звучить набагато грубше, з агресивним відтінком, підкреслюється неочікувана та небажана поява Гаррі в родині Дурслів. Отже, в перекладі вираз звучить експресивніше та метафоричніше, простежується підкресленість тягара, неочікуваності. В оригіналі фіксуємо акцент лише на відчутті небажаності появи хлопчика в родині.

5. “Знаєш, мені аж **мурашки поповзли по тілу**” [59, с. 105]. “**It was creepy, you know**” [55, с. 146].

Оригінал: It was creepy, you know.

Переклад: мурашки поповзли по тілу.

Замість можливого перекладу “це було моторошно, ти знаєш” В. Морозов обрав фразеологізм, що підкреслює відчуття страху, моторошності та неспокою завдяки певним фізичним відчуттям (холод, тремтіння). Отже, простежуємо, що в англійській версії вираз більш стриманий та не передає відчуття паралізованості героїв. Український варіант більш адаптований до читачів та розмовної мови, а стан персонажів вдало переданий через фізичні метафори.

6. “Дадлі собі **байдикував** — тинявся, ласував морозивом, а Гаррі тим часом протирав вікна, мив машину, косив газон, давав лад клумбам, підрізував і поливав троянди та фарбував садову лавку” [59, с. 5]. “**While Dudley lolled around** watching and eating ice-creams, Harry cleaned the windows, washed the car, mowed the lawn, trimmed the flowerbeds, pruned and watered the roses and repainted the garden bench” [55, ст. 13].

Оригінал: While Dudley lolled around.

Переклад: Дадлі собі байдикував.

Вираз “lolled around” може перекладатися як “розвалився”, тобто розслаблено проводив вільний час, що не має негативного підтексту (відпочинок не є чимось поганим). В той час, український фразеологізм

підкреслює те, що герой нічим не займався, не виконував жодної роботи. Слово “тинявся” акцентує увагу на неробстві героя. Можемо припустити, що таким чином перекладач прагнув порівняти дії Дадлі з Гаррі та провести паралель між життям двох хлопчиків у родині Дурслів. Адже, Гаррі, в той час, займався всім можливими хатніми справами. Отже, український варіант більш експресивний та вдало адаптованим, підкреслює нерівність життя, додаючи нової семантики. В оригіналі простежуємо нейтральну конотацію, констатацію факту дій героя.

Отже, перекладач В. Морозов збагатив текст більш експресивними виразами, впроваджував нову семантику та конотацію для уже наявних фраз, акцентував увагу на фізичній передачі почуттів, та здебільшого використовував конструкції з більш м'якшим та позитивнішим відтінком значення.

Сленг

До цієї тематичної групи ми можемо зарахувати сталі українські вирази, що зустрічаються у розмовному мовленні. У цих випадках перекладач не обирає буквальні еквіваленти англійських ідіом, а враховує культурі відтінки та специфіку української мови. Таким чином, діалоги звучать природно та вдало інтегруються загальний вигляд та сприйняття текстів.

1. “Тітка Петунія знайшла в холодильнику якесь морозиво, а Гаррі, якого ще й досі **тіпало**, почав старанно шурувати кухню” [59, с. 11].
“Aunt Petunia dug some ice-cream out of the freezer and Harry, **still shaking**, started scrubbing the kitchen clean” [55, с. 20].

тіпало → *still shaking*

Простежуємо, що в оригіналі ідіома передає фізичний стан Гаррі, а саме трясучість, яка може бути наслідком тривоги, холоду чи емоційної нестабільності. Український варіант більш адаптований для читача, перекладач відмовився від літературного замітника, натомість вжив лексему з розмовного мовлення, що додало опису ситуації експресивності, колоритності та навіть жартівливого відтінку. Простежуємо, що це не дуже вдалий відповідник, оскільки, лексему “*тіпало*” почасти вживаються у контексті судорог, в той час як в оригіналі акцентується саме на фізичній та емоційній втомі.

2. “А в духовці апетитно шкварчав **кавалок** свинячої ноги” [59, с. 6]. “**A joint** of roast pork was sizzling in the oven” [55, с. 13].

кавалок → *joint*

Слово “кавалок” додає української колоритності, звучить менш формально. Лексема не є літературним відповідником. В той час, англійський варіант репрезентує більш кулінарний аспект дій.

3. “Що, Поттер, **закайфував?** — пролунав голос, якого Гаррі не міг не впізнати” [59, с. 33]. “**Bet you loved that**, didn’t you, Potter?” said a voice Harry had no trouble recognising. He straightened up and found himself face to face with Draco Malfoy, who was wearing his usual sneer” [55, с. 50].

закайфував → *Bet you loved that*

В українському варіанті фіксуємо стилістичну адаптацію виразу. Простежуємо, що слово “закайфував” є українським сленгом, що був популярним серед молоді у 2000-х роках, в часи, коли був здійснений переклад книги. В. Морозов прагнув надати мовленню персонажу Драко молодіжного звучання, яке буде звучати природно та менш формально. В оригіналі простежуємо саркастичний та іронічний підтон виразу. Отже, хоч перекладач трансформував форму, проте збереглася атмосфера. семантика, конотація та іронічний сенс оригінальної сцени.

4. “То було неймовірне **видовисько**” [59, с. 71]. “It was an incredible **sight**” [55, с. 101].

видовисько → *sight*

Використання ідіоми стилістично підсилює сцену та робить її більш виразною. Український відповідник підкреслює масштабність та враження, робить сцену більш емоційно насиченою.

5. “— **АНУ ЦИТЬ!** — гаркнув дядько Вернон і зі стелі впало кілька павуків. Він перевів подих, а тоді силувано усміхнувся” [58, с. 19]. “**SILENCE!** yelled Uncle Vernon, and a couple of spiders fell from the ceiling. He took a few deep breaths and then forced his face into a smile, which looked quite painful” [56, с. 32].

АНУ ЦИТЬ! → SILENCE

Простежуємо, що в український варіанті вираз переданий іншою частиною мови, а саме вигуком з наказовою формою. Частка “ану” виступає підсилювальною. Замість вживання можливого варіанту “тиша”, “тихіше” підібрано більш відповідний заміник, який вживається у повсякденному мовленні українців. Отже, в перекладі вираз звучить експресивніше, має гнівний підтон. В оригіналі більш формально, без додаткового емоційного забарвлення.

6. “Салют! — озвався хлопець. — Теж до Гогвортсу?” [58, с. 39]. “‘Hullo,’ said the boy, ‘Hogwarts too?’” [56, с. 60].

салют → hullo

“Hullo” – англійський сленговий вираз, який перекладається як “привіт”. Замість такого варіанту перекладу, простежуємо заміну лексеми на “салют”. Перекладач прагнув передати семантику цього слова, тож відмовився від адаптації. Одиниця “салют” також є сленговим виразом, що вживається у неформальній обстановці, в товаристві друзів та однолітків. Таким чином репрезентується жива розмовна мова героїв, зберігається молодіжний стиль та мовна відповідність епохи (2000-х років). Тож, простежуємо, що переклад вдало адаптує оригінальну сленгову форму.

Звертання

“Пані та панове! — голосно вигукнув він, жестом попросивши уваги. — Що за неймовірна мить!” [59, с. 33]. “‘Ladies and gentlemen,’ he said loudly, waving for quiet. ‘What an extraordinary moment this is!’” [55, с. 49]. Протягом двох частин, ми помічаємо, що перекладач замінив англійську структуру “Ladies and gentlemen” на питоме українське звертання “Пані та панове!”, що найбільш поширене на заході України. Це була вдала адаптація, адже такий вислів найбільш звичний та зрозумілий для української аудиторії, в той час, як англійські ідіоми “*ser*”, “*micic*” та “*mic*” не були б доцільно й стилістично добре вписані в український варіант. В. Морозов коментує цей вияв перекладу так: “я був кілька років тому в Парижі на конференції перекладачів “Гаррі

Поттера” з усього світу, і там якраз була суперечка. Одні доводили, що потрібно намагатися якомога точніше перекладати оригінал, нічого не змінювати, не одомашнювати, а інші, наприклад, норвезький перекладач доводив навпаки: потрібно все на свій кшталт перекладати, щоб сприймалася як книга, написана норвезькою мовою. Звісно, я намагався, “пан”, “пані” замість “сер”, “місіс” вводити, щоб для читача, особливо молодого, юного, вона сприймалася як книга, написана його рідною мовою, в реалі її легше так сприймати, цю книжку. Я так вважаю. Але, в основному, я намагався золоту середину шукати” [62].

Простежуємо, що збереглося функціональне значення, а також відобразився український соціокультурний аспект, проте фіксуємо іншу етимологію та морфологічну будову в українському варіанті.

Лайки та негативні звертання, прізвиська персонажів

Особливо важливим у перекладі є не лише відтворення змісту, але й вдала адаптація гри слів, певних каламбурів. Адже часто ці одиниці можуть містити культурні значення, таким чином є можливість втрати первинного значення при буквальній трансформації. В. Морозов часто перекладав прізвиська та насмішливі фрази більш м'якше та з менш негативним відтінком, аніж в оригіналі. Обирав неформальні відповідники, орієнтувався на розмовні фрази, наближаючись до живої, а не штучної мови. Завдяки порівнянню оригіналу та перекладу ми простежимо, чи вдалося В. Морозову передати насмішкуватий тон та ритміку оригінального твору.

1. «Поттер-компоттер» [53, с. 156] – «Oh Potter, you rotter» [53, с. 152].

Слово “rotter” перекладається як “шахрай”, що надає йому негативного відтінку та образливого, глузливого значення. В оригіналі простежуємо гру слів та милозвучність рими. В перекладі ми відзначаємо ті ж прояви, проте втрачається первинний сенс фрази. Слово “компоттер” – це двоскладовий неологізм, що складається з двох частин [компот+поттер], який демонструється жартівливе значення. В українській мові немає прямого відповідника слова *rotter*, який би римувався з *Поттер*. Тож, перекладач обирає шлях звукової гри.

Така адаптація ближча до гумору, властивого українській культурі, ніж до буквального відтворення сенсу. В українському варіанті простежуємо високий рівень лінгвокреативності, що включає фонетичну гру, гумор та культурно адаптовану стилістику. Проте, втрачається сенс іронічної насмішки, змінюється акцент з негативу на жартівливий контекст, що пом'якшує оригінальний задум.

2. «Грейнджер-Брудкровською» [53, с. 168] – «**Granger Mudblood**» [55, с. 166].

“Mudblood” – образливе значення у чарівному світі. Це людина, у якої батьки не є чаклунами. Простежуємо яскраво виражену негативну конотацію, що може проявлятися як расизм та дискримінація. Вираз розмежовується двома окремими частинами. В перекладі зберігається сенс, але впроваджується інша мовна конструкція (+суфікс -ськ), що надає значенню прізвищеподібного вигляду, ярлика у вигляді прізвиська. Ця зміна пом'якшує негативну конотацію оригіналу, роблячи його схожим на знущальне прізвисько, а не відкриту образу.

3. ““Я НЕ ПЛАТИТИМУ ЗАТЕ, ЩОБ ЯКИЙСЬ **БОЖЕВІЛЬНИЙ СТАРИЙ ДУРЕНЬ** НАВЧАВ ЙОГО ТАМ РІЗНИХ ФОКУСІВ!” — заверещав дядько Вернон” [58, с. 30]. ““I AM NOT PAYING FOR SOME **CRACKPOT OLD FOOL** TO TEACH HIM MAGIC TRICKS!” yelled Uncle Vernon” [56, с. 48].

БОЖЕВІЛЬНИЙ СТАРИЙ ДУРЕНЬ → CRACKPOT OLD FOOL

“Crackpot” – англійське сленгове слово, що перекладається як “божевільний, дивакуватий” з негативною конотацією. Проте, фраза звучить глузливо, з певним комічним відтінком зневаги (персонаж прагнув висміяти директора школи). Тверді звуки [k, p, t] створюють відчуття сердитого вигуку. В українській версії фіксуємо зневажливе, зменшено-пестливе слово “дурень”, що властиво розмовній мові, в більш радикальному значенні. Ціла фраза постає агресивнішою, ніж в оригіналі. Простежуємо збереження семантики та змісту обох частин. Проте, в перекладі фраза є більш драматичною завдяки слову “божевільний”.

4. ““Ходімо”, — сказав він Ронові. Штовхнув портрет **Гладкої Пані** й поліз у отвір” [58, с. 81]. ““Come on”, he said to Ron. He pushed open the portrait of the **Fat Lady** and climbed through the hole” [56, с. 115].

Fat Lady → *Гладкої Пані*

“Fat lady” перекладається як “товста пані”, що є чутливою лексикою, та може бути образливою та не прийнятною в мовленні сучасного суспільства. Таким чином підкреслюється фізіологія людини та її тілобудова. Хоча, авторка не вкладала у вираз негативну конотацію, проте він звучить різко. “Fat” акцентує увагу на тілобудові персонажки, а приставка “lady” підкреслює її шляхетність та поважний статус. В. Морозов використав більш нейтральний та чутливий термін, а саме “гладка пані” та зберіг сенс виразу. Приставка “пані” репрезентує шляхетність звертання, подібно до оригіналу. Отже, український варіант є вдалим, оскільки пом'якшує можливий негативний відтінок виразу.

5. “Посунься, **бовдуре гладкий!**” [58, с. 24]. “Budge up, **yeñ great lump**” [56, с. 39].

great lump → *бовдуре гладкий*

“Great lump” – це “велика, незграбна, дурна людина”. В оригіналі натякається на незграбність, а не на інтелектуальну обмеженість. Оскільки, в українській мові немає аналогічного відповідника цьому виразу, В. Морозов трансформував значення таким чином: “бовдуре гладкий”. Українська фраза звучить образливіше, вказує на дурість персонажа. Простежуємо збереження семантики, передачу роздратованого тону, пом'якшення за допомогою чутливої лексеми “гладкий”, додається негативна конотація завдяки слову “бовдур”, проте втрачається слово “незграба”.

Отже, завдяки компаративному аналізу, ми простежили, що В. Морозов вдало адаптував репліки персонажів, додаючи українських мовних конструкцій, лексем, що притаманні розмовній мові. Фіксуємо трансформацію слів на більш чутливу та відповідну лексику, пом'якшення певних фраз та виразів. Текст звучить природно, наче написаний українською мовою. Ми віримо в живі діалоги персонажів.

Зафіксували, що Гегрід говорить діалектом, у його мовленні найбільш помітний гуцульські риси говору. Також, мова персонажа наділена зменшено-пестливою лексикою, вигуками та питомими лайливими українськими словами.

Перекладач вдало поєднав український говір, гумор, фольклорні риси, фразеологічні вирази, а також гру слів, яка додає перекладу унікальності, на фоні інших та зберігає сенс, який був закладений в оригінальний текст. Ми дослідили, що певна трансформація лексем була вдалою та необхідною для збереження змісту твору. Не дарма, український переклад “Гаррі Поттера” є одним із найкращих у світі.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ

Отже, у другому розділі ми класифікували лексеми на okazіоналізми та неологізми. Виявили, що більшість одиниць є okazіоналізмами, а саме 96.6% від усіх новостворених слів. Лише 3.6% лексем є неологізмами, які є загальноживаними та відомими. Одна з таких одиниць це – “магли”. Зафіксували, що слово потрапило до “Оксфордського словника”.

Ми виявили методи перекладу В. Морозовим, здійснили детальний аналіз низки лексем, дослідили конотативні та денотативні значення цих одиниць, виявили семантику, проілюстрували приклади їх вживання у творах “Гаррі Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната”.

Здебільшого опираючись на український переклад, вдалося дослідити фонографічні особливості певних лексем. Фіксуємо, що досить часто зустрічаються такі явища як от евфонія, спрощення подовжених приголосних.

Також, зазначимо, що в українському варіанті тексту є чимало звуконаслідувань та контамінації, на відмінно від оригіналу.

Нам вдалося простежити, яким чином українізуються фраземи, фрази, фразеологізми й загалом мовлення героїв. Виявили, що у лісника Гегріда здебільшого переважає гуцульський говір. Зафіксували, що в процесі адаптації В. Морозов трансформував чимало фраз у фразеологізми, завдяки цьому текст став набагато ближчий, зрозуміліший та рідніший для українських читачів.

ВИСНОВКИ

Отже, у нашій науковій роботі ми дослідили креативну мовотворчість Дж. Роулінг на прикладі українського перекладу творів “Гаррі Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната”. У праці проаналізували лексеми за допомогою поділу на тематичні групи методом суцільної вибірки. Акцентували увагу на передачі мовних особливостей персонажів українською мовою.

У результаті дослідження ми з'ясували, що в процесі перекладу В. Морозов послуговувався креативним підходом, адже значна частина адаптованих новотворів має ігровий та культурно-специфічний характер. Перекладач поєднав семантичні, фонографічні стратегії, зберіг авторський стиль письменниці та атмосферу тексту.

Перш за все, ми зафіксували, що у двох художніх творах наявні 221 новостворені одиниці: 8 неологізмів (які є активною лексикою) та 213 okazionalizmів (які є пасивною лексикою). До неологізмів ми зараховуємо наступні лексеми: «Відомо-Хто» [54, с. 4], «Готвортс» [54, с. 41], «Волдеморт» [54, с. 8], «Той-Кого-Не-Можна-Називати» [54, с. 73], «Магли» [54, с. 4], «Квідич» [54, с. 66], «Добі» [53, с. 10], «Азкабан» [53, с. 170].

Описали семантику новостворених одиниць і виокремили їх денотативне та конотативне значення. Поділили на 14 тематичних груп, а саме: *імена людей та клички тварин* **(35 одиниць)**, *імена або вид магічних істот* **(25 одиниць)**, *магічні заклинання* **(15 одиниць)**, *географічні назви (+вулиці, магазини)* **(18 одиниць)**, *магічні артефакти* **(29 одиниць)**, *магічні гроші* **(3 одиниці)**, *назви закладів* **(5 одиниць)**, *назви робочих місць, історичних подій, гуртків* **(15 одиниць)**, *лайка або вислови* **(8 одиниць)**, *речовини та рослини* **(9 одиниць)**, *магічний сленг* **(6 одиниць)**, *привиди* **(8 одиниць)**, *магічні книги* **(33 одиниці)**, *факультети гуртожитків, предмети та назви шкільної атрибутики* **(12 одиниць)**. Найпродуктивнішою групою є *імена людей та клички тварин*, яка налічує **35 одиниць**.

Найбільш вживаним новотвором у двох частинах є лексема «Слизерин» – «*Slytherin*», яку ми зафіксували у текстах **183 рази**. Найбільш домінуючими функціями неологізмів та okazіоналізмів є експресивна та власне-номінативна. В. Морозов, в процесі перекладу, послуговувався методом транскрипції та адаптації.

При аналізі фонографічних особливостей зафіксували **11 явищ** в оригінальному тексті та перекладі, а саме: *евфонія (14 прикладів), алітерація (17 прикладів), субституція (13 прикладів), спрощення подовжених приголосних звуків в умовах перекладу (19 прикладів), спрощення подовжених голосних звуків в умовах перекладу (5 прикладів), подовження приголосних (5 прикладів), подовження голосних (1 приклад), асонанс (10 прикладів), ономотопея або ж звуконаслідування (7 прикладів) та контамінація (8 прикладів)*. Найпродуктивнішим явищем є *спрощення подовження приголосних*, яке налічує **19 прикладів** та складає **18,8%** від усіх тематичних груп.

Важливим етапом нашої роботи було дослідження адаптація новоутворених лексем чи сталих англійських виразів українською мовою. У фразах лісника Гегріда найкраще проілюстрована зміна лексики. Дж. Роулінг надала мовленню героя діалектних рис, тож в процесі перекладу В. Морозов не знехтував цією особливістю, а трансформував лексику згідно українських норм. Ми співставили риси українських діалектів з певними фразами, які говорив герой. Зафіксували, що в мовленні персонажа найбільш помітними є риси гуцульського діалекту, а саме вживання *[и або і замість я], [и замість і], [є замість а, я]*. Простежили *пом'якшені шиплячі, диспалаталізацію приголосних [ц'], [с'], [т'] у кінці слова та перед голосними, [шокання]*. З волинського говору виокремили вживання *частки си, ся, сі*. А також простежили колоритні фрази та одиниці, які притаманні говору на заході України: *“Видиш?”, “Не”*.

Ми поділили адаптовані новоутворені лексеми, фрази та сталі вирази на 4 групи, а саме: *фразеологізми; лайки та негативні звертання; сленг; загальні*

звертання, вирази, імена та прізвиська персонажів. За наповненістю групи є рівнозначними.

Зафіксували, що В. Морозов адаптував мовлення героїв до більш загальноживаної, діалектної лексики українців, якою послуговуються у розмовному мовленні. Зберіг смислове та звукове навантаження одиниць.

Певні фрази та вирази стали більш м'якші та чутливіші. Простежуємо притаманне для українців звертання: **пан, пані**, звичний гумор та близьку для нас лексику.

Отже, завдяки аналізу можна стверджувати, що українська мова є гнучкою та виразною. Завдяки ній можна передавати найскладніші лінгвістичні конструкції.

На нашу думку, не зважаючи на велику популярність творів “Гаррі Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната”, існує чималий потенціал для подальших досліджень, зважаючи на наявність багатьох новотворень в інших частинах серії книг. Доцільно буде провести компаративний аналіз мовлення героїв у художніх творах та їх екранізаціях. Обширніше дослідити фонетичні та фонографічні явища. Важливо також виокремити методи утворення okazionalizmів та neologizmів, глибше дослідити їх функційне навантаження, а також створити та затвердити офіційний словник лексики з серії книг “Гаррі Поттер”.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Академічний тлумачний словник української мови. Онлайн версія академічного тлумачного «Словника української мови» в 11 томах (1970–1980). Том 10. 1979. 408 с.
2. Багаєва І. Особливості перекладу англomовних неологізмів українською мовою. Актуальні питання гуманітарних наук. 2021. Вип. 46, т. 1. С. 103-108. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/46-1-16>
3. Байлем, О. Б. Неологізми сфери шоу-бізнесу та шляхи їх передачі українською мовою (на матеріалі сучасного американського газетного дискурсу). 2021. URL: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/handle/787878787/2510>
4. Білик У. Особливості перекладу власних назв у творах Дж. К. Роулінг «Гаррі Поттер і філософський камінь» та «Гаррі Поттер і таємна кімната». 2011. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/30317/1/31_Biluk.pdf
5. Бодик О. Неологізми в сучасному художньому дискурсі англійської мови. *МОВИ. Vseosvita.ua*. URL: <https://vseosvita.ua/library/embed/01004fry-d369.doc.html>.
6. Васецька Ю. О. Лексичні трансформації у перекладі роману Джорджа Орвеллу «1984»: реф. Дніпро, 2023. С. 57.
7. Васецька Ю. Лінгвістичні та перекладацькі особливості okazіоналізмів. URL: https://pereklad.nmu.org.ua/ua/Abstracts_1.pdf#page=32
8. Василіск – Вікіпедія. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Василіск>
9. Васкул І., Пігур М. Новотвори в українському мовознавстві (на прикладі творчості Василя Стуса). *Магістерський науковий вісник. Українська філологія*. 2014. №21. С. 62-64.

10. Вискушенко С. А. Загальні особливості вивчення неологізмів. *Current scientific opinions on the development of current education : тези доп. учасників XXIV Міжнар. наук.-практ. конф., м. Мілан, 2023. С. 220-221.*
11. Вискушенко С. А., Мосієнко, О. В. Загальні особливості перекладу неологізмів. *Сучасний стан і перспективи лінгвістичних досліджень та проблеми перекладу. Зб. наук. пр. 2024. С. 26-28.*
12. «Віктор Морозов: Завдяки українському Гаррі Поттеру у дітей відбуваються ментальні зміни». URL: <https://www.unian.ua/society/269770-viktor-morozov-zavdyaki-ukrajinskomu-garri-potteru-u-ditey-vidbuvayutsya-mentalni-zmini.html>
13. Воропай С. В. Лінгвістична креативність та її реалізація у мові користувачів соціальних мереж (на прикладі соціальної мережі Фейсбук). *Філологічні трактати. 2016. Т. 8, № 4. С. 7–13.*
14. Гайдученко Г.І. Емоційно-експресивна функція okazіоналізмів у прозі Оксани Забужко. *Лінгвістика. Розділ V. Когнітивна лінгвістика і поетика. Вип. №12. С. 200–204.*
15. Герасименко Е. М. Лінгвістична креативність як невід’ємний складник креативної особистості. *Актуальні проблеми сучасної філології та методики викладання мов у вишах: матеріали II всеукр. наук.-практ. конф., м. Харків, 8 жовт. 2019 р. С. 129–133.*
16. Гобліни – Вікіпедія. *Вікіпедія.* URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Гобліни>
17. Головенько, В. В., Залужна, О. О. Особливості вживання okazіоналізмів в оглядах українських страв та продуктів харчування (на матеріалі YouTube відео англійськомовних блогерів). *Студентського наукового товариства. 2020. С. 130.*
18. Горда В. В., Пушик Н. В. Перекладацькі трансформації у відтворенні ономастичного простору авторського тексту. *Закарпатські філологічні студії. 2021. Вип. 16. С. 166–171.*

19. Грицик Н. В. Комп'ютерна термінологія та основні способи її перекладу. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/2280>
20. Дзюбіна О. І. Диференціальні ознаки неологізмів і okazіоналізмів // Мови професійної комунікації: лінгвокультурний, когнітивно-дискурсивний, перекладознавчий та методичний аспекти: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (17 квітня 2014 р.). Київ: Вид. Кафедра, НТУУ «КПІ», 2014. С. 105-106.
21. Дзюбіна О. І. Типологічні принципи класифікації неологізмів у сучасній англійській мові. Наук. вісн. Міжнарод. гуманіт. університету. Серія: Філологія. 2018. Т. 2, № 33.
22. Данкевич Т. Переклад авторських неологізмів в англійській мові. Мова і культура. Київ : Вид. дім Дмитра Бураго, 2014. Вип. 17, т. 3. С. 341–346.
23. Зацний Ю. А. Словник неологізмів. Інновації у словниковому складі англійської мови початку ХХІ століття. Вінниця : Нова книга, 2008. С. 360.
24. Заклинання, замовляння, чари. *Enter.Lviv.ua*. URL: <https://enter.lviv.ua/harrypotter/zaklynannya-zamovlyannya-chary/>
25. Карпушина В. В. Переклад авторських okazіоналізмів художнього твору (на матеріалі англійської та української мов). 2022. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/552303366.pdf>
26. Касаткіна-Кубишкіна О. В. До проблеми перекладу англійських неологізмів українською мовою. *Наукові записки*. Серія: Філологічна. Острог : Видавн. Нац. універс. «Острозька академія». 2012. Вип. 25. С. 49–51.
27. Ковальчук В. Перекладацькі трансформації у творі Джоан Роулінг «Гаррі Поттер І в'язень азкабану» та їх відбиття українською мовою. *Проблеми сучасної філології та перекладознавства в історико-культурному, психолінгвістичному, соціолінгвістичному та*

дидактичному вимірах. *Матеріали Міжнародної наук.-практ. конференції*. С. 163-166.

28. Козинець І. Відображення війни у мові крізь призму неологізмів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. № 2(61). С. 135-140.

29. Колоїз Ж. Індивідуально-авторські неологізми у романі Василя Барки «Жовтий князь». Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2011. С. 341 – 345.

30. Колоїз, Ж. В. Морфологічні okazіоналізми, або okazіональні граматичні модифікації (на матеріалі морфологічних слів з частиномовним значенням предметності). *Актуальні проблеми філології і методики викладання мов* : зб. наук. праць. 2007. Вип. 5. С. 23-36.

31. Колоїз Ж. В. Українська неологія: здобутки та перспективи. *Наук. праці Чорномор. держ. університету ім. Петра Могили. Серія: Філологія. Мовознавство*. С. 57-62.

32. Космеда Т. Класичне й модерне: актуалізація вчення Л. Щерби про мовний експеримент як про мовну гру. *Мова : класичне – модерне – постмодерне*: зб. наук. ст.. Відп. ред. В.М.Ожаган. Київ, 2010. Вип. 1. С. 4–13.

33. Космеда, Т. Лінгвокреативна ономастика: медійний образ Володимира Путіна в українському та російському дискурсі [Linguo-creative onomastics: The media image of Vladimir Putin in Ukrainian and Russian discourse]. *Onomastica*, 2018. Вип. 66. С. 219–231.

34. Космеда Т., Янчура Д. Мова сучасних українських ЗМІ: лінгвокреативність під час моделювання метафори. In: *Проблеми журналістики: вчора, сьогодні, завтра: збірник матеріалів I Міжнародної наук. онлайн-конф. студентів та молодих дослідників*. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. С. 84-90.

35. Красуля А. В., Кравченко В. В. Перекладацькі особливості локалізації англomовних відеоігор (на матеріалі серії ігор «Subnautica»).

Вісник Маріупольського державного університету. 2021. № 25. С. 176–182.

36. Кочерган М. Вступ до мовознавства. Київ : Академія, 2001. С. 368

37. Кузєбна, В. В. Структурні та словотвірні особливості okazіonіmів (на матеріалі твору Дж. К. Ролінг «Гаррі Поттер і філософський камінь»). *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Серія: Філологічні науки (мовознавство): зб. наук. пр.. Вип. 14. С. 69.

38. Лагутік А., Корольова Т.. Авторський стиль Дж. Ролінг. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Серія: Лінгвістичні науки. 2022. С. 247-263. URL: <https://www.lingstud.od.ua/archive/2020/31/16.pdf>

39. Литвинюк О. В. Особливості перекладу власних назв (імен та прізвищ) героїв чарівного світу «Гаррі Поттера»(на основі польського і українського перекладів). *Збірник статей учасників тридцять першої всеукраїнської практ.-пізнав. конф.* С. 46-48.

40. Медведь М. М. Неологізми в словниковому складі української видавничо-поліграфічної термінології. Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії: зб. наук. праць Рівненського держ. гуманіт. університету. 2012. Вип. 20, ч. 2. Рівне. С. 107-110.

41. Медведь М. М. Неологічна характеристика лексико-семантичних явищ у сучасній українській видавничо-поліграфічній термінології. Ужгород: Електрон. репозитарій ДВНЗ «УжНУ», 2012. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/1498/1/%D0%9D%D0%B5%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0%20%D1%85%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B8%D0%BA%D0%BE-%D1%81%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8%D1%8>

[7%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D1%8F%D0%B2%D0%B8%D1%89.pdf](#)

42. Монастирецька Г. В. Креативність як лінгвістичний феномен. *Лінгвістичні студії*. 2008. Вип. 17. С. 39–44.
43. Ніколаєва Т. М. Основні методи перекладу текстспік (мови соціальних мереж) українською мовою. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. 2019. Т. 30 (69), № 1, Ч. 1. С. 156–161.
44. ОКАЗІОНАЛІЗМ – ТЛУМАЧЕННЯ | Горох – українські словники. URL: <https://www.goroh.pp.ua/Тлумачення/оказіоналізм>
45. Олексенко В. П. Неолексеми у текстах українських постмодерністів: функції, стилістичні властивості. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. 2023. Т. 34 (73), № 3. С. 54-59.
46. Основні лінгвостилістичні поняття і категорії (словник-довідник філолога). Уклад. І. І. Коломієць. Умань: ВПЦ «Візаві», 2015. С. 202.
47. Панченко О. І. До питання про переклад неологізмів. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Дніпропетровськ, 2020. Вип. 4, ч. 2. С. 154–158.
48. Петров-Расторгуєв Є. Є., Кудрявцева, Н. С., Карпенкова, Н. Ю. Лексико-стилістичні особливості термінів-оказіоналізмів у науково-фантастичній літературі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія Філологія. 2018. Т.4, № 37. С. 85-87.
49. Піотрович Ю., Сітко А.. Особливості okazіоналізмів як виду онімів. *Grail of Science*. 2022. №21. С 145-148.
50. Приходько Є. С., Кузнецова І.В. Особливості перекладу англійських семантичних неологізмів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. 2016. Т. 2, № 25. С. 186–188.

51. Рибка Ю. Неологізми як джерело збагачення мови. *Магістерський науковий вісник*. 2022. № 38. С. 36-39.
52. Рогоза І. Оказіоналізми. Проблеми перекладу (на матеріалі художнього англomовного дискурсу) / І. Рогоза ; наук. кер. І. К. Кобякова // *Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства* : матеріали Всеукр. наук. конф. викладачів, аспірантів, співробітників та студентів ф-ту інозем. філології та соціал. комунікацій, м. Суми, 19–20 квіт. 2013 р. / відп. за вип. В. В. Опанасюк. Суми : СумДУ, 2013. Ч. 1. С. 100.
53. Ролінг Дж. Гаррі Поттер і таємна кімната. Ілюстроване видання / ред. І. Малкович ; пер. з Англ. В. Морозов ; іл. Дж. Кей. Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2016. 264 с.
54. Ролінг Дж. Гаррі Поттер і філософський камінь. Велике ілюстроване видання / ред. І. Малкович ; пер. з Англ. В. Морозов ; іл. Дж. Кей. Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2016. 248 с.
55. Rowling J.K. *Harry Potter and the Chamber of Secrets*. Bloomsbury Publishing Plc, London, 2004. 251 p.
56. Rowling J.K. *Harry Potter and the Sorcerer's Stone*. New York, USA : Scholastic, 2001. 249 p.
57. Романчук Є. Оказіоналізми як окрема група неологізмів. *Філологічні науки*. 2011. Вип. 58. С. 52–55.
58. Роулінг Д. Гаррі Поттер і філософський камінь. URL: https://www.ukrlib.com.ua/world/printitzip.php?tid=3945#google_vignette
59. Роулінг Д. Гаррі Поттер і таємна кімната. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printitzip.php?tid=3944>
60. Сеньків О.М. Індивідуально-авторське словотворення у творах жанру фентезі. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. 2015. Вип. 3. С. 238–244.
61. Стадній А. Взаємозв'язок конотативного та денотативного компонентів у лексичному значенні дієслів. *Лінгвістичні студії: зб. наук.*

праць. Вип. 18 / Укл.: Анатолій Загнітко (наук. ред.) та ін. Донецьк: ДонДу, 2009. С. 119–123.

62. «Сталася маленька українізація» – перекладач «Гаррі Поттера» про українські переклади книжок. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28598054.html>

63. Стефанюк М., Гулян Б. Особливості перекладу неологізмів. *Філологічні студії та перекладознавчий дискурс*. Івано-Франківськ: редакційно-видавничий відділ ЗВО «Університет Короля Данила», 2024. С. 235-237.

64. Теглівець Ю. Неологізми суспільно-політичної лексики. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород : Видавничий дім "Гельветика", 2022. Т. 2, Вип. 22. С. 33–37.

65. Тимчук О. Т., Петришин У. І. Ідіостиль Поттеріани Джоан Роулінг у контексті україномовного перекладу. In *The 7 th International scientific and practical conference “Scientific research in the modern world” (May 4-6, 2023) Perfect Publishing: Toronto, Canada, 2023. P. 601.*

66. Третьякова К. В. Функціонально-прагматична місія неологізмів у мові. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: “Філологія”*. 2019. Вип. 42, №1. С. 156–159.

67. Феськів Є. Ю. Лінгвокреативність в англійськомовному дискурсі. Особливості перекладу = Linguocreativity in English discourse. *Features of translation : кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»*. М-во освіти і науки України, Херсон. держ. ун-т, Ф-т укр. й інозем. філології та журналістики, Кафедра англійської філології та приклад. лінгвістики. Херсон : ХДУ, 2020. С.46.

68. Фініте Інкантатем. *Вікі Поттеріана*. URL: https://harrypotter.fandom.com/uk/wiki/Фініте_Інкантатем

69. Цікаві факти про Гаррі Поттера | Блог Vivat. [vivat.com.ua](https://vivat.com.ua/blog/tsikavi-fakty-pro-harri-pottera/#gs.m2pqqh). URL: <https://vivat.com.ua/blog/tsikavi-fakty-pro-harri-pottera/#gs.m2pqqh>

70. Чередниченко О. Переклад і перекладознавство в незалежній Україні: підсумки та перспективи. *Стиль і переклад*. Збірник наук.праць. 2014. Вип. №1(1). С. 31. URL.

71. Шабат-Савка С. (2022). *Лінгвокреативність у синтаксисі: комунікативно-дискурсивний контекст*. Матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 110-річчю від дня народження професора Іларіона Слинька. Чернівці: 2022. С. 218-219.

72. Шатілова Н. Мова письменника в концепції Івана Огієнка та сучасних інтерпретаціях . Іван Огієнко і сучасна наука і освіта: наук. зб. Серія: Філологічна. Редкол. : Л.М. Марчук (гол. ред.), В.П. Атаманчук (відп. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. Вип. 14. С. 377–384.

73. Шитлюк О. Українізація діалектичного мовлення Гегріда у серії романів «Гаррі Поттер» (на основі перекладу В. Морозива). *Секція № 1. Актуальні питання міжкультурної.* URL: https://www.researchgate.net/profile/Kostiantyn-Mizin-2/publication/363468278_Mizkulturalna_komunikacia_i_perekladoznavstvo_toc_ki_dotiku_ta_perspektivi_rozvitku_2020/links/631d708c873eca0c007ab93d/Mizkulturalna-komunikacia-i-perekladoznavstvo-tocki-dotiku-ta-perspektivi-rozvitku-2020.pdf#page=153

74. Шумило Т. С. Оказіональні новотвори як спосіб перекладу сучасної англомовної романтичної прози (на матеріалі романів Ніколеса Спаркса та Джорджо Мойєс). Сумський держ. університет, 2022. С. 82.

75. Шумська І. А. Відмінність фонологічних неологізмів від номінативної лексики в англійській мові [Електронний ресурс]. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Філологія, 2023. Вип. 62(2). С. 43-46.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

“Детальний аналіз лексем” та розподіл одиниць на групи

<p>«Василіск» [53, с. 220] – «The Basilisk» [55, с. 215]</p>	<p>Гігантська змія, яка живе у “Таємній кімнаті”. За міфічними віруваннями: “Василіск — міфічна тварина, яка мала голову півня, хвіст змії (дракона) та тулуб жаби” [8].</p> <p>Одиниця є власною назвою. Можемо розглядати як приклад лінгвокреативності, а саме семантичної реінтерпретації, оскільки слово набуває нового, ширшого значення та сенсу. Одиниця реалізує власне-номінативну та експресивну функції. Джоан Роулінг майстерно описала сильні та слабкі сторони цієї істоти, охарактеризувала її денотативне значення: “З багатьох грізних звірів і потвор, що мешкають у наших краях, найдивнішим і найжахливішим є Василіск, відомий ще під назвою Зміїний король. Цей змії, який може досягати гігантських розмірів і прожити не одну сотню років, вилуплюється з курячого яйця, висидженого жабою. Щоб убити когось, він удається до дивовижних засобів, бо, крім страхітливих</p>
--	--

отруйних зубів, Василіск має вбивчий погляд, і всі, на кого він погляне, відразу помирають” [59, с. 155]. Слово набуває негативної конотації, семантично репрезентує асоціацію з небезпекою, смертю, символізує втрату та чорну магію, яка паралізує усю спільноту учнів та вчителів. Наведемо приклад з тексту: “Всі учні повинні повертатися до своїх гуртожитків не пізніше шостої години вечора. Після цього ніхто не має права залишати свої спальні. На уроки ви будете ходити в супроводі вчителів. У туалет і ванну — тільки з дозволу вчителів. Усі тренування і матчі з квідичу відміняються. Активна діяльність у вечірній час заборонена” [59, с. 138]. Цей фрагмент демонструє наляканий та пригнічений стан у стінах школи, в момент, коли діяльність Василіска активувалась. У «Гаррі Поттері» слово набуло нового сенсу, зберігши древні міфологічні риси, але стало більш конкретизованим образом. Семантично репрезентує такі поняття, як чарівний та смертельний.

У тексті “Гаррі Поттер і таємна кімната” одиниця вживалась *33 рази*.

	Лексему <i>перекладено методом транскрипції.</i>
« <i>Німбус-2000</i> » [54, с. 62] – « <i>Nimbus Two Thousand</i> » [56, с. 56]	<p>Чарівна мітла призначена для гри у квідич, у першій частині книг характеризувалася як найсучасніша та найшвидша. Одиниця виступає власною назвою. Слово є прикладом okazionalizmu, має ознаки експресивної та власне-номінативної функцій. Виражає позитивну конотацію та викликає емоції у читачів та героїв. Наведемо приклад: ““Німбус-2000” — нова й найшвидша” [58, с. 37]; “Німбус-2000!” — заздрісно простогнав Рон. — Я й у руки ніколи не брав!” [58, с. 86].</p> <p>Характеризуємо денотативне значення: “Гладенька й лискуча, з держакон із червоного дерева, вона мала довгий хвіст з охайних, рівненьких прутиків, а вгорі було виписано золотом “Німбус-2000”” [58, с. 87]. У тексті “Гаррі Поттер і філософський камінь” одиниця вживалась 12 разів. Лексему <i>перекладено методом транскрипції.</i></p>
« <i>Дзеркало Яцрес</i> » [54, с. 159] – « <i>The Mirror of Erised</i> » [56, с. 154]	Магічне дзеркало, у якому людина бачить свої найзаповітніші

бажання. Одиниця є прикладом okazіоналізму, виконує експресивну функцію, викликає сильні емоції у читачів, та допомагає глибше зрозуміти трагічну історію Гаррі Поттера. Ілюструємо денотативне значення: “Це було велике — заввишки аж до стелі — дзеркало в пишно оздобленій золотій рамі й на двох пазуристих ніжках. Угорі був вирізьблений напис: “ЯЦРЕС ОГОВТ ЯННАЖАБ А УЖАКОП ІБОТ ЯЧ ЧИЛБО ЕН Я”” [58, с. 108]. Одиниця демонструє позитивну конотацію, адже завдяки цьому предмету головний герой має змогу побачити власних батьків “Гаррі присів на підлогу перед дзеркалом. Ніщо не могло утримати його від того, щоб просидіти тут з родиною цілу ніч” [58, с. 111]. Водночас реалізує й негативне значення, адже дзеркало може довести людину до безумства: “Траплялося, люди вмирили біля нього, заворожені побаченим, або божеволіли, не знаючи, чи все це реально збудеться, чи ні” [58, с. 112]. Одиниця “Erised” перекладається як “бажання”, тож назвою авторка натякає на виконання певної функції

	<p>цього артефакту (дзеркало демонструє найпотаємніші бажання людини).</p> <p>Одиниця виступає власною назвою. У тексті “Гаррі Поттер і філософський камінь” вживалась 4 рази. Лексема перекладеана методом адаптації.</p>
<p>«Бладжери» [54, с. 138] – «Bludgers» [56, с. 134]</p>	<p>Магічні м'ячі, які використовують для гри у “квідич”. Слово є прикладом okazіоналізму, набуває власне-номінативної та експресивної функцій. Наведемо характеристику денотативного значення: “Він показав Гаррі два однакові чорні м'ячі, трохи менші від червоного квафела. Гаррі помітив, що вони мовби хотіли вирватися з-під ременів, які притримували їх у коробці” [58, с. 87]. Слово набуває негативної конотації, асоціюється з небезпекою, адже може завдати шкоди, покалічити і навіть вбити людину, адже його функція – вивести гравців з гри всіма можливими методами. Наведемо пояснення з твору: “Бладжери шугають довкола і намагаються збити гравців з їхніх мітел. — Е-е... а чи було таке, що бладжери когось убили? — мовби між іншим запитав Гаррі. — У Гогвортсі</p>

	<p>— ніколи. Іноді хтось мав поламану щелепу, але нічого страшнішого не траплялося” [58, с. 88]. Водночас, додає емоційності при описі подій гри. У текстах “Гаррі Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната” одиниця вживалась 59 разів. Лексему перекладено методом транскрипції.</p>
<p>«Нагадайко» [54, с. 119] – «Remembrall» [56, с. 115]</p>	<p>Невеликий м’ячик, який наповнюється червоним кольором, при умові, що власник предмету забуває про певну річ. Простежуємо гру слів у англійській версії тексту. “Remembrall” утворюється шляхом поєднання двох слів – <i>remember</i> (пам’ятати) та <i>ball</i> (м’яч). В перекладі Віктор Морозов вирішив не вдаватися до буквальної інтерпретації, а замінив слово більш близьким для української мови та створив одиничну лексему. Слово є прикладом оказіоналізму, вживається лише у межах книги. Лексема набуває символічної функції, адже завдяки цьому предмету Гаррі Поттер отримує місце у команді з квідичу та опановує нове заняття. Одиниця проявляє нейтральну, почасти позитивну конотацію.</p>

	<p>Охарактеризуємо денотативне значення: “Це Нагадайко! — пояснив він. Він нагадує, коли ви щось забули зробити. Дивіться, його треба отак міцно тримати і якщо він червоніє, значить, ви щось забули... Ох!..” [58, с. 75]. У тексті “Гаррі Поттер і філософський камінь” одиниця вживалась 3 рази. Лексему перекладено методом адаптації.</p>
<p>«Сортувальний капелюх» [54, с. 93] – «The Sorting Hat» [56, с. 90]</p>	<p>Магічний капелюх, який розподіляє учнів по шкільних гуртожитках відповідно до їх характеру, умінь та навичок. Слово виступає семантичним okazіоналізмом, проте набуло неологічного значення, адже предмет став загальновідомий у всьому світі. Лексема виконує власне -номінативну, експресивну, символічну та стилістичну функції. Одиниця є прикладом семантичної реінтерпретації, адже неживий предмет здатний до вербальної комунікації, а також наділений характеристиками, які дозволяються йому за невеликий проміжок часу проаналізувати особистість будь-якого індивіда. Простежуємо</p>

	<p>розширене значення цієї одиниці, адже капелюх постає не простим аксесуаром, а провідником в новий магічний світ, атрибутом, що вирішує подальшу долю та дорогу учнів. Термін отримав нове значення, та значно глибший сенс, змінюючи сприйняття читачів. Лексема репрезентує позитивну конотацію, асоціюється з вибором власної долі, мудрістю, таємничістю, емоційністю, позитивом та своєрідним визначенням життєвого шляху головного героя. Продемонструємо денотативне значення одиниці: “На ослінчик вона поклала гостроверхий капелюх чарівника. Капелюх був полатаний, обшарпаний і страшенно брудний” [58, с. 61]. Виступає власною назвою. У текстах “Гаррі Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната” одиниця вживалась 17 разів. Лексему перекладено методом адаптації.</p>
--	---

<p>«Ревун» [53, с. 72] – «Howler» [55, с. 69]</p>	<p>Особливий магічний лист, який неможливо проігнорувати: якщо протягом двох-трьох хвилин</p>
---	---

отриманий червоний конверт не буде розкритий, він вибухне і зміст послання буде доведено до відома всім оточуючим громоподібним голосом. Простежимо гру слів (*howl* - *кричати*), найяскравіше це помітно в українському перекладі, адже слово буквально демонструє нам функцію та суть цього предмету (ревун – кричить, голосно вигукує повідомлення, “реве” на отримувача). Слово є семантичним okazіоналізмом, вживалось одноразово, виконує експресивну функцію. Одиниця набуває негативної конотації, оскільки семантизує відчуття страху у учнів, які порушили шкільні чи загальні правила магічного світу. До прикладу, герой Рон, вкрав батькову машину, щоб добратись до школи, як наслідок, отримав ревуна від своєї матері, яка дізналась про негідну поведінку. Пригадаємо його реакцію: “Рон тремтячою рукою вивільнив конверт з Еролиного дзьоба й роздер його. Невіл заткнув пальцями вуха. Ще мить — і Гаррі зрозумів чому... Спершу йому навіть здалося, ніби конверт і справді вибухнув, бо величезну залу сповнило оглушливе ревіння, від якого зі стелі аж злітала

	<p>пилюка” [59, с. 47]. У текстах “Гаррі Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната” одиниця вживалась <i>6 разів</i>. Лексему <i>перекладено методом адаптації</i>.</p>
<p>«Алогомора» [54, с. 131] – «<i>Alohomora</i>» [56, с. 127]</p>	<p>Магічне заклинання, завдяки якому відкриваються зачинені двері. Закляття репрезентує позитивну конотацію у певному контексті, а саме в момент, коли головні герої, завдяки магії, рятуються від головного сторожа Аргуса Філча. Наведемо приклад з тексту: “Та відступіться ж! — скрикнула Герміона, вихопила в Гаррі паличку, постукала нею по замку й прошепотіла: “Алогомора!”” [58, с. 83]. У тексті “Гаррі Поттер і філософський камінь” одиниця вживалась <i>1 раз</i>. Лексему <i>перекладено методом транскрипції</i>.</p>
<p>«Контрзакляття» [54, с. 176] – «<i>Countercursel</i>» [56, с. 174]</p>	<p>Закляття, яке відміняє дію попереднього. Повсякчас набуває позитивного конотативного значення, адже вживається у контексті допомоги іншим. Наведемо приклади: “Усі готові були розсміятися, усі, крім Герміони, що скочила на ноги й</p>

	<p>наслала контрзакляття. Невілові ноги розвелися, і він, тремтячи, ступив крок” [58, с. 114]; “Я це зробив би й раніше, якби Снейп не бурмотів контрзакляття, намагаючись тебе врятувати” [58, с. 151]. У текстах “Гаррі Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната” одиниця вживалась 3 рази. Лексему перекладено методом адаптації.</p>
<p>«Гоморфус» [53, с. 123] – «Homorphus Charm» [55, с. 122]</p>	<p>“Надає анімагам та трансфігурованим предметам первинну форму” [24]. Наведемо приклад вживання з тексту: “А потім зібрав усю свою силу і виконав надзвичайно складне заклинання "Гоморфус"! Вовкулака жалібно заскавулів” [59, с. 87]. У тексті “Гаррі Поттер і таємна кімната” одиниця вживалась 1 раз. Лексему перекладено методом адаптації.</p>
<p>«Експеліармус» [53, с. 145] – «Expelliarmus» [55, с. 142]</p>	<p>Закляття, яке роззброює іншу людину. Демонструє нейтральну конотацію. Силу заклинання охарактеризовано у тексті, наведемо приклад: “Снейп вигукнув: “Експеліармус!” Спалахнуло яскраво червоне сяйво, і Локарта збило з ніг,</p>

	<p>він зірвався зі сцени, гепнувся плечима об стіну і сповз, розпростершись, на підлогу” [59, с. 102]. У тексті “Гаррі Поттер і таємна кімната” одиниця вживалась 3 рази. <i>Лексему перекладено методом транскрипції.</i></p>
<p>«Ріктусемпра» [53, с. 146] – «Rictusempra» [55, с. 143]</p>	<p>“Закляття, що насилає нестерпний лоскіт на зачаклованого” [24]. Наведемо приклад вживання закляття у творі: “Ріктусемпра! — вигукнув він. Пучок срібlistого сяйва вдарив Мелфоя в живіт, і той зігнувся, важко дихаючи” [59, с. 103]. У тексті “Гаррі Поттер і таємна кімната” одиниця вживалась 1 раз. <i>Лексему перекладено методом транскрипції.</i></p>
<p>«Таранталлегра» [53, с. 146] – «Tarantallegra» [55, с. 144]</p>	<p>Заклинання, яке призводить до неконтрольованості кінцівок. Наведемо денотативне значення лексеми: “Закляття, що змушує ноги зачарованого неконтрольовано смикатись, а це в свою чергу заважає контролювати решту рухів” [24]. Проілюструємо вживання одиниці у творі: “Мелфой скерував свою паличку на його коліна і прошипів:</p>

	<p>"Таранталегра!". Наступної миті Гарріні ноги почали безконтрольно смикатися, мовби він танцював чарльстон" [59, с. 103]. У тексті "Гаррі Поттер і таємна кімната" одиниця вживалась 1 раз. Лексему перекладено методом транскрипції.</p>
<p>«<i>Finite Incanctatem</i>» [53, с. 146] – «<i>Finite Incantatem</i>» [55, с. 144]</p>	<p>“Відоме масове контрзакляття, відмінняє багато які заклинання на якійсь площі” [68]. Проілюструємо вживання у тексті: “Фініте Інкантатем! — крикнув він, і Гаррі перестав танцювати, Мелфой — сміятися, й усі нарешті змогли роззирнутися довкола” [59, с. 103]. У тексті “Гаррі Поттер і таємна кімната” одиниця вживалась 1 раз. Лексему перекладено методом транскрипції.</p>
<p>«<i>Лумос</i>» [53, с. 205] – «<i>Lumos</i>» [55, с. 201]</p>	<p>Закляття, яке зумовлює викликання світла з вказівної сторони чарівної палички, вживається у нейтральному значенні. Продемонструємо приклад з твору: “Гаррі витяг чарівну паличку, промовив: "Лумос!", і на її кінчику засвітилося слабеньке світло, достатнє, щоб побачити, чи є на стежці павуки” [59, с.145]. Простежуємо гру</p>

	<p>слів у назві. Репрезентується сенс закляття, адже з латинської “<i>lumen</i>” – перекладається, як “світло”. У тексті “Гаррі Поттер і таємна кімната” одиниця вживалась 2 рази. Лексему перекладено методом транскрипції.</p>
<p>«<i>Aparecium</i>» [53, с. 176] – «<i>Aparecium!</i>» [55, с. 174]</p>	<p>Закляття, яке зумовлює появу прихованих, невидимих чорнил на папері. Наведемо приклад вживання одиниці: “Може, це невидиме чорнило? — прошепотіла вона. Тричі вдарила щоденник паличкою і вимовила: — <i>Aparecium!</i>” [59, с. 125]. У тексті “Гаррі Поттер і таємна кімната” одиниця вживалась 1 раз. Лексему перекладено методом транскрипції.</p>
<p>«<i>Petrificus Totalus</i>» [54, с. 219] – «<i>Petrificus Totalus</i>» [55, с. 218]</p>	<p>Негативне закляття, яке паралізує жертву. Наведемо пояснення конотації: коли головні герої прагнули непомітно покинути гуртожиток вночі, щоб врятувати школу від викрадення філософського каменю, а Невіл намагався їх зупинити, Герміона застосувала вищезазначене закляття. Хоча слово демонструвало негативну дію для хлопчика, проте набуло позитивної</p>

	<p>конотації, адже допомогло “Золотому тріо”. Проілюструємо цей момент: ““Невіле, — сказала вона, — я дуже й дуже перепрошую! — Вона спрямувала чарівну паличку на Невіла і вигукнула: — Петрифікус Тоталус!”” [58, с. 143]. У тексті “Гаррі Поттер і філософський камінь” одиниця вживалась 1 раз. Лексему перекладено методом транскрипції.</p>
<p>«Азкабан» [53, с. 170] – «Azkaban» [55, с. 167]</p>	<p>Магічна в'язниця. Слово виступає okazіоналізмом, проте часто вживається поза межами тексту, зазвичай у фанатських спільнотах та в “Інтернет-мемах”. Одиниця виконує власне-номінативну, стилістичну та експресивну функції. Слово набуває негативної конотації, асоціюється з страхом, смертю, розпачем та божевіллям. Одиниця виступає власною назвою. У тексті “Гаррі Поттер і таємна кімната” вживалась 8 разів. Лексему перекладено методом транслітерація.</p>
<p>«Сквиб» [53, с. 110] – «Squib» [55, с. 109]</p>	<p>Той, хто народився у чаклунській сім'ї, проте без магічних здібностей. Слово є okazіоналізмом,</p>

	<p>виконує експресивну та оцінно-номінативну функцію. Лексема набуває негативної конотації, адже втілює відчуття сорому та неповноцінності. У тексті “Гаррі Поттер і таємна кімната” одиниця вживалась <i>9 разів</i>. Лексему перекладено методом транскрипції.</p>
<p>«Чистокровка» [53, с. 167] – «Pure-blood!» [55, с. 165]</p>	<p>Той, хто народився у чаклунській родині. Слово не має ширшого застосування, виконує низку функцій, як от: експресивну та оцінно-номінативну. Впродовж твору набуває негативної конотації, адже лексема демонструє зверхність над іншими, дискримінацію, нерівність та расизм. Наведемо приклад з тексту: “Є такі чарівники — наприклад, родина Мелфоїв — хто вважає себе кращими за всіх, бо вони, як то кажуть, чистокровні” [59, с. 62]. У тексті “Гаррі Поттер і таємна кімната” одиниця вживалась <i>7 разів</i>. Лексему перекладено методом адаптації.</p>
<p>«Покруч» [54, с. 102] – «Half-and-half» [56, с.100]</p>	<p>Чаклун, у якого один з батьків магл. Продемонструємо денотативне значення: “Я покруч, — нахвалявся Шеймус. — Мій тато — магл” [58, с.</p>

	<p>65]. Слово є прикладом okazіоналізму, виконує експресивну, власне-номінативну та стилістичну функції, проявляє нейтральну конотацію. У текстах “Гаррі Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната” одиниця вживалась 4 рази. Лексему перекладено методом адаптації.</p>
<p>«Смертенини» [53, с. 95] – «The Deathday Party» [55, с. 94]</p>	<p>День, коли відзначають дату смерті. Слово виконує експресивну функцію. Застосовувалося у контексті річниці смерті одного з привидів. Хоча лексема асоціюється з трагедією, проте набуває позитивної конотації, навіть комічного значення. У тексті “Гаррі Поттер і таємна кімната” одиниця вживалась 4 рази. Лексему перекладено методом адаптація</p>
<p>«Парселмовець» [53, с. 148] – «Parselmouth» [55, с. 146]</p>	<p>Людина, яка володіє мовою змій. Слово виконує оцінно-номінативну та експресивну функції. Набуває негативної конотації, адже не всі чаклуни володіють цим даром, як відомо, таку силу мають лише темні. Лексема асоціюється з небезпекою, владою та контролем. Наведемо пояснення з тексту: “Є різниця, — заговорила нарешті Герміона</p>

	<p>приглушеним голосом, — бо вмінням розмовляти зі зміями уславився Салазар Слизерин. Ось чому змія — символ слизеринського гуртожитку” [59, с. 105]. У тексті “Гаррі Поттер і таємна кімната” одиниця вживалась 4 рази. Лексему перекладено методом адаптація.</p>
<p>«Трансфігурація» [54, с. 102] – «Transfiguration» [56, с. 100]</p>	<p>Магічний предмет, де навчають трансформувати та перетворювати людей чи предмети. Ми не можемо класифікувати слово, як прямий okazіоналізм, адже термін уже існував, як мовна одиниця, проте у межах тексту набув нового значення. Лексема реалізує стилістичну та власне-номінативну функції. Демонструємо денотативне значення: “Трансфігурація — один із найскладніших і найнебезпечніших розділів магії, який вивчають У Гогвортсі” [58, с. 70]. Слово виявляє позитивну конотацію, викликає у студентів відчуття захоплення. Наведемо приклад: “Я дуже сподіваюся, що вони почнуться якнайшвидше. Мені так багато ще треба вивчити, мене дуже цікавить трансфігурація, знаєш, перетворення</p>

	<p>чогось у щось інше; звичайно, це, мабуть, надто складно” [58, с. 66].</p> <p>Одиниця виступає власною назвою. У текстах “Гаррі Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната” вживалась 15 разів. Лексему перекладено методом транскрипції.</p>
--	--

Імена людей та клички тварин

«Відомо-Хто» [54, с. 4] – «*You-Know-Who*» [56, с. 3] (калькування), «Албус Дамблдор» [54, с. 7] – «*Albus Dumbledore*» [56, с. 6] (транслітерація), «Професорка Макгонетел» [54, с. 7] – «*Professor McGonagall*» [56, с. 7] (транскрипція), «Дідалус Дігл» [54, с. 7] – «*Dedalus Diggle*» [56, с. 7] (транскрипція), «Волдеморт» [54, с. 8] – «*Voldemort*» [56, с. 8] (транскрипція), «Сіріус Блек» [54, с. 11] – «*Sirius Black*» [56, с. 11] – розширення значення власної назви (асоціація з зіркою з сузір’я Великого пса (натяк на його анімагічні здібності) (транскрипція), «Мадам Помфрі» [54, с. 8] – «*Madam Pomfrey*» [56, с. 8] (транскрипція), «Рубеус Гегрід» [54, с. 41] – «*Rúbeus Hagrid*» [56, с. 36] (транскрипція), «Місіс Фіг» [54, с. 18] – «*Mrs. Figg*» [56, с. 16] (транскрипція), «Маккінон» [54, с. 46] – «*The McKinnons*» [56, с. 43] (транскрипція), «Боуни» [54, с. 46] – «*The Bones*» [56, с. 43] (транскрипція), «Превети» [54, с. 46] – «*The Prewetts*» [56, с. 43] (транскрипція), «Корнеліус Фадж» [54, с. 54] – «*Cornelius Fudge*» [56, с. 60] (транскрипція), «Доріс Крокфорд» [54, с. 59] – «*Doris Crockford*» [56, с. 53] (транскрипція), «[Квірініус] Квірел» [54, с. 59] – «[*Quirinus*] *Quirrell*» [56, с. 54] (транскрипція), «Професор Віндиктус Віридіан» [54, с. 69] – «*Professor Vindictus Viridian*» [56, с. 63] (транскрипція), «Містер Олівандер» [54, с. 71] – «*Mr. Ollivander*» [56, с. 64] (транскрипція), «Гріндевальд» [54, с. 85] – «*Grindelwald*» [56, с. 81] (транскрипція), «Гентіст Вудкрофтський» [54, с. 86] – «*Hengist of Woodcroft*» [56, с. 82] (транскрипція), «Скеберс» [54, с. 83] – «*Scabbers*» [56, с. 79] (транскрипція), «Друїдська

Кліодна» [54, с. 86] – «*Druidess Cliodna*» [56, с. 82] (транскрипція), «Мафальда Гопкірк» [53, с. 17] – «*Mafalda Hopkirk*» [55, с. 21] (транскрипція), «Гільдерой Локарт» [53, с. 29] – «*Gilderoy Lockhart*» [55, с. 32] (транскрипція), «Мандангус Флечер» [53, с. 31] – «*Mundungus Fletcher*» [55, с. 34] (транскрипція), «Містер Борджин» [53, с. 43] – «*Mr. Borgin*» [55, с. 43] (транскрипція), «Ерола» [53, с. 71] – «*Errol*» [55, с. 68] (транскрипція), «Годрик Грифіндор» [53, с. 115] – «*Godric Gryffindor*» [55, с. 114] (транскрипція), «Гелга Гафелпаф» [53, с. 115] – «*Helga Hufflepuff*» [55, с. 114] (транскрипція), «Ровіна Рейвенклов» [53, с. 115] – «*Rowena Ravenclaw*» [55, с. 114] (транскрипція), «Салазар Слизерин» [53, с. 115] – «*Salazar Slytherin*» [55, с. 114] (транскрипція), «Професорка Сіністра» [53, с. 156] – «*Professor Sinistra*» [55, с. 152] (транскрипція), «Том Ярволод Редл» [53, с. 237] – «*Tom Marvolo Riddle*» [55, с. 231] (транскрипція), Міс[Мілісента] Булстроуд» [53, с. 145] – «*Miss [Millicent] Bulstrode*» [55, с. 143] (адаптація), «Іклань» [53, с. 113] – «*Fang*» [55, с. 111] (калькування).

Імена або вид магічних істот

«Добі» [53, с. 10] – «*Dobby*» [55, с. 17] (транскрипція), «Ельф-домовик» [53, с. 10] – «*House-elf*» [55, с. 17] (калькування), «Дегномізація саду» [53, с. 29] – «*De-gnome the garden*» [55, с. 32] (калькування), «Корнуольські ельфи» [53, с. 81] – «*Cornish pixies*» [55, с. 79] (калькування), «Упирі - хамелеони» [53, с. 141] – «*Chameleon Ghouls*» [55, с. 138] (калькування), «Фенікс Фоукс» [53, с. 159] – «*Phoenix Fawkes*» [55, с. 155] (калькування), «Арагот» [53, с. 201] – «*Aragog*» [55, с. 197] (транскрипція), «Мандрагора» [53, с. 76] – «*Mandrake*» [55, с. 72] (калькування), Страхопуд-кровопивця» [53, с. 154] – «*Blood-Suckin' Bugbear*» [55, с. 150] (адаптація), «Мосат» [53, с. 212] – «*Mosag*» [55, с. 206] (транскрипція).

Магічні артефакти

«Мантії» [54, с. 3] – «*Cloak*» [56, с. 2] – розширене значення слова, набуває нового сенсу (не простий одяг, а унікальний магічний артефакт) (адаптація), «Орден Мерліна» [54, с. 43] – «*Order of Merlin*» [56, с. 39] (транскрипція), «Щоденний віщун» [54, с. 54] – «*Daily Prophet*» [56, с. 49]

(адаптація), «Казани-самомішалки» [54, с. 61] – «Self-Stirring Cauldrons» [56, с. 55] (адаптація), «Готвортський експрес» [54, с. 77] – «Hogwarts Express» [56, с. 73] (транскрипція), «Берті Бот» [54, с. 83] – «Bertie Bott» [56, с. 82] (транскрипція), «Друбл» [54, с. 83] – «Drooble's» [56, с. 80] (транскрипція), «Чарівні шахи» [54, с. 163] – «Wizard Chess» [56, с. 159] (адаптація), «Плащ-невидимка» [54, с. 165] – «Invisibility Cloak» [56, с. 160] (адаптація), «Комета-260» [54, с. 135] – «Comet Two Sixty» [56, с. 131] (транскрипція), «Квафел» [54, с. 138] – «Quaffle» [56, с. 133] (транскрипція), «Клінсвін-7» [54, с. 125] – «Cleansweep Seven» [56, с. 120] (транскрипція), «Гра Вирощування власних бородавок» [54, с. 166] – «Grow-Your-Own-Warts kit» [56, с. 163] (адаптація), «Самотасувальні карти» [53, с. 34] – «Self-Shuffling playing cards» [55, с. 35] (адаптація), «Мандрувати з порошком Флу» [53, с. 39] – «Travelled by Floo» [55, с. 40] (адаптація), «Рука Слави» [53, с. 44] – «Hand of Glory» [55, с. 43] (адаптація), «Відьомський тижневик» [53, с. 75] – «Witch Weekly» [55, с. 71] (адаптація), «Чароскотч» [53, с. 77] – «Spellotape» [55, с. 74] (адаптація), «Віскі «Огден» [53, с. 81] – «Ogden's Old Firewhisky» [55, с. 78] (адаптація), «Німбус—2001» [53, с. 87] – «Nimbus Two Thousand and One» [55, с. 86] (транскрипція), «Клінсвіни-5» [53, с. 87] – «Cleansweep Fives» [55, с. 86] (транскрипція), «Виявляч» [53, с. 176] – «Revealer» [55, с. 174] (адаптація), «Німбус-2000» [54, с. 62] – «Nimbus Two Thousand» [56, с. 56]; «Дзеркало Яирес» [54, с. 159] – «The Mirror of Erised» [56, с. 154]; «Бладжері» [54, с. 138] – «Bludgers» [56, с. 134]; «Нагадайко» [54, с. 119] – «Remembrall» [56, с. 115]; «Сортувальний капелюх» [54, с. 93] – «The Sorting Hat» [56, с. 90]; «Ревун» [53, с. 72] – «Howler» [55, с. 69].

Магічні заклинання

«Алогомора» [54, с. 131] – «Alohomora» [56, с. 127]; «Контрзакляття» [54, с. 176] – «Countercursel» [56, с. 174]; «Гоморфус» [53, с. 123] – «Homorphus Charm» [55, с. 122]; «Експеліармус» [53, с. 145] – «Expelliarmus» [55, с. 142]; «Ріктусемпра» [53, с. 146] – «Rictusempra» [55, с. 143]; «Таранталетра» [53, с. 146] – «Tarantallegra» [55, с. 144]; «Фініте Інкантатем» [53, с. 146] – «Finite

Incantatem» [55, с. 144]; «Лумос» [53, с. 205] – «*Lumos*» [55, с. 201]; «Апареціум» [53, с. 176] – «*Aparecium!*» [55, с. 174]; «Петрифікус Тоталус» [54, с. 219]– «*Petrificus Totalus*» [56, с. 218], «Локомотор Мортіс» [54, с. 179]– «*Locomotor Mortis*» [56, с. 177] (транскрипція), «Пескі-Піксі-Пемтерномі» [53, с. 82] – «*Peskipiksi Pesternomi!*» [55, с. 79] (адаптація), «Експеліармус» [53, с. 145]– «*Expelliarmus*» [55, с. 142] (транскрипція), «Серпенсортія» [53, с. 147] – «*Serpensortia*» [55, с. 145] (транскрипція), «Забуттятус» [53, с. 230] – «*Obliviate*» [55, с. 224](адаптація).

Речовини та рослини

«Пастка диявола» [54, с. 222] – «*Devil's Snare*» [56, с. 222] (калькування), «Войовнича верба» [53, с. 57] – «*The Whomping Willow*» [55, с. 73] (калькування), «Тонік-мандрагорівка» [53, с. 111] – «*Mandrake Restorative Draught*» [55, с. 110] (адаптація), «Багатозільна настійка» [53, с. 122] – «*Polyjuice Potion*» [55, с. 120] (адаптація), «Змелений ріг дворога» [53, с. 126] – «*Powdered horn of a Bicorn*» [55, с. 124] (адаптація), «Покришена шкіра африканського змія бумсленга» [53, с. 126] – «*Shredded skin of a Boomslang*» [55, с. 124] (адаптація), «Косторіст» [53, с. 134] – «*Skele-Gro*» [55, с. 131] (адаптація), «Дибкиволосе зілля» [53, с. 173] – «*HairRaising Potion*» [55, с. 171] (адаптація), «Абіссінські зів'ялі фіґи» [53, с. 203] – «*Abyssinian Shrivelfigs*» [55, с. 199] (адаптація).

Географічні назви (+вулиці, магазини)

«Прівіт-драйв» [54, с. 1] – «*Privet Drive*» [56, с. 1] (транслітерація), «Долина Годрика» [54, с. 9] – «*Godric's Hollow*» [56, с. 9] (транскрипція), «Алея Діагон» [54, с. 60] – «*Diagon Alley*» [56, с. 55] (транслітерація), «Дірявий Казан» [54, с. 58] – «*Leaky Cauldron*» [56, с. 52] (адаптація), «Мантії для всіх okazji від мадам Малкін» [54, с. 66] – «*Madam Malkin's Robes for All Occasions*» [56, с. 59] (адаптація), «Флоріш і Блотс» [54, с. 69] – «*Flourish and Blotts*» [56, с. 63] (транскрипція), «Совиний Торговельний Центр Айлопс» [54, с. 70] – «*Eeylops Owl Emporium*» [54, с. 64] (адаптація), «Олівандер. Виготовляємо палички з 382 року до н.е.» [54, с. 70] – «*Ollivanders: Makers of Fine Wands since 382 B.C.* » [56, с. 64] (адаптація), «Заборонений ліс» [54, с. 113] – «*The Forbidden Forest*» [56, с. 111]

(адаптація), «Голова Кабана» [54, с. 214] – «Hog's Head» [56, с. 212] (адаптація), «Оттері-Сент-Кечпол» [53, с. 23] – «Ottery St. Catchpole» [55, с. 29] (адаптація), «Барліг» [53, с. 26] – «The Burrow» [55, с. 29] (адаптація), «Алея Ноктерн» [53, с. 47] – «Knockturn Alley» [55, с. 45] (адаптація), «Борджин і Беркс» [53, с. 47] – «Borgin and Burkes» [55, с. 45] (транскрипція), «Все для квідичу» [53, с. 53] – «Quality Quidditch Supplies» [55, с. 48] (адаптація), «Витівки і пустоці — крамниці магичних жартів» [53, с. 53] – «Gambol and Japes Wizarding Joke Shop» [55, с. 48] (адаптація), «Азкабан» [53, с. 170] – «Azkaban» [55, с. 167].

Назви закладів

«Школа Смелтінгс» [54, с. 26] – «Smeltings [Academy]» [56, с. 23] (транскрипція), «Школа Стоунвол-Гай» [54, с. 26] – «Stonewall High» [56, с. 23] (транслітерація), «Міністерство магії» [54, с. 54 -] «Ministry of Magic» [56, с. 49] (адаптація), «Грінготс» [54, с. 54] – «Gringotts» [56, с. 48] (транслітерація).

Назви робочих місць, історичних подій, гуртків

«Граннінгс» [54, с. 1] – «Grunnings» [56, с. 1] (транскрипція), «Магівська конвенція 1709 року» [54, с. 184] – «The Warlocks' Convention of 1709» [56, с. 160] (адаптація), «Дуель чарівників» [54, с. 126] – «The midnight duel» [56, с. 113] (адаптація), «Секундант» [54, с. 126] – «Second» [56, с. 122] (адаптація), «Ловець» [54, с. 124] – «Seeker» [56, с. 120] (адаптація), «Відбивачі» [54, с. 125] – «Beaters» [54, с. 121] (адаптація), «Відділ нелегального використання маглівських речей» [53, с. 23] – «The Misuse of Muggle Artefacts Office» [55, с. 28] (адаптація), «Гармати з Чадлі» [53, с. 34] – «The Chudley Cannons» [55, с. 35] (адаптація), «Кавалер ордену Мерліна третього ступеня» [53, с. 80] – «Order of Merlin, Third Class» [55, с. 77] (адаптація), «Почесний член Ліги захисту від темних сил» [53, с. 80] – «Honorary Member of the Dark Force Defence League» [55, с. 77] (адаптація), «Товариство мисливців без голови» [53, с. 96] – «Headless Hunt» [55, с. 95] (адаптація), «Курс «Чари для чайників»» [53, с. 98] – «Kwikspell course» [55, с. 98] (адаптація), «Середньовічна асамблея європейських

чарівників» [53, с. 112] – «*The Medieval Assembly of European Wizards*» [55, с. 112] (адаптація), «Міжнародна чаклунська конференція 1289 року» [53, с. 114] – «*The International Warlock Convention of 1289*» [55, с. 113] (адаптація), «Клуб дуелянтів» [53, с. 140] – «*The Duelling Club*» [55, с. 137] (адаптація).

Лайка або вислови

«Спадкоємець Слизерину» [53, с. 116] – «*Heir of Slytherin*» [55, с. 115] (адаптація), «Поттер-компоттер» [53, с. 156] – «*Oh Potter, you rotter*» [55, с. 152] (адаптація), «Грейнджер-Брудкровською» [53, с. 168] – «*Granger Mudblood*» [55, с. 166] (адаптація), Сквиб» [53, с. 110] – «*Squib*» [55, с. 109] ; «Чистокровка» [53, с. 167] – «*Pure-blood!*» [55, с. 165] (див. додаток А).

Магічний сленг

«Квідич» [54, с. 66] – «*Quidditch*» [56, с. 60] (транскрипція), «Парселмова» [53, с. 148] – «*Parseltongue*» [55, с. 146] (адаптація), «Покруч» [54, с. 102] – «*Half-and-half*» [56, с. 100] ; «Смертенини» [54, с. 95] – «*The Deathday Party*» [56, с. 94] ; «Парселмовець» [53, с. 148] – «*Parselmouth*» [56, с. 146] (див. додаток А).

Привиди

«Сер Патрик Делані-Подмор» [53, с. 96] – «*Sir Patrick Delaney-Podmore*» [55, с. 95] (транскрипція), «Гладкий Ченець» [53, с. 101] – «*Fat Friar*» [55, с. 101] (адаптація), «Плаксива Мірта» [53, с. 102] – «*Moaning Myrtle*» [55, с. 101] (адаптація), «Безутішна вдова» [53, с. 104] – «*Wailing Wido*» [55, с. 103] (адаптація).

Факультети гуртожитків, предмети та назви шкільної атрибутики

«Гафелпаф» [54, с. 68] – «*Hufflepuff*» [56, с. 60] (транскрипція), «Кубок Гуртожитку» [54, с. 127] – «*House Cup*» [56, с. 124] (адаптація), «Грифіндор» [54, с. 55] – «*Gryffindor*» [56, с. 80] – лексема корелюється та асоціюється з відвагою, хоробрістю, силою та шляхетністю (транскрипція), «Рейвенклов» [54, с. 55] – «*Ravenclaw*» [56, с. 80] (транскрипція), «Гербалогія» [54, с. 108] – «*Herbology*» [56, с. 106] (транскрипція), «Сортувальний капелюх» [54, с. 93] – «*The Sorting Hat*» [56, с. 90] (адаптація), «Капут Драконіс» [54, с. 106] – «*Carpat*

Draconis» [56, с. 104] (транслітерація), «С.О.В.» — «Середніх Оцінок Взірцевого учня» [53, с. 38] — «*Ordinary Wizarding Levels (O.W.L.)*» [55, с. 40] (адаптація), «Тємна кімната» [53, с. 107] — «*The Chamber of Secrets*» [55, с. 106] (адаптація), «Маглологія» [53, с. 191] — «*Muggle Studies*» [55, с. 187] (адаптація), «Трансфігурація» [54, с. 102] — «*Transfiguration*» [56, с. 100].

Магічні книги

««Стандартна книга заклинань» (1-ий курс) Міранда Гошоук» [54, с. 57] — ««*The Standard Book of Spells (Grade 1)*» by *Miranda Goshawk*» [56, с. 51] (адаптація), ««Історія Магії» Батільда Багшот» [54, с. 57] — ««*A History of Magic*» by *Bathilda Bagshot*» [56, с. 51] (адаптація), ««Магічна теорія» Адальберт Вофлінг» [54, с. 57] — ««*Magical Theory*» by *Adalbert Waffling*» [56, с. 51] (адаптація), ««Початковий курс трансфігурації» Емерік Свіч» [54, с. 57] — ««*A Beginners' Guide to Transfiguration*» by *Emetic Switch*» [56, с. 51] (адаптація), ««Тисяча магичних трав і грибів» Філіда Спор» [54, с. 57] — ««*One Thousand Magical Herbs and Fungi*» by *Phyllida Spore*» [56, с. 51] (адаптація), ««Магічні зілля й настійки» Арсеніус Джиггер» [54, с. 57] — ««*Magical Drafts and Potions*» by *Arsenius Jigger*» [56, с. 51] (адаптація), ««Фантастичні звірі і де їх шукати» Ньют Скамандер» [54, с. 57] — ««*Fantastic Beasts and Where to Find Them*» by *Newt Scamander*» [56, с. 51] (адаптація), ««Тємні сили — посібник для самозахисту» Квентін Тримбл» [54, с. 57] — ««*The Dark Forces: A Guide to Self-Protection*» by *Quentin Trimble*» [56, с. 51] (адаптація), «Сучасна історія магії» [54, с. 88] — «*Modern Magical History and The Rise*» [56, с. 84] (адаптація), «Розвиток й занепад темних мистецтв» [54, с. 88] — «*Fall of the Dark Arts*» [56, с. 84] (адаптація), «Видатні чаклунські явища ХХ сторіччя» [54, с. 88] — «*Great Wizarding Events of the Twentieth Century*» [56, с. 84] (адаптація), «Породи драконів у Великій Британії та Ірландії» [54, с. 184] — «*Dragon Species of Great Britain and Ireland*» [56, с. 160] (адаптація), «Від яйця до пекла. Посібник для драконоводів» [54, с. 184] — «*From Egg to Inferno, A Dragon Keeper's Guide*» [56, с. 160] (адаптація), «Зачаровані запіканки» [53, с. 27] — «*Charm Your Own Cheese*» [55, с. 31] (адаптація), «Як виворожити вареники» [53, с. 27] —

«*Enchantment in Baking*» [55, с. 31] (адаптація), «Бенкет за хвилину — звичайна магія!» [53, с. 27]– «*One Minute Feasts - It's Magic!*» [55, с. 31] (адаптація), «Година чаклунки» [53, с. 28]– «*Witching Hour*» [55, с. 31] (магічна програма) (адаптація), «Як боротися з домашніми шкідниками. Посібник Гільдероя Локарта» [53, с. 29]– «*Gilderoy Lockhart's Guide to Household Pests*» [55, с. 32] (адаптація), «Пригоди Мартіна Мігса, навіженого магла» [53, с. 34]– «*The Adventures of Martin Miggs, the Mad Muggle*» [55, с. 35] (адаптація), «Стандартна книга заклинань(2-ий курс) Міранди Гошоук» [53, с. 36] – «*The Standard Book of Spells*» by *Miranda Goshawk*» [55, с. 38] (адаптація), ««Балачки з Бабюю-Ягою» Гільдероя Локарта» [53, с. 36] – «*Break with a Banshee*» by *Gilderoy Lockhart*» [55, с. 38] (адаптація), ««Вакації з вампірами» Гільдероя Локарта» [53, с. 36] – «*Voyages with Vampires*» by *Gilderoy Lockhart*» [55, с. 38] (адаптація), ««Перерви з перевертнями» Гільдероя Локарта» [53, с. 36] – «*Wanderings with Werewolves*» by *Gilderoy Lockhart*» [55, с. 38] (адаптація), ««Сніданок зі сніговою людиною» Гільдероя Локарта» [53, с. 36] – «*Year with the Yeti*» by *Gilderoy Lockhart*» [55, с. 38] (адаптація), ««Транези з троями» Гільдероя Локарта» [53, с. 36] – «*Holidays with Hags*» by *Gilderoy Lockhart*» [55, с. 38] (адаптація), ««Уперті упирі» Гільдероя Локарта» [53, с. 36]– «*Voyages with Vampires*» by *Gilderoy Lockhart*» [55, с. 38](адаптація), «Фесрії з фуріями» Гільдероя Локарта» [53, с. 36] – «*Gadding with Ghouls*» by *Gilderoy Lockhart*» [55, с. 38](адаптація), «Легендарна піротехніка від доктора Флібустьєра — не намотає і не перегрівається» [53, с. 53]– «*Dr Filibuster's Fabulous Wet-Start, No-Heat Fireworks*» [54, с. 48](адаптація), «Історія Готвортсу» [53, с. 112]– «*Hogwarts: A History*» [55, с. 112] (адаптація), «Найпотужніші настійки» [53, с. 122]– «*Moste Potente Potions*» [55, с. 121] (адаптація), «Як зрозуміти стародавні руни» [53, с. 192]– «*Ancient Runes Made Easy*» [55, с. 188] (адаптація), «Сонети чаклуна» [53, с. 174] – «*Sonnets of a Sorcerer*» [55, с. 172](адаптація).

ДОДАТОК В

Поділ лексем на оказіоналізми та неологізми

Оказіоналізм	Неологізм
1. «Дідалус Дігл» [54, с. 7] – « <i>Dedalus Diggle</i> » [54, с. 7]	1. «Відомо-Хто» [54, с. 4] – « <i>You-Know-Who</i> » [56, с. 3]
2. «Сіріус Блек» [54, с. 11] – « <i>Sirius Black</i> » [56, с. 11]	2. «Готвортс» [54, с. 41] – « <i>Hogwarts</i> » [56, с. 36]
3. «Мадам Помфрі» [54, с. 8] – « <i>Madam Pomfrey</i> » [56, с. 8]	3. «Волдеморт» [54, с. 8] – « <i>Voldemort</i> » [56, с. 8]
4. «Професорка Макгонетел» [54, с. 7] – « <i>Professor McGonagall</i> » [56, с. 7]	4. «Той-Кого-Не-Можна-Називати» [54, с. 73] – « <i>Who-Must-Not-Be-Named</i> » [56, с. 67]
5. «Рубеус Гегрід» [54, с. 41] – « <i>Rúbeus Hagrid</i> » [56, с. 36]	5. «Магли» [54, с. 4] – « <i>Muggles</i> » [56, с. 3]
6. «Місіс Фіг» [54, с. 18] – « <i>Mrs. Figg</i> » [56, с. 16]	6. «Квідич» [54, с. 66] – « <i>Quidditch</i> » [56, с. 60]
7. «Маккінон» [54, с. 46] – « <i>The McKinnons</i> » [56, с. 43]	7. «Добі» [53, с. 10] – « <i>Dobby</i> » [55, с. 17]
8. «Боуни» [54, с. 46] – « <i>The Bones</i> » [56, с. 43]	8. «Азкабан» [53, с. 170] – « <i>Azkaban</i> » [55, с. 167]
9. «Превети» [54, с. 46] – « <i>The Prewetts</i> » [56, с. 43]	
10. «Корнеліус Фадж» [54, с. 54] – « <i>Cornelius Fudge</i> » [56, с. 50]	

11. «Доріс Крокфорд» [54, с. 59] – «Doris Crockford» [56, с. 53]	
12. «[Квірініус] Квірел» [54, с. 59]– « [Quirinus] Quirrell» [56, с. 54]	
13. «Професор Віндиктус Вірідіан» [54, с. 69] – «Professor Vindictus Viridian» [56, с. 63]	
14. «Містер Олівандер» [54, с. 71] – «Mr. Ollivander» [56, с. 64]	
15. «Гріндевальд» [54, с. 85] – «Grindelwald» [56, с. 81]	
16. «Генгіст Вудкрофтський» [54, с. 86] – «Hengist of Woodcroft» [56, с. 82]	
17. «Скеберс» [54, с. 83]– «Scabbers» [56, с. 79]	
18. «Друїдська Кліодна» [54, с. 86] – «Druidess Cliodna» [56, с. 82]	
19. «Іклань» [54, с. 113] – «Fang» [56, с. 111]	
20. «Гобліни» [54, с. 53] – «Goblins» [56, с. 48]	
21. «Угорська рогохвістка» [54, с. 184] – «Hungarian Horntail»	

22. «Український залізопуз» [54, с. 184] – «Ukrainian Ironbelly»	
23. «Опалоок Антиподний» [54, с. 184] – «Antipodean Opaleye»	
24. «Шведська Короткорилка» [54, с. 184] – «Swedish Short-Snout»	
25. «Гебридїй Чорний» [54, с. 184] – «Hebridean Black»	
26. «Перуанський гадозуб» [54, с. 184] – «Peruvian Vipertoath»	
27. «Китайська метеорка» [54, с. 184] – «Chinese Fireball»	
28. «Румунський Довгоріг» [54, с. 184] – «Romanian Longhorn»	
29. «Норвезький Хребтоспин» [54, с. 184] – «Norwegian Ridgebac»	
30. «Звичайна зелена Валїйка» [54, с. 184] – «Common Welsh Green»	
31. «Ельфрик Завзятий» [54, с. 184]– «Elfric the Eager» [56, с. 210]	
32. «Алогомора» [54, с. 131]– «Alohomora» [56, с. 127]	
33. «Вінтардіум Левіоза» [54, с. 140] – «Wingardium Leviosa» [56, с. 136]	

<p>34.«Контрзакляття» [54, с. 176] – «<i>Countercursel</i>» [56, с. 174]</p>	
<p>35.«Петрифікус Тоталус» [54, с. 219] – «<i>Petrificus Totalus</i>» [56, с. 218]</p>	
<p>36.«Локомотор Мортіс» [54, с. 179] – «<i>Locomotor Mortis</i>» [56, с. 177]</p>	
<p>37.«Прівіт-драйв» [54, с. 1]– «<i>Privet Drive</i>» [56, с. 1]</p>	
<p>38.«Долина Годрика» [54, с. 9] – «<i>Godric's Hollow</i>» [56, с. 9]</p>	
<p>39. «Алея Діагон» [54, с. 60] – «<i>Diagon Alley</i>» [56, с. 55]</p>	
<p>40. «Дірявий Казан» [54, с. 58] – «<i>Leaky Cauldron</i>» [56, с. 52]</p>	
<p>41. «Мантії для всіх okazji від мадам Малкін» [54, с. 66] – «<i>Madam Malkin's Robes for All Occasions</i>» [56, с. 59]</p>	
<p>42. «Флоріш і Блотс» [54, с. 69] – «<i>Flourish and Blotts</i>» [56, с. 63]</p>	
<p>43. «Совиний Торговельний Центр Айлопс» [54, с. 70] – «<i>Eeylops Owl Emporium</i>» [56, с. 64]</p>	
<p>44. «Олівандер. Виготовляємо палички з 382 року до н.е.» [54, с. 70] –</p>	

« <i>Ollivanders: Makers of Fine Wands since 382 B.C.</i> » [56, с. 64]	
45. «Платформа номер дев'ять і три чверті» [54, с. 75] – « <i>Platform Nine and Three-Quarters</i> » [56, с. 69]	
46. «Заборонений ліс» [54, с. 113] – « <i>The Forbidden Forest</i> » [56, с. 111]	
47. «Голова Кабана» [54, с. 214] – « <i>Hog's Head</i> » [56, с. 212]	
48. «Орден Мерліна» [54, с. 43] – « <i>Order of Merlin</i> » [56, с. 39]	
49. «Щоденний віщун» [54, с. 54] – « <i>Daily Prophet</i> » [56, с. 49]	
50. «Казани-самомішалки» [54, с. 61] – « <i>Self-Stirring Cauldrons</i> » [56, с. 55]	
51. «Німбус-2000» [54, с. 62] – « <i>Nimbus Two Thousand</i> » [56, с. 56]	
52. «Берті Бот» [54, с. 83] – « <i>Bertie Bott</i> » [56, с. 82]	
53. «Друбл» [54, с. 83] – « <i>Drooble's</i> » [56, с. 80]	
54. «Дзеркало Яцрес» [54, с. 159] – « <i>The Mirror of Erised</i> » [56, с. 154]	
55. «Чарівні шахи» [54, с. 163] – « <i>Wizard Chess</i> » [56, с. 159]	

56. «Плащ-невидимка» [54, с.165] – «Invisibility Cloak» [56, с. 160]	
57. «Бладжери» [54, с. 138] – «Bludgers» [56, с. 134]	
58. «Золотий сніч» [54, с. 139] – «Golden Snitch» [56, с. 135]	
59. «Нагадайко» [54, с. 119] – «Remembrall» [56, с. 115]	
60. «Комета-260» [54, с. 135] – «Comet Two Sixty» [56, с. 131]	
61. «Квафел» [54, с. 138] – «Quaffle» [56, с. 133]	
62. «Клінсвіп-7» [54, с. 125] – «Cleansweep Seven» [56, с. 120]	
63. «Гра Вирощування власних бородавок» [54, с. 166] – «Grow-Your- Own-Warts kit» [56, с. 163]	
64. «Сортувальний капелюх» [54, с. 93] – «The Sorting Hat» [56, с. 90]	
65. «Кнати» [54, с. 53] – «Knuts» [56, с. 47]	
66. «Сімнадцять серпиків» [54, с. 61] – «Seventeen Sickles» [56, с. 55]	
67. «Гелеони» [54, с. 65] – «Galleons» [56, с. 58]	

68. «Школа Сметінгс» [54, с. 26] – «Smeltings [Academy]» [56, с. 23]	
69. «Школа Стоунвол-Гай» [54, с. 26] – «Stonewall High» [56, с. 23]	
70. «Міністерство магії» [54, с. 54] – «Ministry of Magic» [56, с. 49]	
71. «Грінготс» [54, с. 54] – «Gringotts» [56, с. 48]	
72. «Граннінгс» [54, с. 1] – «Grunnings» [56, с. 1]	
73. «Магівська конвенція 1709 року» [54, с. 184] – «The Warlocks' Convention of 1709» [56, с. 160]	
74. «Дуель чарівників» [54, с. 126] – «The midnight duel» [56, с. 113]	
75. «Секундант» [54, с. 126] – «Second» [56, с. 122]	
76. «Ловець» [54, с. 124] – «Seeker» [56, с. 120]	
77. «Відбивачі» [54, с. 125] – «Beaters» [56, с. 121]	
78. «Могутні Горгони» [54, с. 43] – «Gallopin' Gorgons» [56, с. 39]	
79. «Ненаситні Гаргуйлі» [54, с. 45] – «Gulpin' gargoyles» [56, с. 42]	

80. «Пастка диявола» [54, с. 222] – « <i>Devil's Snare</i> » [56, с. 222]	
81. «Покруч» [54, с. 102] – « <i>Half-and-half</i> » [56, с. 100]	
82. «Півз [Полтергейст]» [54, с. 95] – « [<i>Poltergeist</i>] <i>Peeves</i> » [56, с. 91]	
83. «Сер Ніколас де Мимзі-Порпінгтон» [54, с. 73] – « <i>Sir Nicholas de Mimsy-Porrington</i> » [56, с. 99]	
84. «Майже-Безголовий Нік» [54, с. 101] – « <i>Nearly Headless Nick</i> » [56, с. 99]	
85. «Кривавий Барон» [54, с. 102] – « <i>The Bloody Baron</i> » [56, с. 99]	
86. ««Стандартна книга заклинань» (1-ий курс) Міранда Гошоук» [54, с. 57] – «« <i>The Standard Book of Spells (Grade 1)</i> » by <i>Miranda Goshawk</i> » [56, с. 51]	
87. ««Історія Магії» Батільда Бегшот» [54, с. 57] – «« <i>A History of Magic</i> » by <i>Bathilda Bagshot</i> » [56, с. 51]	
88. ««Магічна теорія» Адальберт Вофлінг» [54, с. 57] – «« <i>Magical Theory</i> » by <i>Adalbert Waffling</i> » [56, с. 51]	

<p>89. ««Початковий курс трансфігурації» Емерік Свіч» [54, с. 57] – ««A Beginners' Guide to Transfiguration» by Emetic Switch» [56, с. 51]</p>	
<p>90. ««Тисяча магичних трав і грибів» Філіда Спор» [54, с. 57] – ««One Thousand Magical Herbs and Fungi» by Phyllida Spore» [56, с. 51]</p>	
<p>91. ««Магічні зілля й настійки» Арсеніус Джиггер» [54, с. 57] – ««Magical Drafts and Potions» by Arsenius Jigger» [56, с. 51]</p>	
<p>92. ««Фантастичні звірі і де їх шукати» Ньют Скамандер» [54, с. 57] – ««Fantastic Beasts and Where to Find Them» by Newt Scamander» [56, с. 51]</p>	
<p>93. ««Темні сили – посібник для самозахисту» Квентін Тримбл» [54, с. 57] – ««The Dark Forces: A Guide to Self-Protection» by Quentin Trimble» [укр. с. 57 ; англ. с. 51]</p>	
<p>94. «Сучасна історія магії» [54, с. 88] – «Modern Magical History and The Rise» [56, с. 84]</p>	

<p>95. «Розвиток й занепад темних мистецтв» [54, с. 88] – «<i>Fall of the Dark Arts</i>» [56, с. 84]</p>	
<p>96. «Видатні чаклунські явища XX сторіччя» [54, с. 88] – «<i>Great Wizarding Events of the Twentieth Century</i>» [56, с. 84]</p>	
<p>97. «Породи драконів у Великій Британії та Ірландії» [54, с. 184] – «<i>Dragon Species of Great Britain and Ireland</i>» [56, с. 84]</p>	
<p>98. «Від яйця до пекла. Посібник для драконоводів» [54, с. 184] – «<i>From Egg to Inferno, A Dragon Keeper's Guide</i>» [56, с. 160]</p>	
<p>99. «Трольциклопедія» [54, с. 146] – «<i>Trollcyclopedia</i>»</p>	
<p>100. «Слизерин» [54, с. 68] – «<i>Slytherin</i>» [56, с. 60]</p>	
<p>101. «Гафелпаф» [54, с. 68] – «<i>Hufflepuff</i>» [56, с. 60]</p>	
<p>102. «Кубок Гуртожитку» [54, с. 127] – «<i>House Cup</i>» [56, с. 124]</p>	
<p>103. «Трансфігурація» [54, с. 102] – «<i>Transfiguration</i>» [56, с. 100]</p>	

104. «Гербологія» [54, с. 108] – «Herbology» [56, с. 106]	
105. «Сортувальний капелюх» [54, с. 93] – «The Sorting Hat» [56, с. 90]	
106. «Капут Драконіс» [53, с. 106] – «Caput Draconis» [55, с. 104]	
107. «Готвортський експрес» [53, с. 77] – «Hogwarts Express» [55, с. 73]	
108. «Мантії» [53, с. 3] – «Cloak» [55, с. 2]	
109. «Албус Дамблдор» [53, с. 7] – «Albus Dumbledore» [55, с. 6]	
110. «Мафальда Гонкірк» [53, с. 17] – «Mafalda Hopkirk» [55, с. 21]	
111. «Гільдерой Локарт» [53, с. 29] – «Gilderoy Lockhart» [55, с. 32]	
112. «Мандангус Флечер» [53, с. 31] – «Mundungus Fletcher» [55, с. 34]	
113. «Містер Борджин» [53, с. 43] – «Mr. Borgin» [55, с. 43]	
114. «Ерола» [53, с. 71] – «Errol» [55, с. 68]	
115. «Годрик Грифіндор» [53, с. 115] – «Godric Gryffindor» [55, с. 114]	

116. «Гелга Гафелнаф» [53, с. 115] – « <i>Helga Hufflepuff</i> » [55, с. 114]	
117. «Ровіна Рейвенклов» [53, с. 115] – « <i>Rowena Ravenclaw</i> » [55, с. 114]	
118. «Салазар Слизерин» [53, с. 115] – « <i>Salazar Slytherin</i> » [55, с. 114]	
119. «Професорка Сіністра» [53, с. 156] – « <i>Professor Sinistra</i> » [55, с. 152]	
120. «Том Ярволод Редл» [53, с. 237] – « <i>Tom Marvolo Riddle</i> » [55, с. 231]	
121. «Ельф-домовик» [53, с. 10] – « <i>House-elf</i> » [55, с. 17]	
122. «Дегномізація саду» [53, с. 29] – « <i>De-gnome the garden</i> » [55, с. 32]	
123. «Корнуольські ельфи» [53, с. 81] – « <i>Cornish pixies</i> » [55, с. 79]	
124. «Упирі - хамелеони» [53, с. 141] – « <i>Chameleon Ghouls</i> » [55, с. 138]	
125. «Фенікс Фоукс» [53, с. 159] – « <i>Phoenix Fawkes</i> » [55, с. 155]	
126. «Арагот» [53, с. 201] – « <i>Aragog</i> » [55, с. 197]	
127. «Пелетки фенікса» [53, с. 249] – « <i>Phoenix pellets</i> »	

128. «Кремінь фенікса» [53, с. 249] – « <i>Phoenix flint</i> »	
129. «Мандрагора» [53, с. 76] – « <i>Mandrake</i> » [55, с. 72]	
130. «Василіск» [53, с. 220] – « <i>The Basilisk</i> » [55, с. 215]	
131. «Страхопуд-кровопивця» [53, с. 154] – « <i>Blood-Suckin' Bugbear</i> » [55, с. 150]	
132. «Мосаг» [53, с. 212] – « <i>Mosag</i> » [55, с. 206]	
133. «Пескі-Піксі-Пемтерномі» [53, с. 82] – « <i>Peskipiksi Pesternomi!</i> » [55, с. 79]	
134. «Гоморфус» [53, с. 123] – « <i>Homorphus Charm</i> » [55, с. 122]	
135. «Експеліармус» [53, с. 145] – « <i>Expelliarmus</i> » [55, с. 142]	
136. «Ріктусемпра» [53, с. 146] – « <i>Rictusempra</i> » [55, с. 143]	
137. «Таранталетра» [53, с. 146] – « <i>Tarantallegra</i> » [55, с. 144]	
138. «Фініте Інкантатем» [53, с. 146] – « <i>Finite Incantatem</i> » [55, с. 144]	

139. «Серпенсортія» [53, с. 147] – « <i>Serpensortia</i> » [55, с. 145]	
140. «Лумос» [53, с. 205] – « <i>Lumos</i> » [55, с. 201]	
141. «Апареціум» [53, с. 176] – « <i>Aparecium!</i> » [55, с. 174]	
142. «Отері-Сент-Кечпол» [53, с. 23] – « <i>Ottery St. Catchpole</i> » [55, с. 29]	
143. «Барліг» [53, с. 26] – « <i>The Burrow</i> » [55, с. 29]	
144. «Алея Ноктерн» [53, с. 47] – « <i>Knockturn Alley</i> » [55, с. 45]	
145. «Борджин і Беркс» [53, с. 47] – « <i>Borgin and Burkes</i> » [55, с. 45]	
146. «Все для квідичу» [53, с. 53] – « <i>Quality Quidditch Supplies</i> » [55, с. 48]	
147. «Витівки і пустоці [53, с. 53] — крамниці магічних жартів» – « <i>Gambol and Japes Wizarding Joke Shop</i> » [55, с. 48]	
148. «Самотасувальні карти» [53, с. 34] – « <i>Self-Shuffling playing cards</i> » [55, с. 35]	

149. «Мандрувати з порошком Флу» [53, с. 39] – «Travelled by Floo» [55, с. 40]	
150. «Рука Слави» [53, с. 44] – «Hand of Glory» [55, с. 43]	
151. «Ревун» [53, с. 72] – «Howler» [55, с. 69]	
152. «Відьомський тижневик» [53, с. 75] – «Witch Weekly» [55, с. 71]	
153. «Чароскотч» [53, с. 77] – «Spellotape» [55, с. 74]	
154. «Віскі «Отден» [53, с. 81] – «Ogden's Old Firewhisky» [55, с. 78]	
155. «Німбус—2001» [53, с. 87] – «Nimbus Two Thousand and One» [55, с. 86]	
156. «Клінсвіти-5» [53, с. 87] – «Cleansweep Fives» [55, с. 86]	
157. «Виявляч» [53, с. 176] – «Revealer» [55, с. 174]	
158. «Забуттятус» [53, с. 230] – «Obliviate» [55, с. 224]	
159. «Відділ нелегального використання маглівських речей» [53, с.	

23] – « <i>The Misuse of Muggle Artefacts Office</i> » [55, с. 28]	
160. «Гармати з Чадлі» [53, с. 34] – « <i>The Chudley Cannons</i> » [55, с. 35]	
161. «Кавалер ордену Мерліна третього ступеня» [53, с. 80] – « <i>Order of Merlin, Third Class</i> » [55, с. 77]	
162. «Почесний член Ліги захисту від темних сил» [53, с. 80] – « <i>Honorary Member of the Dark Force Defence League</i> » [55, с. 77]	
163. «Товариство мисливців без голови» [53, с. 96] – « <i>Headless Hunt</i> » [55, с. 95]	
164. «Курс «Чари для чайників»» [53, с. 98] – « <i>Kwikspell course</i> » [55, с. 98]	
165. «Середньовічна асамблея європейських чарівників» [53, с. 112] – « <i>The Medieval Assembly of European Wizards</i> » [55, с. 112]	
166. «Міжнародна чаклунська конференція 1289 року» [53, с. 114] – « <i>The International Warlock Convention of 1289</i> » [55, с. 113]	

167. «Клуб дуелянтів» [53, с. 140] – « <i>The Duelling Club</i> » [55, с. 137]	
168. «Бруднокровка» [53, с. 83] – « <i>Mudbloods</i> » [55, с. 81]	
169. «Спадкоємець Слизерину» [53, с. 116] – « <i>Heir of Slytherin</i> » [55, с. 115]	
170. «Сквиб» [53, с. 110] – « <i>Squib</i> » [55, с. 109]	
171. «Поттер-компоттер» [53, с. 156] – « <i>Oh Potter, you rotter</i> » [55, с. 152]	
172. «Чистокровка» [53, с. 167] – « <i>Pure-blood!</i> » [55, с. 165]	
173.«Грейнджер-Брудкровською» [53, с. 168] – « <i>Granger Mudblood</i> » [55, с. 166]	
174. «Войовнича верба» [53, с. 57] – « <i>The Whomping Willow</i> » [55, с. 53]	
175. «Тонік-мандрагорівка» [53, с. 111] – « <i>Mandrake Restorative Draught</i> » [55, с. 110]	
176. «Багатозільна настійка» [53, с. 122] – « <i>Polyjuice Potion</i> » [55, с. 120]	

177. «Змелений ріг дворога» [53, с. 126] – «Powdered horn of a Bicorn» [55, с. 124]	
178. «Покришена шкіра африканського змія бумслента» [53, с. 126] – «Shredded skin of a Boomslang» [55, с. 124]	
179. «Косторіст» [53, с. 134] – «Skele-Gro» [55, с. 131]	
180. «Дибкиволосе зілля» [53, с. 173] – «HairRaising Potion» [55, с. 171]	
181. «Абіссінські зів'ялі фіґи» [53, с. 203] – «Abyssinian Shrivelfigs» [55, с. 199]	
182. «Смертенини» [53, с. 95] – «The Deathday Party» [55, с. 94]	
183. «Парселмовець» [53, с. 148] – «Parselmouth» [55, с. 146]	
184. «Парселмова» [53, с. 148] – «Parseltongue» [55, с. 146]	
185. «Сер Патрик Делані-Подмор» [53, с. 96]– «Sir Patrick Delaney-Podmore» [55, с. 95]	
186. «Гладкий Ченець» [53, с. 101] – «Fat Friar» [55, с. 101]	

187. «Плаксива Мірта» [53, с. 102] – « <i>Moaning Myrtle</i> » [55, с. 101]	
188. «Безутішна вдова» [53, с. 104] – « <i>Wailing Wido</i> » [55, с. 103]	
189. «Зачаровані запіканки» [53, с. 27] – « <i>Charm Your Own Cheese</i> » [55, с. 31]	
190. «Як виворожити вареники» [53, с. 27] – « <i>Enchantment in Baking</i> » [55, с. 31]	
191. «Бенкет за хвилину — звичайна магія!» [53, с. 27] – « <i>One Minute Feasts - It's Magic!</i> » [55, с. 31]	
192. «Година чаклунки» [53, с. 28] – « <i>Witching Hour</i> » [55, с. 31]	
193. «Як боротися з домашніми шкідниками. Посібник Гільдероя Локарта» [53, с. 29] – « <i>Gilderoy Lockhart's Guide to Household Pests</i> » [55, с. 32]	
194. «Пригоди Мартіна Мігса, навіженого магла» [53, с. 34] – « <i>The Adventures of Martin Miggs, the Mad Muggle</i> » [55, с. 35]	
195. «Стандартна книга заклинань(2-ий курс) Міранди Гошоук»	

<p>[53, с. 36] – «<i>The Standard Book of Spells</i>» by <i>Miranda Goshawk</i>» [55, с. 38]</p>	
<p>196. «<i>«Балачки з Бабою-Ягою» Гільдероя Локарта»</i> [53, с. 36] – «<i>«Break with a Banshee» by Gilderoy Lockhart»</i> [55, с. 38]</p>	
<p>197. «<i>«Вакації з вампірами» Гільдероя Локарта»</i> [53, с. 36] – «<i>«Voyages with Vampires» by Gilderoy Lockhart»</i> [55, с. 38]</p>	
<p>198. «<i>«Перерви з перевертнями» Гільдероя Локарта»</i> [53, с. 36] – «<i>«Wanderings with Werewolves» by Gilderoy Lockhart»</i> [55, с. 38]</p>	
<p>199. «<i>«Сніданок зі сніговою людиною» Гільдероя Локарта»</i> [53, с. 36] – «<i>«Year with the Yeti» by Gilderoy Lockhart»</i> [55, с. 38]</p>	
<p>200. «<i>«Трапези з тролями» Гільдероя Локарта»</i> [53, с. 36] – «<i>«Holidays with Hags» by Gilderoy Lockhart»</i> [55, с. 38]</p>	
<p>201. «<i>«Уперті упирі» Гільдероя Локарта»</i> [53, с. 36] – «<i>«Voyages with Vampires» by Gilderoy Lockhart»</i> [55, с. 38]</p>	

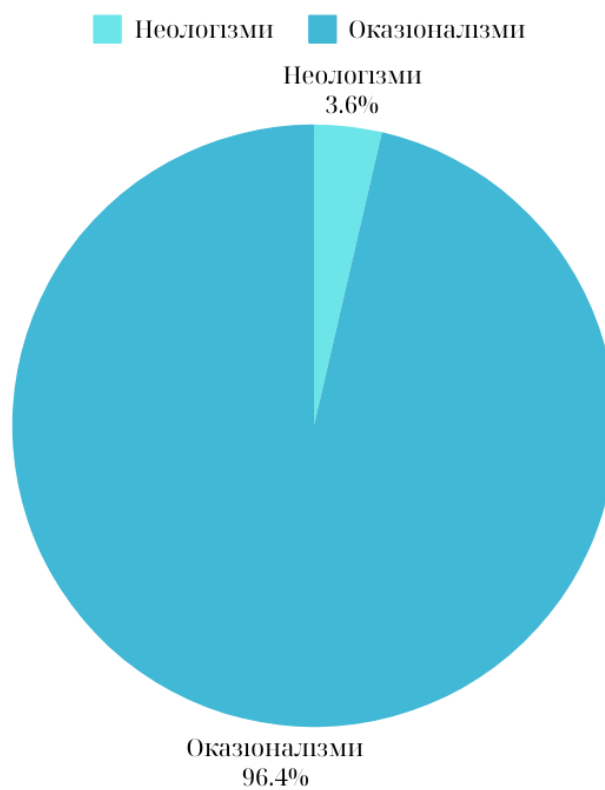
<p>202. «Феєрії з фуріями» Гільдероя Локарта» [53, с. 36] – ««<i>Gadding with Ghouls</i>» by <i>Gilderoy Lockhart</i>» [55, с. 38]</p>	
<p>203. «Легендарна піротехніка від доктора Флібустьєра — не намотає і не перегрівається» [53, с. 53] – «<i>Dr Filibuster's Fabulous Wet-Start, No-Heat Fireworks</i>» [55, с. 48]</p>	
<p>204. «Історія Гогвортсу» [53, с. 112] – «<i>Hogwarts: A History</i>» [55, с. 112]</p>	
<p>205. «Найпотужніші настійки» [53, с. 122] – «<i>Moste Potente Potions</i>» [55, с. 121]</p>	
<p>206. «Як зрозуміти стародавні руни» [53, с. 192] – «<i>Ancient Runes Made Easy</i>» [55, с. 188]</p>	
<p>207. «Сонети чаклуна» [53, с. 174] – «<i>Sonnets of a Sorcerer</i>» [55, с. 172]</p>	
<p>208. «С.О.В.» — «Середніх Оцінок Взірцевого учня» [53, с. 38] – «<i>Ordinary Wizarding Levels (O.W.L.)</i>» [55, с. 40]</p>	
<p>209. «Таємна кімната» [53, с. 107] – «<i>The Chamber of Secrets</i>» [55, с. 106]</p>	

210. «Маглологія» [53, с. 191] – «Muggle Studies» [укр. с. 191 ; англ. с. 187]	
211.«Рейвенклов» [53, с. 55] – «Ravenclaw» [55, с. 80]	
212. «Грифіндор» [53, с. 55] – «Gryffindor» [55, с. 80]	
213. «Міс[Мілісента] Булстроуд» [53, с. 145] – « Miss [Millicent] Bulstrode» [55, с. 143]	

Загальна к-сть новотворів	К-сть неологізмів	К-сть okazіоналізмів
221	8	213
100%	3.6%	96.4%

ДОДАТОК С

Відсоткове відношення неологізмів та okazіоналізмів у творах “Гаррі Поттер і філософський камінь” та “Гаррі Поттер і таємна кімната”

ДОДАТОК Е

Приклади лексем до тематичних фонографічних груп. Відсоткове відношення та діаграмний розподіл лексем відповідно до фонографічних явищ

Евфонія

«Алогомора» [54, с. 131] – «*Alohomora*» [56, с. 127], «Вінгардіум Левіоза» [54, с. 140] – «*Wingardium Leviosa*» [56, с. 136], «Петрифікус Тоталус» [54, с. 219] – «*Petrificus Totalus*» [56, с. 218], «Локомотор Мортіс» [54, с. 179] – «*Locomotor Mortis*» [56, с. 177], «Кривавий Барон» [53, с. 102] – «*The Bloody Baron*» [55, с. 99] (лише в англійській версії), «Сер Ніколас де Мимзі-Порпінгтон» [53, с. 73] – «*Sir Nicholas de Mimsy-Porpington*» [55, с. 99], «Експеліармус» [53, с. 145] – «*Expelliarmus*» [55, с. 142], «Ріктусемпра» [53, с. 146] – «*Rictusempra*» [55, с. 143], «Таранталетра» [53, с. 146] – «*Tarantallegra*» [55, с. 144], «Фініте Інкантатем» [53, с. 146] – «*Finite Incantatem*» [55, с. 144], «Серпенсортія» [53, с. 147] – «*Serpensortia*» [55, с. 145], «Лумос» [53, с. 205] – «*Lumos*» [55, с. 201], «Апареціум» [53, с. 176] – «*Aparecium!*» [55, с. 174], «Забуттятус» [53, с. 230] – «*Obliviate*» [55, с. 224].

